T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

AİLE EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIĞI ANABİLİM DALI
AİLE EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIĞI PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

EVLİLİK DOYUMUNUN GELİN-KAYINVALİDE İLİŞKİLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

MERVE GÖRGÜLÜ CİN

İzmir
2023

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

AİLE EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIĞI ANABİLİM DALI

AİLE EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIĞI PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

EVLİLİK DOYUMUNUN GELİN-KAYINVALİDE İLİŞKİLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

MERVE GÖRGÜLÜ CİN

DANIŞMAN

Doç. Dr. NALAN KAHVECİ

İzmir

2023

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum "Evlilik Doyumunun Gelin-Kayınvalide İlişkileri Açısından İncelenmesi" adlı çalışmanın içerdiği fikri izinsiz başka bir yerden almadığımı; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında ve bölümlerinin yazımında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yaptığımı ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi, ayrıca bu çalışmanın Dokuz Eylül Üniversitesi tarafından kullanılan bilimsel intihal tespit programıyla tarandığını ve *intihal içermediğini* beyan ederim. Herhangi bir zamanda aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonuca razı olduğumu bildiririm.

05/01/2023

Merve GÖRGÜLÜ CİN

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS/DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI ORİJİNALLİK RAPORU

Tarih: 09/01/2023

Tez Başlığı:

Evlilik Doyumunun Gelin-Kayınvalide İlişkileri Açısından İncelenmesi

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam **87** sayfalık kısmına ilişkin, **09/01/2023** tarihinde **tez danışmanım tarafından** Dokuz Eylül Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı'nın sağladığı İntihal Tespit Programından (**Turnitin**-Tez İntihal Analiz Programı) aşağıda belirtilen **filtreleme tiplerinden biri** (uygun olanı işaretleyiniz) uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin **benzerlik oranı % 15 dir.**

- http://www.kutuphane.deu.edu.tr/tr/turnitin-tez-intihal-analiz-programi/ adresindeki Tez İntihal Analiz Programı Kullanım Kılavuzunu okudum **X**

Filtreleme Tipi 1(Maksimum %15) x	**Filtreleme Tipi 2(Maksimum %30)** □
□ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç, □ Kaynakça hariç, □ Alıntılar dâhil, □ Altı (6) kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç.	□ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç, □ Kaynakça dâhil, □ Alıntılar dâhil.
EK 1- İntihal Tespit Programı Raporu İLK SAYFA Çıktısı. x **EK 2- İntihal Tespit Programı Raporu (Tümü) Cd İçinde.** □	

Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esasları'nı inceledim ve yukarıda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmasının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Adı Soyadı : Merve GÖRGÜLÜ CİN
Öğrenci No : 2019950007
Anabilim Dalı : Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Anabilim Dalı
Programı : Aile Eğitimi ve Danışmanlığı
Statüsü : Yüksek Lisans x Doktora □

ÖĞRENCİ	**DANIŞMAN**
Merve GÖRGÜLÜ CİN	Doç.Dr. Nalan KAHVECİ
09/01/2023	09/01/2023

Açıklamalar

1: Bu formu teslim etmeden önce sizden istenen bilgileri uygun kutucuğu (□) işaretleyerek doldurunuz.

Kullanıcı şifre vb. konusunda sorun yaşanması durumunda Üniversitemiz Merkez Kütüphanesinde bulunan Turnitin yetkilisine (Ali Taş Tel: [redacted] başvurunuz.

2: Yüksek Lisans/Doktora Tez Çalışması Orijinallik Raporu" formu tezin ciltlenmiş ve elektronik nüshalarının içerisinde ekler kısmında yer alır.

3: Tez savunmasında düzeltme alınması durumunda bu form güncellenerek yeniden hazırlanır.

4: Turnitin-Tez İntihal Analiz Programına yükleme yapılırken Dosya Başlığı (document title) olarak **tez başlığının tamamı**, Yazar Adı (author's first name) olarak **öğrencinin adı**, Yazar Soyadı (author's last name) olarak **öğrencinin soyadı** bilgisini yazınız.

TEŞEKKÜR

Tez sürecim boyunca moral ve motivasyon açısından desteğini esirgemeyen tez danışmanım Doç. Dr. Nalan Kahveci'ye,

Süreç hakkında bilgi edindiğim, hiçbir zaman yardımlarını ve desteklerini esirgemeyen yüksek lisans sınıf arkadaşlarıma ve tez sürecini birlikte sonlandırdığımız Gökçen'e,

Mesleki ve manevi desteklerini her zaman hissettiğim meslektaşlarım ve dostlarım Feyza, İrem, Kesire ve Ceylan'a, Bitlis'te birlikte görev yaptığım meslektaşlarıma,

Tezimi yazdığım süreçte artık ailem olan kayınvalideme, kayınpederime ve ablama,

Tüm hayatım boyunca her zaman desteklerini hissettiğim, eğitimim ve hayatım için birçok fedakârlık yapan canım annem ve canım babama,

Ve son olarak yol arkadaşım, değerli eşim Ali CİN'e hep yanımda olduğu ve desteğini esirgemediği için sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

İÇİNDEKİLER

ÖZET vi
ABSTRACT vii
BÖLÜM I 1
GİRİŞ 1
1.1. Problem Durumu 1
1.2. Amaç ve Önem 3
1.3. Problem Cümlesi / Alt Problem Cümleleri 4
1.4. Sınırlılıklar 5
1.5. Varsayımlar 5
1.6. Tanımlar 5
BÖLÜM II 7
KURAMSAL ÇERÇEVE / KAVRAMSAL ÇERÇEVE / İLGİLİ ARAŞTIRMALAR 7
2.1. Aile ve Evlilik 7
2.2 Evlilik Doyumu 10
2.3 Evlilik Doyumuyla İlgili Araştırmalar 12
2.4 Gelin-Kayınvalide İlişkileri 16
2.5 Gelin-Kayınvalide İlişkileriyle İlgili Araştırmalar 20
BÖLÜM III 25
YÖNTEM 25
3.1. Araştırmanın Modeli / Deseni 25
3.2. Evren / Örneklem / Katılımcılar 25
3.3. Veri Toplama Süreci ve Araçları 25
3.4. Verilerin Analizi 27
3.5. Araştırmanın Geçerliği ve Güvenirliği 28
3.6. Araştırmacının Rolü 29
BÖLÜM IV 30
BULGULAR 30

4.1. Kadınların Özelliklerine Ait Tanımlayıcı İstatistiki Bulgular 30

4.2. Gelin-Kayınvalide İlişkilerine Ait Tanımlayıcı İstatistiki Bulgular 31

4.3. Kadınlara Uygulanan Ölçek ve Alt Boyutlarına İlişkin Tanımlayıcı İstatistiki Bulgular 33

4.4. Kadınların Demografik Özelliklerine Göre Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması 34

4.5. Kadınların Gelin-Kayınvalide İlişki Değişkenlerine Göre Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması 46

4.6 Kadınların Gelin-Kayınvalide İlişkileri ile Evlilik Doyumu Arasındaki İlişki Düzeylerinin İncelenmesi 60

4.7. Evlilik Doyumu Üzerine Gelin-Kayınvalide İlişkilerinin Etkisinin Araştırılması . 62

BÖLÜM V 64

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER 64

5.1. Tartışma 64

5.1.1. Gelinlerin Demografik Özelliklerine Göre Ölçek ve Alt Ölçek Puanlarından Elde Edilen Bulguların Tartışılması 65

5.1.2. Gelinlerin Gelin-Kayınvalide İlişkilerine Dair Bulguların Tartışılması 69

5.1.3. Gelin-kayınvalide İlişkileri ile Evlilik Doyumu Arasındaki İlişkinin Tartışılması 74

5.1.4. Evlilik Doyumu Üzerine Gelin-Kayınvalide İlişkilerinin Etkisinin Tartışılması 75

5.2. Sonuç ve Öneriler 75

KAYNAKÇA 78

EK 1. ÖĞRENCİNİN AKADEMİK ÖZGEÇMİŞİ 88

EK 2. ETİK İZİN 89

EK 3. ÖLÇME ARAÇLARININ UYGULANMA İZİNLERİ 90

EK 4. KİŞİSEL BİLGİ FORMU 92

Ek 5. EVLİLİK DOYUM ÖLÇEĞİ (EDÖ) 94

Ek 6. GELİN-KAYINVALİDE İLİŞKİLERİ ÖLÇEĞİ (GKİÖ) 95

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Ölçek ve Alt Boyutlarının Çarpıklık ve Basıklık Değerleri..... 27
Tablo 2. Çalışmada Kullanılan Ölçek ve Alt Boyutlarının Cronbach's Alpha Değerleri 28
Tablo 3. Kadınların Özelliklerine Ait Tanımlayıcı İstatistiki Bulgular 30
Tablo 4. Çalışmaya Katılan Kadınların Gelin-Kayınvalide İlişkilerine Ait Tanımlayıcı İstatistiki Bulgular 31
Tablo 5. Kadınlara Uygulanan Ölçek ve Alt Boyutlarına İlişkin Tanımlayıcı İstatistiki Bulgular 34
Tablo 6. Kadınların Yaşlarına Göre Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması 34
Tablo 7. Kadınların Eğitim Durumlarına Göre Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması 36
Tablo 8. Kadınların Çalışma Durumlarına Göre Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması 37
Tablo 9. Kadınların Mesleklerine Göre Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması 38
Tablo 10. Kadınların Mesleklerine Göre Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ) ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması 39
Tablo 11. Kadınların Evlilik Sürelerine Göre Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması 40
Tablo 12. Kadınların Çocuk sayılarına Göre Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması 42
Tablo 13. Çocuğa Bakan Kişiye Göre Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması 43
Tablo 14. Kadınların Aile Gelirine Göre Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması 45
Tablo 15. Kadınların Kayınvalide ile Yaşama Durumuna Göre Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması 46
Tablo 16. Kadınların Kayınvalide ile Yaşama Durumuna Göre Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ) ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması..... 47
Tablo 17. Kayınvalide ile Yüz Yüze Görüşme Durumuna Göre Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması 48
Tablo 18. Kayınvalide ile Telefonda Görüşme Sıklığına Göre Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması 50

Tablo 19. Eşin Annesine Maddi Destekte Bulunma Durumuna Göre Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması 52
Tablo 20. Kayınvalidenin Aileye Maddi Destekte Bulunma Durumuna Göre Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması 53
Tablo 21. Bayramda Ziyaret Edilen İlk Kişiye Göre Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması 54
Tablo 22. Evlenmeden Önce Kayınvalideye Hissedilen Önyargı Durumuna Göre Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması 55
Tablo 23. Evlendikten Sonra Kayınvalidenin Davranışlarında Değişme Durumuna Göre Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması 56
Tablo 24. Kayınvalidenin Çocuklara İlgi Durumuna Göre Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması 58
Tablo 25. Kadınların Gelin-Kayınvalide İlişkileri ile Evlilik Doyumu Arasındaki İlişki Düzeyleri 61
Tablo 26. Evlilik Doyumu üzerine Gelin-Kayınvalide İlişkilerinin etkisinin Basit Regresyon Analizi Sonuçları 62
Tablo 27. Kadınların Evlilik Doyumları Üzerine Gelin-Kayınvalide İlişkilerindeki Alt Faktörlerin Etkisinin Çoklu Regresyon Analizi 62

ÖZET

EVLİLİK DOYUMUNUN GELİN-KAYINVALİDE İLİŞKİLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Bu araştırma evlilik doyumunun gelin-kayınvalide ilişkileri açısından incelenmesini amaçlamaktadır. Gelin-kayınvalide ilişkileri ve evlilik doyumu; yaş, eğitim durumu, çalışma durumu, meslek, evlilik süresi, çocuk sayısı, çocuğa bakan kişi, maddi gelir gibi demografik değişkenlere göre incelenmiştir. Gelin-kayınvalide ilişkilerine dair değişkenler; kayınvalide ile yaşama durumu, yüz yüze görüşme sıklığı, telefonla görüşme sıklığı, kayınvalideye maddi destekte bulunma, kayınvalideden maddi destek alma, bayramda ilk ziyaret edilen kişi, evlenmeden önce kayınvalideye karşı önyargı, evlendikten sonra kayınvalidede davranış değişiklikleri ve kayınvalidenin torunlarına ilgisi olarak sıralanmaktadır. Bu değişkenler ile gelin-kayınvalide ilişkileri ve evlilik doyumu arasındaki ilişki araştırılmıştır. Demografik değişkenler ve gelin-kayınvalide ilişkilerine dair bilgileri elde etmek için araştırmacı tarafından geliştirilen 'Kişisel Bilgi Formu' kullanılmıştır. Evlilik doyumunu ölçmek amacıyla Çelik (2006) tarafından geliştirilen 'Evlilik Doyum Ölçeği' (EDÖ) ve gelin-kayınvalide ilişkilerini ölçmek amacıyla Aydın (2017) tarafından geliştirilen 'Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği' (GKİÖ) kullanılmıştır.

Araştırmaya evli ve kayınvalidesi hayatta olan 326 kadın katılmıştır. Elde edilen veriler IBM SPSS İstatistik 26 programı ile analiz edilmiştir. Yapılan korelasyon analizleri sonucunda gelin-kayınvalide ilişkileri ile evlilik doyumu arasında .58 oranında orta düzeyde pozitif yönde ilişki olduğu görülmektedir. Yapılan regresyon analizi sonuçlarında gelin-kayınvalide ilişkilerinin evlilik doyumunun %34'ünü açıkladığı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: gelin-kayınvalide ilişkileri, evlilik doyumu.

ABSTRACT

INVESTIGATION OF MARITAL SATISFACTION IN TERMS OF DAUGHTER-IN-LAW-MOTHER-IN-LAW RELATIONSHIPS

This research aims to examine marital satisfaction in terms of daughter-in-law-mother-in-law relations. Daughter-in-law-mother-in-law relations and marital satisfaction; demographic variables such as age, education level, employment status, occupation, duration of marriage, number of children, caregiver, financial income. Variables related to daughter-in-law-mother-in-law relations; status of living with mother-in-law, frequency of face-to-face meetings, frequency of phone calls, financial support to mother-in-law, receiving financial support from mother-in-law, first visitor during Eid, prejudice against mother-in-law before marriage, behavior changes in mother-in-law after marriage, and mother-in-law's interest in grandchildren. The relationship between these variables and daughter-in-law-mother-in-law relations and marital satisfaction was investigated. A 'Personal Information Form' developed by the researcher was used to obtain information on demographic variables and daughter-in-law-mother-in-law relationships. The 'Marriage Satisfaction Scale' (MSS) developed by Çelik (2006) was used to measure marital satisfaction, and the 'Daughter-in-law-Mother-in-law Relations Scale ' (DMRS) developed by Aydın (2017) to measure the daughter-in-law-mother-in-law relations.

326 married women with a living mother-in-law participated in the study. The obtained data were analyzed with IBM SPSS Statistics 26 program. As a result of the correlation analysis, it is seen that there is a moderately positive correlation of .58 between the daughter-in-law-mother-in-law relations and marital satisfaction. As a result of the regression analysis, it was concluded that the daughter-in-law-mother-in-law relations explained 34% of marital satisfaction.

Keywords: daughter-in-law-mother-in-law relations, marital satisfaction.

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Toplumun en küçük ve en önemli yapı taşı olan aile, yetişkin iki kişi arasındaki hukuki boyutu olan bir gönül sözleşmesiyle oluşmaya başlamaktadır (Eskin, 2012). Aile, biyolojik ve psikolojik bağları olan kendilerini aynı evin üyeleri olarak hisseden ve tarihsel, duygusal ve ekonomik birliktelikleri olan bireylerden oluşmaktadır (Gladding, 2017). Evlilik, bireylerin mutluluğunu sağlayan ve kişiliklerinin gelişmesinde önemli rol oynayan ve aynı zamanda ailenin kurulmasında ilk evreyi oluşturan eşler arasındaki ilişki şekli olarak ifade edilebilmektedir (Çelik ve Yazgan-İnanç, 2009; Glenn, 1991). Evlilik sürecinde çiftlerin ilişkilerini etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Evliliklerde yaşanan sıkıntıları Özgüven (2001) iletişim problemleri, maddi sıkıntılar, aldatma, davranışlarda açık ve dürüst olmama, cinsel problemler, eşlerin ruhsal sorunları ya da zararlı alışkanlıkları, eşlerin beden sağlığı, iş/meslek sahibi olmama, infertilite, yaşlılık dönemi ve çocuklarının evden ayrılması olarak ifade etmektedir. Sağlıklı bir evlilik ve aile ortamı için evlilik doyumu da fazlasıyla etkili olan faktörlerden biridir. Evlilik doyumu, Halat ve Hovardaoğlu (2010) tarafından çiftlerin evlilikten duydukları mutluluk olarak tanımlanmaktadır. Benzer şekilde Hawkins ve Booth (2005) tarafından da bireylerin evlilik ilişkisinde tüm yönleriyle hissettikleri mutluluk ve hoşnutluk duyguları olarak tanımlanmaktadır.

Spanier ve Lewis (1980) evlilik doyumunu etkileyen faktörleri üçe ayırmıştır. Bunlar: evlilik öncesi faktörler, sosyoekonomik faktörler ve kişiler arası ilişki faktörleridir. Evlilik öncesi faktörlerin, eşlerin evlenmeden önce birbirlerine ırk, sosyo-ekonomik düzey, dini inanç, zeka ve yaş bakımından ne kadar benzer oldukları ile ilgilidir. Araştırmacılar, çiftlerin anne-babalarının evliliklerinin iyilik hali arttıkça (çocuklarına iyi bir rol model olma açısından) ve çocuklarının eşleri ile ilişkilerini ne düzeyde onayladıklarının da evlilik doyumunu arttıran bir faktör olarak göstermektedir. (akt. Pala-Çulha ve İnanç, 2018).

Evlilik doyumunu etkileyen faktörlerin araştırıldığı çalışmalarda evlilik doyumunu; cinsel yaşam memnuniyeti, algıladıkları eş desteği, eğitim düzeyi, aileden alınan sosyal destek, olumsuz çatışma stilleri, eşler arası iletişim, kişilik özellikleri, ailenin ekonomik durumları, eşlerin sadakatleri, ortak kültüre sahip olmaları, birbirlerine duydukları sevgi, mutluluk seviyeleri, fiziksel açıdan birbirlerini çekici bulmaları, evlenme yaşları, eşlerin tavır ve

tutumları, psikolojik ve fizyolojik açıdan sağlıklı olmaları, birlikte geçirilen zaman, sosyo-ekonomik düzey, dindarlık gibi çeşitli faktörlerin etkilediği sonucuna varılmıştır (Balcı-Arvas ve Hökelekli, 2017; Çağ ve Yıldırım, 2013; Çelik, 2006; Hünler ve Gençöz, 2003; Tezer Yörük, 2016; Yılmaz, 2020).

Evlilik doyumunun olmadığı veya sağlanamadığı noktalarda evlilikler sonlanabilmektedir. Türkiye İstatistik Kurumu 2021 yılı verileri incelendiğinde kadınların boşanma nedenleri arasında birinci sırada sorumsuz ve ilgisiz davranma (%24) yer alırken aldatma (%19), dayak/kötü muamele (%15), evin ekonomik geçimini sağlayamama (%10) gibi nedenler de sıralanmaktadır. Boşanma nedenleri incelendiğinde aile büyüklerinin aile içi ilişkilere karışmasının da önemli bir yeri olduğu görülmektedir (TÜİK, 2022). Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından yapılan Türkiye Boşanma Nedenleri Araştırması TBNA (2014) sonuçları incelendiğinde ise görüşülen boşanmış kişilerin en çok belirttiği hususun yakın çevrenin müdahalesi veya yakın çevreyle ilişkiler olduğu görülmektedir. Erkek katılımcılar boşanma nedenlerinde eski eşinin annesine yönelik saygısızlığını veya iyi geçinememesini; kadın katılımcılar ise eski eşinin ailesinin özel hayatlarına müdahale etmesini, anne-babasının evinde veya yakınında yaşamak için zorlanmasını dile getirmiştir (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 2014). Erkek katılımcıların bir bölümü yaşanan tartışmalarda anneleri ve eşleri arasında taraf olmak zorunda kaldıklarını ve bu durumunda evliliklerini yıprattığını belirtmişlerdir. Kadın katılımcıların bir kısmı ise eski eşlerinin çoğu durumda annelerinin isteklerine göre davrandıklarını, bu durumun evliliklerini olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 2014).

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Hacettepe Üniversitesi tarafından yapılan Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması'nda (2014) 15 yaşından sonra kadınların %14'ünün yakın ilişki içinde oldukları erkekler dışındaki kişiler tarafından fiziksel şiddete maruz kaldıkları, fiziksel şiddeti uygulayanların %8'inin de kayınvalideler olduğu sonucuna varılmıştır. Duygusal şiddet/istismar açısından incelendiğinde ise şiddet mağduru kadınların %21'inin kayınvalidesi tarafından duygusal istismara uğradıkları görülmüştür (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Hacettepe Üniversitesi, 2014). Acar (1998) tarafından yapılan araştırmada evliliğe yakın arkadaş ve akraba müdahalesinin evliliği olumsuz etkilediği sonucuna varılmıştır. Yapılan araştırmalarda varılan sonuçlardan görüldüğü üzere gelin-kayınvalide ilişkileri evliliği etkilemektedir.

Gelin-kayınvalide ilişkileri toplumumuz tarafından genellikle olumsuz yönde algılanmaktadır. Gelinlerin ve kayınvalidelerin anlaşamayacağı ya da çatışma yaşayacağı

yönünde önyargı mevcuttur. Sadece ülkemizde değil dünyada da gelin-kayınvalide ilişkileri araştırılmaya ve incelenmeye değer görülmüş ve birçok araştırma yapılmıştır (Adams, 2000; Aydın ve Canel, 2017; ; Bryant, Conger ve Meehan, 2001; Chen, 1999; Kahraman, 2021; Koçak ve Evran, 2019; Larsen, 1997; Price, 1992; Song, 2009; Tunca ve Durmuş, 2022; Wu ve diğerleri, 2010; Yakalı Çamoğlu, 2007). Yapılan araştırmalarda kültürlere özgü sonuçlar çıktığı da görülmektedir. Bizim kültürümüzde de gelin-kayınvalide ilişkilerine karşı toplumsal olarak olumsuz bir yaklaşım mevcuttur. Alkayış (2013) Adıyaman yöresinde gelin-kayınvalideler hakkında söylenen atasözü ve deyimleri incelediği araştırmasında; 'Evime el girdi, canıma yel girdi', 'Gelinin dili yok, kaynananın imanı yok', 'Dağ dağ üstüne olur da ev ev üstüne olmaz' gibi atasözlerini ifade ederek gelin-kayınvalide ilişkilerini ele alan atasözlerinin genellikle acımasızlık, çaresizlik, fesatlık ve geçimsizlik konularını ele aldığını belirtmektedir. Gelenek göreneklerimizi, kültürümüzü yansıtan atasözlerimizde dahi gelin-kayınvalide ilişkilerinin genellikle olumsuz yönlerinin vurgulandığı görülmektedir.

Toplumumuzda oldukça önemli yeri olan aile kurumunu veya evliliği olumlu olumsuz etkileyen faktörlerin araştırılmasının daha sağlıklı ve mutlu evlilikler için önemli yeri olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle evlilik doyumunu etkileyen faktörlerin araştırılması oldukça önem arz etmektedir. Kültürümüzde kök aile ilişkilerinin de çok önemsendiği göz önünde bulundurulduğunda en çok dile getirilen gelin-kayınvalide ilişkilerinin evlilik doyumuyla olan ilişkisinin araştırılması gerektiği düşünülmüştür. Araştırmaya başlarken yerli literatür araştırıldığında bu konuda araştırma eksikliği olduğu görülmüştür fakat araştırma sürerken bu konuda araştırma yayınlanmıştır. Böylece iki araştırmanın sonuçlarının karşılaştırılması imkanı da oluşmuştur.

1.2. Amaç ve Önem

Toplumun en temel yapı taşı olan ailede eşlerin evliliklerinden memnuniyetleri ve mutlulukları evlilik doyumu olarak tanımlanabilmektedir. Evlilik doyumu ise birçok etkenle iç içedir. Aile kurumunda eşlerin birbirlerinden beklentileri, karakter özellikleri, tutum ve davranışlarının yanı sıra çevresel etkenlerin de evlilik doyumunda etkili olabileceği düşünülmektedir. Evlilikte bu denli önemli olan evlilik doyumunu etkileyen faktörlerin daha fazla araştırılması gerekmektedir. Evlilik doyumu oldukça kapsamlı çalışılan ve araştırılan bir konudur. Ancak yapılan araştırmalarda toplumumuzca fazlasıyla önemsenen gelin-kayınvalide ilişkisinin evlilik doyumuna etkisinin ayrıntılı şekilde araştırılmadığı görülerek araştırmaya karar verilmiştir. Fakat araştırma yürütülürken aynı konuda bir araştırma yayınlanmıştır. İpek (2021) tarafından yapılan araştırmada gelin-kayınvalide ilişkileri ile

evlilik doyumu arasından .47 oranında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı ilişki olduğu sonucuna varılmıştır.

Yüzyıllardır süre gelen gelin-kayınvalide çekişmesi ve genel olarak ilişkilerin medyada ve toplumda lanse edilen şekliyle olumsuz yönde olması bu durumu daha ayrıntılı incelemeyi gerektirmektedir. Bu nedenle de toplumca kabul görmüş durumda olan gelin kayınvalide ilişkilerinin evlilik doyumuna etkisini araştırmak amaçlanmaktadır. İpek (2021) tarafından yapılan araştırmada gelin-kayınvalide ilişkileri ile evlilik doyumu eğitim düzeyleri, evlilik süresi, çocuk sayısı ve gelir düzeyi açısından incelenmiştir. Bu araştırmada gelin kayınvalide ilişkilerinin evlilik doyumuyla ilişkisinde, gelinlerin yaşlarına, eğitim ve çalışma durumlarına, mesleklerine, evlilik süresine, çocuk sayısına, çocuğuna bakan kişiye, maddi gelire, kayınvalidesiyle yaşama durumuna, kayınvalidesiyle yüzü yüze ve telefonda görüşme sıklığına, kayınvalideye maddi destekte bulunma ya da kayınvalidenin aileye maddi destekte bulunma durumuna, bayramda ilk ziyaret edilen aileye, evlenmeden önce kayınvalideye karşı önyargıya, evlendikten sonra kayınvalidede davranış değişikliklerine ve kayınvalidenin torunlarına ilgisine göre farklılık göstermesi beklenmektedir.

1.3. Problem Cümlesi / Alt Problem Cümleleri

Bu araştırmanın problemini şu şekilde ifade edebiliriz:

Gelinlerin gelin-kayınvalide ilişkisinin evlilik doyumları ile ilişkisi var mıdır?

Aşağıdaki değişkenlere göre gelin-kayınvalide ilişkileri ve evlilik doyumu araştırılacaktır:

- Gelinin yaşı
- Gelinin eğitim durumu
- Gelinin çalışma durumu
- Gelinin mesleği
- Evlilik süresi
- Çocuk sayısı
- Çocuğa bakan kişi
- Ailenin maddi geliri
- Gelinin kayınvalidesiyle yaşama durumu
- Gelinin kayınvalidesiyle yüz yüze görüşme sıklığı
- Gelinin kayınvalidesiyle telefonda görüşme sıklığı
- Eşin annesine maddi destekte bulunma durumu

- Kayınvalidenin aileye maddi destekte bulunma durumu
- Bayramda ilk ziyaret edilen kişi
- Gelinin evlenmeden önceki gelin-kayınvalide ilişkisine dair önyargısı
- Evlendikten sonra kayınvalidenin davranışlarındaki değişiklik
- Kayınvalidenin torunlarına ilgisi
- Gelin kayınvalide arasındaki 'olumlu etkileşim' alt faktörü
- Kayınvalidenin 'evliliğe etkisi' alt faktörü
- Gelin ve kayınvalide arasındaki 'olumsuz etkileşim' alt faktörü
- Gelin kayınvalide ilişkisinde 'kocanın rolü' alt faktörü
- Kayınvalidenin 'psikolojik saldırganlık' alt faktörü
- Gelin kayınvalide ilişkisinde 'kocanın tarafsızlığı' alt faktörü
- Evlilik doyumundan 'aile ilişkisi' alt faktörü
- Evlilik doyumunda 'cinsellik uyumu' alt faktörü
- Evlilik doyumunda 'benlik' alt faktörü

1.4. Sınırlılıklar

Araştırma, Türkiye'de 2021 yılında dijital yolla ulaşılabilen ve formları dolduran kayınvalidesi yaşayan kadınlar ile sınırlıdır.

Bulgular Kişisel Bilgi Formu, Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ) ve Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeğinin (GKİÖ) ölçtüğü niteliklerle sınırlıdır.

1.5. Varsayımlar

Araştırmaya katılan katılımcıların form ve ölçekleri içtenlikle, samimi ve dürüst yanıtladıkları varsayılmaktadır.

Araştırmada kullanılan ölçeklerin istenilen değişkenleri ölçebilecek nitelikte olduğu varsayılmaktadır.

Araştırmaya katılan örneklem grubunun evreni temsil edebildiği ve sonuçların genellenebileceği varsayılmaktadır.

1.6. Tanımlar

Evlilik doyumu: Çiftlerin evlilikten duydukları mutluluktur (Halat ve Hovardaoğlu, 2010). Bir başka deyişle evliliğin içinde varlığını sürdüren çevresel ve kişisel boyutlardan eşlerin elde ettiği psikolojik tatmin olarak tanımlanabilmektedir (Sokolski ve Hendrick, 1999).

Gelin-kayınvalide ilişkileri: Evlilik yoluyla edinilen bir ilişkidir. TDK'ye göre kayınvalide/kaynana, kocaya veya kadına göre birbirlerinin annesi demektir. Gelin ise TDK tarafından aileye evlenme yoluyla girmiş kadın olarak tanımlanmaktadır (https://www.tdk.gov.tr/).

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE / KAVRAMSAL ÇERÇEVE / İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde aile-evlilik kavramı, evlilik doyumu ve gelin-kayınvalide ilişkileri kavramsal çerçevede incelenmiş olup yurt içi ve yurt dışında yapılmış araştırmalara değinilmiştir.

2.1. Aile ve Evlilik

Coontz (2008) ailenin ne olduğunun ve nasıl yapılanması gerektiğinin kültürden kültüre değişim gösterdiğini aynı zamanda da kendi içinde sürekli değişim gösterdiğini belirtmektedir (akt. Gladding, 2017). Amerikan Nufüs İdaresi aileyi 'iki veya daha fazla kişiden oluşan aralarında doğum, evlilik, evlat edinme nedeniyle bağ olan ve aynı hanede yaşayan' bireyler olarak tanımlamıştır (akt. Gladding, 2017, s.5). Türk Dil Kurumu (TDK) ise aileyi 'evlilik ve kan bağına dayanan karı, koca, çocuklar, kardeşler arasındaki ilişkilerin oluşturduğu toplum içindeki en küçük birlik' olarak tanımlamaktadır (https://www.tdk.gov.tr/). Aile, biyolojik ve psikolojik bağları olan ve aralarında tarihsel, duygusal ve ekonomik bir birliktelik olan ve kendilerini aynı evin üyeleri olarak hisseden bireylerin oluşturduğu gruptur (Gladding, 2017).

Aile, evlilik veya kan bağı vasıtasıyla birbirine bağlı, aynı evde yaşayan, ekonomik yönden ortaklığın olduğu, birbiri üzerinde etkisi olan üyelerden oluşan yasal ve toplumsal bir kurumdur (Özgüven, 2001). Özgüven'in (2020) aile konusundaki bir başka tanımı ise şu şekildedir:

> Bireyin ve toplumun ihtiyaçları olan seks, üreme, korunma ve barınma, sevme-sevilme ve sevgiyi paylaşma, bağımlı ve bağımsız olma, ait olma, statü edinme, güven, kendini gerçekleştirme, çocukların bakımı ve eğitimi, toplumsal töre ve ideallerin, kazanılan mal ve mülkün yeni kuşaklara aktarılması gibi birçok işlevleri yerine getirmekte ve bireyin biyolojik, psikolojik ve sosyal birçok ihtiyaçlarına cevap vermektedir (Özgüven, 2020, s.24-25).

Nazlı (2018) ailedeki bireylerin kaç kişi ya da ne türden olduklarından ziyade yakın ve etkili ilişkilere vurgu yaparak çocuksuz, tek ebeveynli, geniş ya da çekirdek gibi aile biçimlerinin olduğunu vurgulamaktadır.

Sabatelli ve Bartle (1995) ailenin alt sistemlerden oluştuğunu, bir amaca yöneldiğini ve kompleks bir yapıda olduğunu ifade etmektedir. Amaçlarını gerçekleştirmek ve görevlerini yerine getirmek için her ailenin stratejisi de vardır (Sabatelli ve Bartle, 1995).

Goldenberg ve Goldenberg (1996) ise ailenin üyelerinin kendine özgü rollerinin olduğunu, kendi içinde gelişen kurallarının olduğunu, karmaşık iletişim yollarının mevcut olduğunu ve problem çözme yöntemlerinin kendine özgü olduğunu, ailenin doğal ve sosyal bir sistem olduğunu ifade etmektedir (akt. Canel, 2007).

Satir (2018) dünyayı değiştirmek için öncelikle ailenin değişmesi gerektiğini, çünkü ailenin dünyanın bir minyatürü olduğunu ifade etmektedir. Ailenin dünya ve toplum için bu denli önemi varken ailelerin sağlıklı aileler olması da oldukça önem arz etmektedir. Sağlıklı ailelerde aile üyeleri psikolojik anlamda sağlıklıdır, aile içi iletişimden memnunlardır ve fonksiyonlarını çok iyi yerine getirirler (Nazlı, 2018). Gladding'e göre 'sağlıklı aileler şu özellikleri gösterirler; aile bireylerine ve aileye bağlılık, karşılıklı kıymet bilme ve yakınlık, birlikte zaman geçirmeye istekli olma, etkili iletişim örüntüleri, yüksek düzeyde dini/tinsel oryantasyon, kriz durumlarında olumlu bir şekilde baş edebilme yetisi, aile bireylerini destekleme/cesaretlendirme, açık/seçik roller' (Gladding, 2017 s.32).

Satir'e (1981) göre ise sağlıklı aile, üyelerine olanları görme ve söyleme, hislerini ve düşüncelerini açma, istediğini hissedebilme, istediğini söyleyebilme ve risk alma alanlarında özgürlük tanımalıdır (Akt. Nazlı, 2018). Yapılan araştırmalarda çoğu kültür için ortak olan sağlıklı aile özelliklerinin; değişime ayak uydurabilme, sağlıklı sınırlar koyma, açık iletişim, sorumluluğu destekleme, aile üyelerine ve kendine güven duygusunu ifade etme ve gelecek hakkında olumlu bakış açısına sahip olma olduğu görülmektedir (Cutler ve Radford, 1999; DeFrain ve diğ., 2005; akt. Gladding, 2017). Sağlıklı ailenin sadece aile bireyleri için değil, çevre ve toplum için de büyük bir önemi vardır. Canel'e (2012) göre sağlıklı aile demek, çocuk ve genç nüfususun huzur ve güven ortamında büyümesi demektir. Ayrıca sağlıklı aile; çocuğuna, gencine, kadınına, engellisine, yaşlısına mutlu ve sağlıklı bir aile ortamı sağlayan ailedir (Canel, 2012).

Aile bir bütündür, evlilik bağı ile kurulmaktadır ve evlilik, ailenin temellerinin atılmasında oldukça önemli bir yere sahiptir (Çelik, 2006). Aile bir grup ya da örgüt olarak nitelendirilebilirken evlilik ise karşı cinsiyetten iki bireyin beraber yaşamak, yaşamı paylaşmak, çocuk sahibi olmak ve çocuklarını yetiştirmek gibi amaçlarla bir araya geldikleri birliktelik olarak ifade edilebilmektedir (Çelik, 2006). Gladding (2017) aile ve evlilik kavramlarının ilişkili olduğunu belirtmekle birlikte farkını ise aile kavramından eşler dışında çocuklar ve ailenin diğer büyüklerinin de olduğunu belirterek ifade etmiştir. Evlilikte eşlerin

birbirlerini tanıyıp keşfettiklerini, ihtiyaçlarını gidermeye çalıştıklarını ve birbirlerini yücelttiklerini belirtmektedir. Özgüven'e (2020) göre evlilik, bir kadınla bir erkeği birbirine karı-koca olarak bağlayan, dünyaya gelecek çocuklara bir statü sağlayan, devletin kontrol, hak ve yetkisinin olduğu, kurumlaşmış ilişkiler sistemi ve yasal bir ilişki biçimidir.

Evlilik, kültürlere göre farklı yapılarda olabilen, aile oluşturmayı ve türün devamlılığını sağlayan, iki yetişkinin beraberlik kurmak için oluşturdukları, sorumlulukları yerine getirmek için karşılıklı söz verdikleri evrensel bir durumdur (Saxton, 1982; akt. Çelik, 2006).

Türk Medeni Kanunu'nda ise 185. Maddesinde evlilik; "Evlenmeyle eşler arasında evlilik birliği kurulmuş olur. Eşler, bu birliğin mutluluğunu elbirliğiyle sağlamak ve çocukların bakımına, eğitim ve gözetimine beraberce özen göstermekle yükümlüdürler. Eşler birlikte yaşamak, birbirine sadık kalmak ve yardımcı olmak zorundadırlar" şeklinde tanımlanmaktadır (Türk Medeni Kanunu, 2001).

Evlilik, bireylerin hoşnutluğunu sağlayan, kişiliklerinin gelişmesinde oldukça önemi olan bir birimdir (Glenn, 1991). Fowers (1993) da benzer şekilde evliliğin bireyin kişiliğinin gelişmesini sağlayan, insanın benliğinin eşinin benliği ile birleştirmesini ve mutlu olasını sağladığını ifade etmektedir.

Cüceloğlu (2021) evlilik kurumunun sosyal, ekonomik, teknolojik ve siyasal süreçlerle etkileşimde olup değişime uğramasına rağmen varlığını sürdürdüğünü belirtmektedir. 'Evlilik, biri kadın biri erkek iki insanın kurduğu biyolojik-psikolojik-sosyoekonomik-aşkınlık temelleri olan kendine özgü bir birlikteliktir' (Cüceloğlu, 2021, s.25).

Ersanlı'ya (1990) göre başarılı evlilik, olgunluk, paylaşabilme, uyuşma ve sorumlukları kabullenebilmek demektir. Sağlıklı evliliklerin oluşabilmesinde en önemli unsur ise kişinin eş seçimini tesadüflere bırakmaması, bu kararı verirken bilinçli davranmasıdır (Canel, 2012).

Canel (2012) tarafından evliliğin amacı; sevme ve sevilme ihtiyacını karşılamak, eşlerin biyolojik, psikolojik ve sosyal ihtiyaç ve güdülerini doyurmak, dünyaya yeni nesiller getirmek, toplum içinde yer edinebilmek, güven içinde olmak ve korunma duygusuna sahip olmak, dayanışmayı hissetmek, geleceğe güvenle bakabilmek, birbirinden kıvanç ve onur duymak, cinsel yaşamın sağlıklı olması şeklinde ifade edilmektedir.

Sağlıklı toplum ve sağlıklı aile için sağlıklı evlilik oldukça önemlidir. Sağlıklı evliliğin göstergeleri ise çiftlerin arkadaş olabilmesi, karşılıklı saygı ve kabul, ortak amaçlarının olması, birbirlerinin arkadaşlıklarından zevk alma ve çiftin kuvvetli bir ilişkiye sahip olması olarak sıralanabilmektedir (Gottman ve Silver, 1999; akt. Canel, 2007). Sağlıklı aile gücünü sağlıklı

bir evlilik/karı-koca ilişkisinden almaktadır ve sağlıklı evlilik ilişkisi, eşlerin psikolojik ve fizyolojik sağlıkları üzerinde olumlu etkiye sahiptir. Böyle sağlıklı evlilik ilişkisine sahip ailelerde büyüyen çocukların da psikolojik sağlıkları olumlu gelişmektedir (Canel, 2012). Sağlıklı evlilikleri destekleyip geliştiren bir diğer özellik ise eşlerin birbirilerinin amaçlarını desteklemesidir. Kişi amaçları doğrultusundan eşinden destek aldığında mutlu olmaktadır ve Huggins (2002) araştırmasında eşlerin bir amaç uğruna ortak çaba göstermelerinin evlilik doyumunu artırdığını belirtmektedir (akt. Canel, 2007).

Fitzpatrick (1988) mutlu eşlerin özelliklerini şu şekilde sıralamıştır:

- Olumlu sözsüz mesajları daha çok kullanmak ve tutarlı olmak
- Fikir birliğinde olmak ve onaylamak
- Anlaşmazlık konusunda daha çok tartışmak
- Çatışmaktan kaçınmak
- Destekleyici davranışlar
- Uzlaşma sağlamak
- Az eleştirici olmak
- Memnuniyetin memnuniyetsizlikten fazla olması

Evliliği etkileyen 15 alanı Kocadere (1995) şu şekilde sıralamaktadır; 'baskınlık, benzerlik, boş zaman, boşanma düşünceleri, cinsellik, çocuk, duygu, ev işleri, evlilik dışı ilişki, gelir, iletişim, iş, sorunlar ve sorun çözme, sözel ve fiziksel şiddet' (akt. Çelik, 2006). Evliliği etkileyen bu alanların evlilik doyumunu da etkilediği düşünülmektedir.

2.2 Evlilik Doyumu

Evlilik doyumu kavramı birçok şekilde tanımlanmaktadır. Genel anlamda bireyin evliliğinden memnuniyeti olarak ifade edilebilir. Evlilik doyumu, Tezer (1996) tarafından eşlerin evliliklerindeki ihtiyaçlarını karşılayabilme düzeyinin algısı olarak tanımlanmaktadır.

Sokolski ve Hendrick (1999) evlilik doyumunu, evlilikteki çevresel ve kişisel boyutlardan kişilerin sahip olduğu psikolojik tatmin duygusu olarak ifade etmektedir. Sokolski ve Hendrick (1999) çevresel boyutları; verilen kararlarda eşitlik, kazanç, çalışma ve problemleri paylaşabilme olarak ifade ederken kişisel boyutları ise eşlerinin birbirlerine gösterdikleri sevgi şekli, cinsel tatmin ve iletişim şekli olarak ifade etmektedir.

Synder'e (1997) göre evlilik doyumu, bireylerin evliliklerinde yaşadıkları memnuniyetsizlik, evliliklerinde stresin var olması, eşlerin arasındaki iletişim, beraber zaman

geçirme, ekonomik konulardaki anlaşmazlık ve rol oryantasyonuyla alakalıdır (akt. Canel,2007).

Halat ve Hovardaoğlu'na (2010) göre ise çiftlerin evliliklerinden duydukları mutluluktur. Nichols (2005) tarafından evlilik doyumu, bireyin karı koca ilişkisinden duyduğu tatmin ve mutluluk hissinin derecesi olarak tanımlanmaktadır. Rosen-Grandon, Myers ve Hattie (2004) evlilik doyumu için önemli ve etkili olan üç etken sıralamıştır:

- Çiftin yeterli düzeyde sevgiyi karşılıklı hissetmesi
- Çiftin birbirine yeterli düzeyde bağlı olması
- Ebeveyn olmak ve inançları konusunda tatmin oldukları bir ilişki yaşamaları

Evlilik doyumu çiftlerin birlikte olmalarını sürdüren en önemli etkendir (Eskin, 2012). Bireyin evliliğinden sağladığı bir doyum söz konusu değilse evlilik dışı ilişkiler gibi bu doyumu dışarıda arama eğilimi gösterebilmektedir ve 'evlilik doyumu bir anlamda evli çiftleri bir arada tutan yapı harcıdır' (Eskin, 2012, s.235). Yaşanan sorunları çözmeyi başaramayan ve boşanma kararı alan çiftlerin özelliklerine bakıldığında bu çiftlerin; genellikle genç yaşta oldukları, boşanmış ebeveyne sahip oldukları ve boşanmaya yönelik olumlu bakış açılarının olduğu görülmektedir. Bu özelliklerdeki eşlerin çatışmalarının arttığı, iletişimlerinin bozulduğu ve tüm bunlar sonucunda evlilik doyumlarının olumsuz etkilendiği söylenmektedir (Amato ve Hohmann-Marriott, 2007).

Evlilik doyumunu ve eş ilişkilerini önemli derecede etkileyen faktörlerden birinin de eş seçimi olduğu söylenmektedir (Özer, 2016). Bireyin eşi ile karşı cinsiyetteki ebeveyninin benzerlik oranı da evlilik ilişkisinin dinamiğini etkilemektedir. Eş seçimiyle ilgili yapılan araştırmalarda eşi ile karşı cinsiyetteki ebeveyninin özdeşim ve benzerliğinin evlilik doyumu ile ilişkili olduğu sonucuna varılmıştır (Luckey, 1960; akt. Özer, 2016). Eş seçimiyle ilgili ortak özellikler ve zıt özellikler kuramları da evlilik ilişkisi için eşlerin benzerliği ve farklılıkları hakkında görüş bildirmektedir. Ortak özellikler kuramı (Grover ve ark., 1985) eşlerin benzer özelliklerde olmaları (eğitim, ekonomik düzey, din, ırk vb.) sayesinde çıkan sorunlarda daha kolay anlaşabileceklerini ve bu durumun evliliği olumlu etkileyebileceğini ifade ederken zıt özellikler kuramı (Winch, 1958) ise evlilikte eş olarak kendisinde olmayan özelliklerde birini seçmenin evlilik başarısını artıracağını ifade etmektedir (akt. Özer, 2016).

2.3 Evlilik Doyumuyla İlgili Araştırmalar

Evlilik uzun yıllardır araştırılan ve incelenen bir konu olduğu gibi evlilik doyumu da evlilik için oldukça önemli yere sahiptir ve bu nedenle evlilik doyumunu etkileyen olumlu ya da olumsuz faktörler araştırılmaktadır. Evliliği geliştirmekle ve ilişkilerle ilgilenen araştırmacılar, aile danışmanları ve program geliştiriciler evlilik doyumu hakkında oldukça kapsamlı ve üzerine tartışarak çalışmaktadır (Kirby, 2005).

Evlilik öncesi çiftlerin ilişki süreleri, dindarlık seviyeleri, ırk, etnik köken, çocuğun olup olmama durumu, eşler arası sorumluluk paylaşımı, maddi durum ve çiftin kendi arasındaki iletişim örüntüleri (Cox,2006; akt. Çağ ve Yıldırım, 2018), sadakat, çatışma çözme yetenekleri, sorumluluk alma düzeyleri, kendisiyle ve eşiyle olan iletişim paternleri (Meeks, Hendrick ve Hendrick, 1998), evlilik istikrarı, eşine saygı duyma, cinsel hayatta sadık olabilme, eşi destekleme, eş için iyi bir arkadaş olabilme ve iyi bir eş olmaya istekli olma (Rosen-Grandon, Myers ve Hattie, 2004) gibi değişkenlerin evlilik doyumunu yordadığı görülmektedir.

Erkek ve kadınlar için evlilik doyumunu belirleyen etmenler ayrı olarak incelendiğinde; erkeklerin evliliklerinde eşleri tarafından iletişim sırasında dikkate alınmama, dinlenmeme, istek ve duygularının anlaşılmaması, ciddiye alınmama ve eşler arası şiddette artış evlilik doyumlarını azaltırken çocuk sahibi olmaları evlilik doyumunu artırmaktadır. Kadınların evliliklerinde ise evlilik doyumlarını şiddet olaylarının fazlalığı, eşlerine duygularını, düşüncelerini, isteklerini ve sorunlarını açamama evlilik doyumlarını azaltırken geç evlenme evlilik doyumlarını artırmaktadır (Eskin, 2012).

Eşler arası iletişim paternleri evlilik doyumu üzerinde etkili olmaktadır. Mutlu ve mutsuz çiftler için yapılan karşılaştırmada evlilik doyumu düşük olan bireylerin eşlerine karşı olumsuz tavırlar sergilediği ve karşılığında da eşinden daha olumsuz tavır gördüğü, bu durumun da çiftlerin olumsuz davranış kalıpları ve sergilediği olumsuz tavırları artırmasının evlilik doyumunu olumsuz yönde etkilediği sonucuna varılmıştır (Bradbury, Fincham ve Beach, 2000). Evlilik doyumunu doğrudan etkileyen olumlu ve olumsuz davranışlar vardır. Feeney (2002) evlilik doyumunu etkileyen olumlu davranışlarda eşlerin birbirini karşılıklı kabulü, eşin davranışlarına onay verme ve düşüncelerde uzlaşmayı örnek verirken olumsuz davranışlara da suçlama, eleştiri ve baskıyı örnek vermektedir.

Evlilik doyumu konusunda 1990 ve 2000 yılları arasındaki araştırmaları inceleyen Bradbury, Fincham ve Beach (2000) araştırmaların şu konu başlıklarını belirttiğini vurgulamaktadır: Evlilik üzerinde etkili olan mikro ve makro faktörler, kişiler arası süreçler ve evlilik doyumunun ölçümü ve kapsamı. Mikro faktörler, çocukların olması, yaşam döngüsü

ve evreleri veya yaşanan krizler; makro faktörler ise ekonomik süreçler, eşle ilgili memnuniyet gibi örneklerle açıklanabilmektedir. Araştırmacılar çiftlerin geçmiş hayatlarıyla ilgili konuların evlilik doyumu hakkında belirleyici olabileceğini belirtmektedir. Eşlerin ebeveynlerinin boşanmaları, kendi anne babalarıyla iletişim stilleri, eşin geçmişinde psikiyatrik bir hastalığı olması ve bağlanma stillerinin yanı sıra eşlerin maddi gelirleri, işleri, evlendikleri yaşları ve cinsiyetlerinin evlilik doyumunu etkileyebileceğini belirtmektedir (Bradbury, Fincham ve Beach 2000).

Doyumun yüksek olduğu mutlu evlilikler eşlerin bedensel ve mental sağlığını olumlu yönde etkilemektedir. Kirby (2005) evlilik doyumunun karşılıklı olarak yüksek olduğu çiftlerde; stres düzeylerinin düşük, yaşam doyumlarının yüksek ve olumsuz yaşam olaylarına karşı daha dayanıklı olduklarını belirtmektedir. Tam aksine doyum seviyesi düşük çiftlerin de mental ve bedensel sağlıklarının risk altında olduğunu, bu riskin çocuklarını da etkilediğini belirtmektedir.

Miller ve diğerleri (2013) evlilik doyumu ve depresyon arasında anlamlı bir ilişki olduğunu, evlilik doyumunda düşüklüğün depresyon için ciddi bir risk faktörü olduğunu belirtmektedir. Çinli 391 çiftle yaptıkları araştırmalarında eşlerin evlilik doyumlarının depresif semptomlarını önemli ölçüde yordadığı ve evlilikteki doyumsuzluğun depresyon için önemli bir risk faktörü olduğu sonucuna varılmıştır (Miller ve diğerleri, 2013). Karaköse (2022) ise genç ve orta yaştakilere göre yaşlı yetişkinlerde evlilik doyumu ve depresyon arasındaki ilişkinin daha güçlü olduğunu belirtmektedir. Özellikle yaşlı kadınların yaşlı erkeklere göre daha düşük evlilik doyumu düzeylerine ve daha yüksek depresyon düzeylerine sahip olduklarını ifade etmektedir.

Çağ ve Yıldırım'ın (2013) 811 evli bireyle yaptığı araştırmasında evlilik doyumunu; bireylerin algıladıkları eş desteğini, cinsel yaşam memnuniyetlerini ve eğitim düzeylerini yordadığı sonucuna varılmıştır. Yine Çağ ve Yıldırım (2018) tarafından yapılan araştırmada evli bireylerin sosyo-demografik özelliklerine göre evlilik doyum düzeyleri araştırılmıştır. Araştırmada evlilik süresi, evin maddi gelirine katkı oranları, sahip olunan çocuk sayısı ve cinsel doyuma göre evlilik doyumu düzeyleri incelenmiş olup araştırma sonucunda; bir yıldan az süredir evli olan, maddi gelire her iki eşin de ortak katkı sağladığı, çocuğu olmayan ve cinsel doyumları yüksek olan çiftlerin evlilik doyum düzeylerinin diğer gruplara nazaran manidar düzeyde yüksek olduğu sonucuna varılmıştır (Çağ ve Yıldırım, 2018). Kabasakal ve Soylu (2016) tarafından yapılan araştırmada evlilik doyumu eş desteğine ve cinsiyete göre incelenmiştir. Cinsiyete göre evlilik doyumunda anlamlı farklılaşma görülmezken eş desteği ile evlilik doyumu arasından pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür.

Uçak (2015) tarafından evli çiftlerin kişilik özellikleri ve evlilik doyumu arasındaki ilişki incelenmiştir. Erkekler için elde edilen sonuçlarda; sorumluluk ve deneyime açıklık özelliklerinde puanı yüksek olanların ve nörotizm puanları düşük olanların evlilik doyumunun yüksek olduğu görülmüştür. Kadınlar için ise dışadönüklük özelliği fazla olanların evlilik doyumlarının daha fazla olduğu görülmüştür (Uçak, 2015).

Yıldız ve Baytemir (2016) tarafından yapılan araştırmada evlilik doyumu ve yaşam doyumu arasındaki ilişki incelenmiştir. Evlilik doyumunun yaşam doyumunu ve benlik saygısını yordadığı sonucuna varılmıştır. Evlilik doyumunun yaşam doyumuyla doğrudan ve olumlu bir ilişkisi olduğu görülmüştür.

Tekin-Çatal ve Kalkan (2019) araştırmasında bireylerin evlilik doyumlarını, evlilik değerlerinin ve evlilik tiplerinin yordadığını belirtmektedir. Evlilik tiplerinden geleneksel tip, ilişkili özerk tip ve özerk tipin sırasıyla evlilik doyumu üzerinde etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Rıza (2016) evlilik doyumu ile psikolojik iyi oluşun ilişkili olduğunu belirtmektedir. Bilişsel duygu düzenleme ile evlilik doyumu arasındaki ilişkiyi incelediğinde ise olumsuz bilişsel duygu düzenleme ile evlilik doyumu arasında negatif yönde ilişki olduğu sonucuna varmıştır. Ayrıca araştırmacı evlilik doyumunun artırılabilmesi için olumlu bilişsel duygu düzenleme stratejilerinin daha çok kullanılması gerektiğini belirtmektedir. Alipour, Azizi ve Radpey (2015) de Rıza ile aynı sonuca vararak olumsuz bilişsel duygu düzenleme stratejilerinin kullanımıyla evlilik doyumu arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu belirmektedir.

Ağaççanak (2022) araştırmasında evlilik doyumu ile duygusal zeka, affedicilik, merhamet arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonucunda duygusal zeka ve merhametin evlilik doyumunu yordadığını, duygusal zeka ve merhamet arttığında eşlerin evlilik doyumlarının da arttığını belirtmiştir. Yine bu araştırmayı destekler şekilde Üncü (2007) tarafından yapılan araştırmada evlilik doyumu ile duygusal zeka arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur ve duygusal zeka arttıkça evlilik doyumu düzeyinin de artacağı belirtilmiştir.

Toplumumuzda problem çözme becerileri ve evlilik doyumu arasındaki ilişkiyi araştıran birçok çalışma yapılmıştır (Balcı-Arvas ve Hökelekli, 2017; Canel, 2007; Güven ve Sevim, 2007; Hünler ve Geçöz 2003; Parlar ve Akgün, 2018; Taşköprü, 2013; Vural-Batık ve Kalkan, 2017). Balcı-Arvas ve Hökelekli (2017) araştırmasında evlilik doyumu ve evlilikte sorun çözme, dindarlık değişkenlerini araştırmıştır. Araştırma sonuçlarında evlilik doyumu ile evlilikte sorun çözme arasında olumlu bir ilişki olduğunu, erkeklerin kadınlara göre evlilik

doyumları ve evlilikte sorun çözme becerilerinin yüksek olduğunu belirtmektedir. Canel (2007) araştırmasında problem çözme becerilerini geliştirmeyi amaçlayarak evlilik doyumunu artırma üzerine yaptığı çalışmasında problem çözme becerilerinin gelişmesinin evlilik doyumu, uyumu, evlilikten duyulan mutluluk, eşe karşı hissedilen yakınlık gibi konularda artış sağladığını; karı koca arasında yaşanan çatışmalarda ve eşine karşı hissedilen öfkede azalma olmasında etkili olduğunu belirtmektedir. Güven ve Sevim (2007) araştırmasında problem çözme becerilerinin evlilik doyumunu .32 oranında yordadığını belirtmiştir. Hünler ve Gençöz (2003) ise araştırmasında boyun eğici davranışların algılanan problem çözme becerilerini azalttığına, bu durumun da evlilik doyumunun azalmasına sebep olduğunu belirtmektedir. Parlar ve Akgün (2018) de diğer araştırmacılar gibi problem çözme becerilerinin evlilik doyumunu yordadığını; bilinçli farkındalık düzeyleri, problem çözme becerileri ve evlilik doyumu arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğunu belirtmektedir. Taşköprü (2013) ise araştırmasında problem çözme becerileri dışında bazı demografik özellikler, evlilikteki travmatik olaylar, stresle başa çıkabilme ile evlilik doyumu arasında anlamlı ilişki olduğunu belirtmektedir. Vural-Batık ve Kalkan (2017) ise araştırma sonuçlarında evlilik doyumunun evlilikte sorun çözme becerileri üzerinde etkili olduğu sonucuna varmıştır.

Demir (2022) evlilik doyumu ve iş performansı arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonucunda evli ve aktif olarak çalışan eşlerin evlilik doyumları ile iş performansları arasında anlamlı ve pozitif yönde güçlü bir ilişki bulunmuştur. Evlilik doyumunun iş performansı üzerinden etkili olduğu, evlilik doyumu yükseldikçe iş performansının da yükseldiği sonucuna varılmıştır.

Yılmaz (2020) evlilik doyumu ile eşle yaşanan sıkıntılar arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Araştırma sonucunda eşle yaşanan sıkıntıların evlilik doyumunu yordadığını ve bu sorunlar ne kadar çok olursa evlilik doyumunu da o kadar olumsuz etkilediğini belirtmektedir. Eşle yaşanan sıkıntılarda çocukların sorumluluğunu alma ve kıskançlık konularında anlamlı farklılaşma olduğu görülmektedir. Canel (2012) de eşlerin çözümlenememiş sorunlarının evlilik doyumunu olumsuz etkilediğini ifade etmektedir. Problem çözme becerilerindeki eksiklikler, iletişim eksiklikleri, eşlerin birbirinden farklı olması ve birbirlerini değiştirmeye çalışmaları, eşler arasında cinsel uyumsuzluklar, kültürel farklılıklar ve eşlerin kendi ailelerinden kaynaklı yaşanan sorunların kimi zaman evlilik doyumunu olumsuz etkilediğini, bağımlılık boyutunda olan alkol, sigara, kumar ya da uyuşturucu kullanımının doğrudan negatif etkilediğini belirtmektedir (Canel, 2012).

Rabuş (2022) evlilik doyumu ile kadınların cinsel yaşam kalitesi arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Araştırma sonucunda cinsel yaşam kalitesi yükseldikçe cinsel doyumda artış

olduğu, bu durumun da evlilik doyumunu paralel yönde artırdığını belirtmiştir. Youn (2009) cinsel yaşam kalitesinin evlilik doyumu üzerinde oldukça etkili olduğunu belirtmektedir. Cinsel ihtiyaçların karşılanmasının evlilik doyumunu da artırmada etkili olduğunu, cinsel ihtiyaçları ne şekilde karşıladıklarının da oldukça önemli olduğunu ifade etmektedir (Youn, 2009).

Buluş ve Bağcı (2016) evlilik doyumu ile aile yılmazlığı ve iletişim becerileri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonucunda yılmazlık düzeyleri ve iletişim becerilerinin evlilik doyumunu yordadığı sonucuna varılmıştır. Kadın ve erkeklerde öz yetkinlik alt faktörü aile yılmazlığında en güçlü yordayıcı olurken iletişim becerilerinde ise kadınlar için ben dili iletişim becerisi, erkekler için ego geliştirici dil iletişim becerisi evlilik doyumunu en çok yordamıştır. Pekşen (2020) ise araştırmasında kültürlerarası evliliklerde aile yılmazlığı ve evlilik doyumunu incelemiştir. Araştırma sonuçları aile yılmazlığının evlilik doyumu üzerinde orta düzeyde olumlu yönde etkisi olduğunu göstermektedir.

Kaya ve Cin (2019) tarafından köyde ve kentte yaşayan kadınların evlilik doyumları, uyumları ve ilişkilerindeki mutluluk araştırılmıştır. Köyde yaşayan kadınların evlilik doyumlarının şehirde yaşayanlara göre daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Tezer-Yörük (2016) çift uluslu evliliklerde evlilik doyumunu araştırmıştır. Araştırmaya Rus-Türk ve Alman-Türk çiftler katılmıştır. Araştırma sonuçlarında eşlerin aileden alının sosyal destek, negatif çatışma çözüm tarzı ve olumsuz toplumsal tepkilerinin evlilik doyumunu yordadığı görülmüştür.

2.4 Gelin-Kayınvalide İlişkileri

Gelin ve kayınvalide ilişkileri tüm dünyada önem arz eden ve çoğunluklu olumsuz atıflarda bulunulan bir ilişki biçimidir. Gelin kayınvalide ilişkilerinin ilk örneğini Yunan mitolojisinde tanrıça Afrodit ve gelini Psike arasındaki ilişki göstermektedir (Altunsu-Sönmez, 2019). Gelin-kayınvalide arasındaki anlaşmazlığın belgelerle ispatı ise 4 bin yıl öncesine dayanmaktadır. Kazılarda ortaya çıkan çivi yazılı bir tabletin üzerinde genç bir kadının kendisinden uzakta olan eşine ‘Gel beni bu annenden kurtar, yoksa öleceğim’ diye yazdığı ortaya çıkmıştır (İspirli, 2004). Gelin ve kayınvalide ilişkisi sonradan gelinin aileye girmesiyle oluşan oldukça yakın bir akrabalıktır (Altunsu-Sönmez, 2019).

Gelin-kayınvalide ilişkileri ve genellikle çatışmaları toplumu yansıtan ögeleri de etkilemektedir. Atasözleri, deyimler ve manilerde (Alkayış, 2013; Günindi-Ersöz, 2010; İspirli, 2004), reklamlarda (Çekiç-Akyol, Akyol ve Kılınç, 2019), televizyon programlarında (Döner, 2022), romanlarda, dizilerde, filmlerde (Kaya, 2019), fıkralarda, hikayelerde (İspirli,

2004) ve türkülerde (Küçükyıldız, 2017) gelin-kayınvalide ilişkilerinin işlendiği, genellikle olumsuz yönleri ve anlaşmazlıkların öne çıkarıldığı görülmektedir. Gelin ve kayınvalide ilişkileriyle ilgili atasözlerimize 'Gelin çiçek her dediği gerçek, kaynana yılan her dediği yalan', 'Gelinin dini yok, kaynananın imanı.', 'Kaynana pamuk ipliği olup raftan düşse, gelinin başı yarılır' (İspirli, 2004, s.22-23), 'Sarımsağı gelin etmişler de kırk gün kokusu çıkmamış', 'Üveye etme özünde bulursun, geline etme kızında bulursun' (Günindi-Ersöz, 2010, s.177) örnek verilebilirken deyimlerimizde ise 'kaynanası sevmek' (Alkayış, 2013, s.588), 'kaynana dırıltısı' (İspirli, 2004, s.23) örnek verilebilmektedir.

Gelin-kayınvalide ilişkileri genellikle gergin, iletişim ve etkileşimin eksik olduğu, çatışmalı bir haldedir. Kayınvalide, kendisinin gelin olduğu dönemde kayınvalidesi ile yaşadığı sorunları ve çektiği sıkıntıları kendi geliniyle olan ilişkisinde de yaşatmaktadır (Günindi-Ersöz, 2010). Günindi-Ersöz (2010) günümüzde gelin-kayınvalide ilişkilerinin geçmişe nazaran daha iyi düzeyde olduğunu, bunun yanında eğitim seviyesi, yaşanılan yer, köy-şehir farkı, gelin veya kayınvalidenin çalışma durumu vb. değişkenlere göre farklılık gösterdiğini belirtmektedir.

Türkiye'de geleneksel ya da modern aileler fark etmeksizin 'kız alma' ve 'kız verme' tabirleri kullanılmaktadır. 'Oğlan vermek' gibi bir tabir kullanılmadığından bu durum kadın ve erkeğin evliliğe ve evlilik yoluyla edinilen akraba ilişkilerine karşı bakış açısını etkilemektedir. Gelin, eşinin ailesi tarafından kabul görmek ve aileye uyum sağlamak zorunda hissetmektedir. Bu durumların varlığı gelin-kayınvalide ilişkilerindeki dinamikleri etkilemektedir (Kaya, 2019).

Altunsu-Sönmez (2019) gelin-kayınvalide ilişkilerinin toplumumuzda ana-kız gibi olmak üzerine kurgulandığını fakat bu durumun aslında gelin ve kayınvalide arasında birçok soruna sebep olduğunu ve çatışma yaratan durumun iki kadın arasındaki iktidar mücadelesi olduğunu belirtmektedir. Gelinin aileye girmesiyle anne-oğul arasındaki bağ zayıflayabilmekte ve bazı kıskançlıkların ortaya çıkmasına sebep olabilmektedir (Altunsu-Sönmez, 2019). Du (2013) anne-oğul ilişkilerinin fazla bağlı olmasının ve özellikle de baba vefat ettiğinde bu bağlılığın artmasının gelin-kayınvalide ilişkilerini etkilediğini ifade etmektedir.

Toplumumuzda kayınvalide iktidarını ve hiyerarşik düzeni pekiştirmek amacıyla Malatya yöresinde düğünlerde gelin kayınvalidesinin kolunun altından geçerek

kayınvalidesinin egemenliğinin altına girmesi ve ona itaat etmesi gerektiği mesajı verilmektedir (Şişman, 2017; akt. Döner, 2022).

Geleneksel kültürde ve biraz da eskilerde gelin evlendiğinde kayınvalidesinin yönetiminin baskın olduğu eve yerleşmektedir. Kayınvalide yaşına, tecrübelerine ve emeğine saygı beklerken dışarıdan gelen bir kadının (gelinin) düzenini, iş yapma stilini ve yemeklerdeki damak tadını değiştirmesini istememektedir. Gelinin kendi başına bu işlere karar verip uygulamaya geçmesi ve kayınvalidesine danışmaması kayınvalide için iktidar ve otoritesi açısından bir tehdit olarak görülmektedir. Gelin özgürlük alanı isterken gelini sınırlayan kayınvalidedir ve anlaşmazlıkların yaşandığı mekan ise genel olarak mutfaktır. Evdeki iktidar ve otoritenin en büyük göstergesi; ev işlerinin organize edilmesi ve kimin yapacağının belirlenmesi, yemekte ne pişirileceğine karar verilmesi ve eve giren çıkan malzemelerin belirlenmesidir. Kayınvalidelerin bu otoriteyi elden bırakmamak için mutfak işlerini gelinlere bırakmadığı, evin içinde diğer statüsü düşük işleri (temizlik, çamaşır vb.) gelinlere yaptırdığı görülmektedir (İnce, 2015).

Evlilik bir kadın için başka aileye gelin olmak, soyadını değiştirmek ve o ailenin soyadını almak, nüfuslarına geçmek gibi manalara geldiği için önceleri gelin-kayınvalide ilişkilerinde kayınvalideler güçlü taraftalardır. Fakat değişen yaşam koşulları, gelin-kayınvalidelerin birlikte yaşama durumlarının azalması, görücü usulü ya da kayınvalidenin gelini seçtiği evlilik türlerinin azalması ve gelinlerin bir işte çalışması gibi sebeplerden kayınvalideler oğullarını ve torunlarını daha çok görmek için gelinleri ile iyi geçinmek durumunda kalmaktadır. Bu durumun da kayınvalideler için güç ve otorite kaybı anlamına geldiği söylenebilmektedir (Altunsu- Sönmez, 2019).

Küçükyıldız (2017) gelin-kayınvalide çatışmalarına genellikle nesil çatışması, birbirlerine karşı tahammülsüzlük, anlayışsızlık ve birbirinin üzerinde üstünlük kurma çabaları vb.nin sebep olduğunu belirtmektedir. Paş ve Kolluoğlu (2020) gelinin kayınvalidesine karşı önyargısı olmasından kaynaklı negatif davranışlar sergileyebileceğini, kendi annesiyle kayınvalidesini kıyaslayabileceğini ve bu durumun sonucu olarak da gelin-kayınvalide arasında sorunların ortaya çıkabileceğini belirtmektedir. Ayrıca bu sorunların kimi zaman gelin-kayınvalide arasında kalmayarak büyüdüğünü ve evliliklerin bitmesine neden olduğunu da belirtmektedir (Paş ve Kolluoğlu, 2020). Çalışkan (2003) da benzer şekilde gelin-kayınvalide anlaşmazlıklarının bazen karı koca arasındaki geçimsizliğin en önemli etkeni olduğunu, bu nedenle evliliklerde kavgalara, mutsuzluğa ve hatta boşanmalara neden olduğunu ifade etmektedir.

Asya kültüründe yapılan araştırmalarda Çin, Japonya, Kore, Malezya, Tayvan ve Hindistan gibi ülkelerde ailelerin evlilikler üzerinde fazlasıyla etkisi olduğu belirtilmektedir. Gelinlerin en çok yaşadığı sorun kayınvalideleri ile iktidar çatışmalarıdır ve Asya toplumunda çiftlerin bireysellikten uzak oldukları evliliklerin iki ailenin birlikteliği şeklinde yaşandığı ifade edilmektedir. Fakat son yıllarda görücü usulü evliliklerin azalması, modernleşme ve ekonomik özgürlüğün artmasıyla çiftler aile baskınlarından kurtulmaya başlamıştır ve artık daha çok aşk evlilikleri gerçekleşmektedir (Haung, 2005; akt. Canel, 2007). Mendes ve Srinhanthan (2009) Çin'deki gelin ve kayınvalide çatışmalarının nedenlerini; ev işlerindeki roller, toplumsal kurallara karşı bakış açısı farklılıkları, kayınvalidenin oğlu evlendiğinde onu kaybedeceği korkusu, gelinlerin evin içinde zayıf statüde yabancı biri olarak görülmesi ve ev işleriyle çocuk bakımını kayınvalidenin öğretmesi gerektiği düşünceleri olarak ifade edilmektedir.

İbrahimoğlu (2015) gelin kayınvalide ilişkilerinin doğrudan birey ve toplumun kültür, kişilik ve bakış açısıyla ilgili olduğunu belirtmektedir. Akdeniz ülkelerinde gelin-kayınvalide çatışmalarıyla pek karşılaşılmadığını, Orta Doğu ve Asya'da kayınvalidelerin daha çok karışan ve otoriter bir tarzda olduğunu, Batı Avrupa'da bu tarz tutum ve davranışlara az rastlandığını belirtmektedir (İbrahimoğlu,2015). Ülkemizde geleneksel değerlerin baskın olduğu yerlerde ve ataerkilliğin baskın olduğu Ortadoğu ve Asya ülkelerinde gelin-kayınvalide ilişkileri benzerlik göstermektedir. Bu tarz ülkelerde ve toplumlarda kayınvalideler, gelinlerin üzerinde hegemonya kurmaya çalışmaktadır (Kaya, 2019). Çinli bir gelin evliliğinin ilk yıllarında eşinden çok kayınvalidesiyle vakit geçirmek zorundadır ve bu süreçte eşine, ailesine ve çocuklarına hizmet etmekle de yükümlüdür (Chen, 1999). Çin'de yaşlılık bir erdem olarak kabul edildiğinden kayınvalideler yaşlılara tanınan bu ayrıcalığı değerlendirip gelinleri üzerinde kurdukları otoriteyi meşrulaştırmaktadır (Du, 2013).

Çok eskilere dayanan gelin-kayınvalide çatışmalarının genel anlamda ataerkil yapı, farklı sosyokültürel statüler, ekonomik ve toplumsal unsurlar, ev içi iş alanları ve anne ile eşin erkekten beklentileri üzerinde şekillendiği söylenebilmektedir (Çekiç-Akyol ve diğerleri, 2019).

2.5 Gelin-Kayınvalide İlişkileriyle İlgili Araştırmalar

Gelin-kayınvalide ilişkilerini inceleyen, niteliğini araştıran ve etkilediği durumları inceleyen yurtiçi ve yurtdışı araştırmalar bulunmaktadır (Adams, 2000; Altunsu-Sönmez, 2019; Aydın, 2017; Chen, 1999; Çekiç-Akyol ve diğerleri, 2019; Döner, 2022; Hoye, 1971; Kadir, Fikree, Khan ve Sajan, 2003; Kaya, 2019; Kuru, 2016; Nosaka, 1997; Nuner, 2004; Önal, 2019; Shih ve Pyke, 2010/2016; Song, 2009; Wu ve diğ. 2010).

Gelin-kayınvalide anlaşmazlığıyla ilgili sebepler genel olarak toplumsal ve bireysel sebepler şeklinde gruplanabilmektedir. Toplumsal sebepler; gelin ve kayınvalideye yüklenen toplumsal roller, gelenek görenekler iken bireysel sebepler; bireyin karakteri, eğitim düzeyi ve yaşam tecrübesidir (Döner, 2022).

Shih ve Pyke (2010) Çinli Amerikalı gelin-kayınvalideler arasında yaptığı araştırmasında ataerkil toplum karşısında kadınların güçlerini birleştirerek durabileceğini ifade etmektedir. Geleneksel Çin toplumunda otorite ve iktidar kayınvalidenin elindedir ve gelinler kayınvalidelerine itaat etmektedir. Çin'de gelinler kayınvalide ile ilgili sorunlarını evlilik sorunları arasında üçüncü sıraya koymaktadır (Wu ve diğerleri, 2010). Shih ve Pyke (2016) Doğu Asya toplumlarında Meksikalı, Afrikalı ve Beyaz Amerikalı toplumların aksine gelinlerin eşlerinin ailesinin otoritesine girdiğini, onlara itaat ettiklerini ve gelinlerin eşinin ailesine bakmak zorunda olduklarını ifade etmektedir. Güvenç (2002) Japon kültüründe üç kuşağın bir arada yaşadığını ve bu nedenle gelin-kayınvalide anlaşmazlıklarının kaçınılmaz olduğunu ifade etmektedir. Japon gelinin başlıca iki görevi vardır; eşinin anne babasına bakmak ve eşinin soyunu devam ettirmek için çocuk doğurmak. Japon kültüründe yaşlanan kayınvalide ve kayınpedere bakmakla yükümlü olan kişi evin büyük oğlu ile evli olan gelindir ve bu nedenle Japon kadınlar evin büyük gelini olmak istememektedirler (Güvenç, 2002; akt. Kaya, 2019)

ABD'de yeni evli çiftlerle yapılan araştırmada katılımcıların kayınvalideleriyle uyumları ve evlilik uyumları araştırılmıştır. Araştırma sonucunda kadın ve erkeklerin kayınvalide uyumları ile evlilik uyumları arasından olumlu bir ilişki bulunmuştur (Hoye, 1971). ABD'de gelin-kayınvalide ilişkilerini gelinlerin bakış açısından inceleyen bir araştırmada gelinler, kayınvalideleriyle olan ilişkilerini; anne-oğul ilişkilerinin, çocuk doğumunun, kayınvalidesinin boşanmasının, hastalıkların ya da kayıpların etkilediğini belirtmişlerdir (Nuner, 2004).

Çin'de kırsal kesimlerde yapılan bir araştırmada gelin-kayınvalide ilişkileri dört gruba ayrılmıştır: uzak ama kibar ikili, anne-kız gibi olan ikili, arkadaş gibi olan ikili ve çatışan ikili. İlişkinin kötü olduğu ikililerde farklı değerlere sahip olmalarından ve kayınvalidenin istenmeyen davranışlarından kaynaklandığı, iyi ilişkiye sahip gelin-kayınvalidelerde ise her ikisinin de özel tavırları olduğu ve fazlaca çaba gösterdikleri görülmektedir. Ayrıca kocanın tavırlarının da gelin-kayınvalide ilişkisini etkilediği belirtilmektedir (Chen, 1999). Yine Çin'de Song (2009) tarafından yapılan araştırmada ise gelin-kayınvalidelerin, damatların tutum ve davranışlarından algıladıkları arabuluculuk tarzlarının etkisi araştırılmıştır. Gelin kayınvalide ilişkilerinde damatların problem çözücü tutumlarının anlaşmazlıkları azalttığı, rekabetçi tutumlarının ise tam aksine sorunları ve çatışmaları artırdığı ifade edilmektedir (Song, 2009).

Mısır'da da gelinler çoğunlukla kayınvalideleri ile birlikte yaşamaktadır ve bu durumun evlilik doyumları ile evlilikteki güveni negatif etkilediğini belirtilmektedir (Al-Attar ve El-Gibaly, 2014; akt. Aydın, 2017). Kadir, Fikree, Khan ve Sajan (2003) Pakistan'ın kırsal kesimlerinde kayınvalidelerin gelinlerinin çocuk sahibi olma kararlarına karıştıklarını, Nosaka (1997) Bangladeş'te kayınvalidelerin gelinlerin cinsel hayatlarında korunma yöntemlerine veya korunup korunmamalarına kadar karıştıklarını belirtmektedir.

Wu ve diğerlerinin (2010) Tayvan'da 125 evli kadınla yaptığı araştırmada gelin-kayınvalide arasında yaşanan sorunların evlilik doyumuyla negatif yönde ilişkili olduğunu, kocanın gelinin tarafında olduğu ya da çözüm üretici bir tutumda olduğu durumlarda evlilik doyumu ile pozitif yönde ilişkili olduğunu belirtmiştir. Adams (2000) yaptığı araştırmasında ABD'de yaşayan 132 evli çiftten elde ettiği bulgular sonucunda kayınvalide ve gelin arasındaki ilişki doyumunun yüksek olmasının evlilik doyumunu da yükselttiğini ifade etmektedir.

Ülkemizde yapılan gelin-kayınvalide ilişkilerine yönelik araştırmalar incelendiğinde Aydın (2017) tarafından anne-oğul bağlanması, gelin-kayınvalide ilişkileri ve evlilik doyumu arasındaki ilişkinin araştırıldığı görülmektedir. Araştırma sonucunda gelin-kayınvalide ilişkileriyle gelinin kayınvalideyle birlikte oturma değişkeninin anlamlı farklılaştığı görülmektedir. Kayınvalidesi ile ayrı oturan gelinlerin gelin-kayınvalide ilişkileri, birlikte oturanlara göre daha yüksektir. Gelin-kayınvalide ilişkileri ile evlilik doyumuna bakıldığında ise kadın katılımcılar için gelin-kayınvalide ilişkilerinin evlilik doyumunu .38 oranında yordadığı sonucuna varılmıştır (Aydın, 2017). Karakaş-Uslu (2019) tarafından yapılan araştırmada ise anne-kız bağlanması ve demografik değişkenlere göre gelin-kayınvalide

ilişkileri incelenmiştir. Gelinin çocuk sayısına, kayınvalidenin medeni haline ve eşinin ailesi ile görüşme sıklığına göre gelin kayınvalide ilişkilerinde anlamlı farklılaşma olduğu sonucuna varılmıştır. Çocuğu olmayanların bir çocuğu olanlara göre gelin-kayınvalide ilişkileri anlamlı düzeyde daha yüksektir ve kayınvalidesi evli olanların gelin-kayınvalide ilişkileri kayınvalidesi bekar olanlara göre manidar düzeyde daha yüksektir (Karakaş-Uslu, 2019).

Altunsu-Sönmez (2019) gelin-kayınvalide çatışmasının analizini yapabilmek amacıyla gelin adaylarıyla görüşmeler yapmıştır. Katılımcı gelinleri üç kuşak şeklinde ayırmıştır; birinci kuşağın yaş ortalaması 65, ikinci kuşağın yaş ortalaması 47 ve üçüncü kuşağında yaş ortalaması 28'dir. Araştırma sonucunda birinci kuşağın sorunlarının kayınvalideleri ile aynı evde yaşamak olduğu, evler ayrıldığında sorunların bittiği görülmektedir. Birinci kuşak genellikle maddi sebeplerden kaynaklı kayınvalidesiyle birlikte yaşamak zorunda kaldığından gelinlerin kayınvalidelere daha çok uyum sağladığı söylenmektedir. İkinci kuşak gelinlerin sorunları kayınvalideleri ile aynı evde yaşamak, kayınvalidelerinin her şeye karışması ve oğullarını kıskanmalarıdır. Üçüncü kuşak sorunları ise kayınvalide ile birlikte yaşama, kıskançlık, kayınvalidenin her şeye karışması ve anlaşamamazlık olarak sıralanmaktadır. Üçüncü kuşak gelinlerinde sorunların farklılaşmasında eğitim faktörü önemli bir belirleyici olmaktadır. Kayınvalideleri ile ilişkileri genel olarak incelendiğinde birinci kuşağın en itaatkar kuşak olduğu ve bu nedenle daha az sorun yaşadıkları görülmektedir. İkinci kuşak arada kaldığından en çok soruna sahip kuşak denebilmektedir ve bu kuşakla birlikte ayrı eve çıkmalar, kadınların iş hayatına atılması ve daha iyi eğitim almaya başlamaları sorun alanlarını çeşitlendirmektedir. Üçüncü kuşak ise ayrı evlerde yaşadıkları ve daha az görüştükleri için daha pozitif ilişkilere sahip olmakta ve en az sorun yaşayan kuşak olmaktadır. Bunlara ek olarak üçüncü kuşağın az süredir evli olması kayınvalideleri ile henüz sorunlarının az olmasında etkili olabilmektedir. Tüm bu sosyolojik analiz sonucunda araştırmacı, gelinlerin kuşaklar arası özelliklerinin değiştiğini, üçüncü kuşak gelinlerde artık kayınvalidelerin oğullarını ve torunlarını görmek için gelinleriyle iyi geçinmek zorunda kaldıklarını belirtmektedir (Altunsu-Sönmez, 2019).

Kaya (2019) tarafından gelin-kayınvalide ilişkilerini etkileyen kültürel etmenler araştırılmıştır. Araştırmaya katılan gelin ve kayınvalidelerden elde edilen bulgulara göre gelin-kayınvalide ilişkilerinin niteliğini etkileyen etmenler; ekonomik durum, kayınvalidelerin gelinlerin hayatına müdahale etmesi, kayınvalidelerin ve gelinlerin tutum ve davranışları, gelin-kayınvalide arasındaki iletişim, kayınvalidelerin gelinlerine karşı sorumluluk hissedip

hissetmemeleri, eğitim düzeyleri ve yetiştikleri ortamdan edindikleri önyargılardır (Kaya, 2019).

Önal (2019) ülkemizde toplumsal cinsiyet rolleri açısından gelin olmayı ve gelinlerden beklentileri araştırmıştır. Araştırmaya katılan kayınvalideler gelinlerin görevlerini; büyüklerine saygılı olmak, kayınvalidesine ve kayınpederine sevgiyle ve saygıyla yaklaşmak, onları ziyaret etmek ve arayıp sormak, tatlı dilli, anlayışlı ve güler yüzlü olmak şeklinde sıralamıştır. Kayınvalideler kendi zamanlarında gelin olmayı sevgi, saygı, hürmet ve hizmet kavramlarıyla açıklarken günümüz gelinlerin ekonomik özgürlükleri olduğunu ve bu nedenle eşlerine dahi minnet etmediklerini, bu durumun da ilişkileri olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir. Tüm bunlara ek olarak kayınvalidelerin iş yükünün arttığını, torun bakmak, yemek, ev işleri gibi sorumlulukların kayınvalidelere kaldığını ifade etmişlerdir (Önal, 2019).

Gelin-kayınvalide ilişkileri toplumumuzda ilgi gören bir konu olduğundan medyada da oldukça işlenen bir konudur. Çekiç-Akyol ve diğerleri (2019) gelin-kayınvalide çatışmalarının reklamlardaki sunumunu değerlendirmiştir. Reklamlarda genel olarak gelin ve kayınvalidenin birbirlerine üstünlük sağlamaya çalıştıkları, reklamdaki ürünün de bu üstünlüğü sağlamakta araç olarak kullanıldığı görülmektedir. Araştırmacılar gelin-kayınvalide çatışmalarını yansıtan reklamların bir ayna görevi gördüğünü aynı zamanda da bu anlaşmazlıkları ve çatışmaları artırma işlevi gördüğünü belirtmektedir (Çekiç-Akyol ve diğerleri, 2019). Yine medya organı olan televizyonlarda gelin-kayınvalideleri konu alan programlar yapılmaktadır. Programların içeriğinin genellikle yemek yapımı üzerine olmasının yanında düğün süreci, iktidar kaybetme korkusu, temizlik ve çocuk bakımı gibi konuların işlendiği görülmektedir. Gelin-kayınvalide ilişkileri açısından bakıldığında kadınların ideal gelin özellikleri adı altında kadınlıklarının yarıştırıldığı, toplumsal bir sorun olan gelin-kayınvalide ilişkilerine çözüm getirecek yöntemlere yer verilmediği görülmektedir (Döner, 2022).

Literatürde de tıpkı toplumlarda olduğu gibi genellikle gelin kayınvalide ilişkilerinin çatışmalı ve olumsuz olduğu ifade edilmektedir. Fakat bazı araştırmalar gelin-kayınvalide ilişkilerinin beklenenin aksine olumlu yönde olduğunu belirtmektedir (Kuru, 2016; Nastasee, 1995; Yakalı-Çamoğlu, 2007). Nastasee (1995) gelin-kayınvalide ilişkilerini araştırmak için 57 gelin-kayınvalide çiftiyle yapılandırılmış ve yarı yapılandırılmış görüşmeler yapmıştır. Görüşmeler sonucunda toplumun genel görüşünün aksine gelin-kayınvalide ilişkilerinde olumlu ve birbirine karşı saygılı olan gelin-kayınvalidelerin de fazlaca olduğunu belirtmektedir. Olumlu ilişkiye sahip gelin kayınvalidelerin anlaşmazlık yaşamak

istemedikleri, tartışmalarda kazanan olmadığını düşündükleri ve genellikle tartışmaların pozitif etkilerine odaklandıkları görülmektedir. Ek olarak birbirlerini uzun süredir tanıyan gelin-kayınvalidelerin az süredir tanıyanlara göre daha olumlu ilişkilere sahip olduğunu ifade etmektedir (Nastasee, 1995). Ülkemizde Kuru (2016) tarafından kaynanalık rolü araştırılmıştır. Araştırmada 20 kişiden mülakat tekniğiyle elde edilen bulgular yorumlanmıştır. Kayınvalidelerin gelinleri için duygu ve düşüncelerinin oldukça olumlu olduğu görülmektedir. Yaşı büyük olan ve artık fiziksel olarak kısıtlanan kayınvalidelerin otoriteyi gelinlerine bıraktığı ve bakıma muhtaç kayınvalidelerin gelinleriyle iyi geçinmenin yolunu bulduğunu ifade etmektedir. Birlikte oturan gelin-kayınvalideler için kayınvalideler bu durumun tamamen olumlu yanlarını öne çıkarırken bazı gelinlerin kayınvalideleri tarafından kendilerine karışıldığını ifade ettiği görülmektedir. Fakat buna rağmen bile birlikte oturan gelinlerin çocuğunu kayınvalidesine bırakmak ya da maddi avantajlar gibi olumlu yanlarını ifade ettikleri görülmektedir (Kuru, 2016). Yakalı-Çamoğlu (2007) tarafından yapılan araştırmada ise İstanbul'da yaşayan, 1923-1940 yılları arasında gelin olmuş ve evliliğinin bir döneminde geniş ailede kayınvalidesi ile yaşamış 18 yaşlı kadınla görüşme yapılmıştır. Bulgular gelin-kayınvalide ilişkilerinin toplumsal önyargılardaki gibi tamamen çekişmeli olmadığını belirtmektedir. Her ne kadar gelin-kayınvalide ilişkisinde negatif durumları dile getirenler gelinler olsa da ilişkilerinin oldukça iyi olduğunu belirten gelinler de mevcuttur (Yakalı-Çamoğlu, 2007).

İpek (2021) tarafından ise 188 kadının katılımıyla gelin-kayınvalide ilişkileri ile evlilik doyumu arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmada yaş, eğitim seviyesi, evlilik süresi, çocuk sayısı ve ekonomik gelir düzeyleri gibi demografik değişkenlere göre farklılaşmalar da incelenmiştir. Araştırma sonuçlarında demografik değişkenlerle gelin-kayınvalide ilişkileri arasında anlamlı farklılaşma görülmezken ölçeğin bazı alt boyutlarında anlamlı farklılaşmalar görülmüştür (Tartışma kısmında ayrıntılı olarak ele alınmıştır). Gelin-kayınvalide ilişkileri ile evlilik doyumu arasında .48 oranında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır (İpek, 2021).

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli / Deseni

Bu araştırma, belirlenen problemin var olan durumunu ortaya koymaya yönelik betimsel ilişkisel tarama modelinde bir araştırmadır. İlişkisel tarama modeli; 'İki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim olup olmadığını ve birlikte değişim mevcutsa bu değişimin derecesini tespit etmeyi amaçlayan araştırma modelidir' (Karasar, 2016, s.81).

3.2. Evren / Örneklem / Katılımcılar

Araştırmanın evreni Türkiye sınırları içinde yaşayan evli ve kayınvalidesi hayatta olan kadınlardan oluşmaktadır. Kayınvalidenin hayatta olma/yaşıyor olma koşulu Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeğinin kayınvalidesi hayatta olan gelinler tarafından doldurulabiliyor olmasındandır. Örneklem ulaşılabilir örneklem yöntemiyle belirlenmiştir ve örneklemi, araştırmaya katılan evli ve kayınvalidesi hayatta olan kadınlar oluşturmaktadır. Araştırmacının ihtiyacı olan büyüklükteki örneklemle en üst düzeyde tasarruf sağlayarak çalışabilmesine ulaşılabilir örneklem denmektedir (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2020).

3.3. Veri Toplama Süreci ve Araçları

Veri toplama sürecinde covid-19 salgını sebebiyle kısıtlamalar olduğundan veriler Google Forms üzerinden çevrimiçi form oluşturularak toplanmıştır. Kişisel bilgi formu ve ölçekler çevrimiçi forma aktarılarak katılımcıların soruları eksiksiz cevaplaması sağlanmıştır. Veriler 2021 yılı Mart ayında katılımcılara elektronik ortamdan iletilerek toplanmıştır. Elektronik ortamda ulaştırılan formu 326 kadın katılımcı yanıtlamıştır.

Araştırmada verileri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından demografik bilgilerden ve gelin-kayınvalide ilişkileri hakkındaki bilgilerden oluşan 'Kişisel Bilgi Formu', gelin-kayınvalide ilişkilerini ölçek amacıyla 'Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği' ve evlilik doyumunu ölçmek amacıyla 'Evlilik Doyum Ölçeği' kullanılmıştır.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formunda katılımcıların; yaşı, eğitim durumu, çalışma durumu, mesleği, evlilik süresi, çocuk sayısı, çocuğuna bakan kişi ve aile geliri gibi demografik bilgiler sorulmaktadır. Ayrıca formda demografik bilgiler dışında gelin-

kayınvalide ilişkileri hakkında bilgi edinmek amacıyla kayınvalideyle yaşama durumu, kayınvalide ile yüz yüze ve telefonda görüşme sıklığı, kayınvalideye maddi destekte bulunma durumu, kayınvalidenin aileye maddi destekte bulunma durumu, bayramda ilk ziyaret edilen kişi, evlenmeden önce kayınvalideye önyargı durumu, evlendikten sonra kayınvalidenin davranışlarında değişme durumu ve kayınvalidenin torunlarına ilgi durumu hakkında bilgi ve görüşler alınmıştır.

3.3.2. Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği

Gelin-kayınvalide ilişkilerini ölçmek amacıyla Esra Aydın tarafından 2017 yılında geliştirilen Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği (GKİÖ) toplam 40 maddeden oluşmaktadır. Ölçek gelinlere uygulanmaktadır. 5'li likert tipinde (Hiç Doğru Değil, Nadiren Doğru, Bazen Doğru, Çoğunlukla Doğru ve Her Zaman Doğru) hazırlanan taslak formun 349 kişinin verisiyle geçerlik ve güvenirlik analizleri yapılmıştır. Faktör analizi sonucunda 6 adet alt boyut olduğu saptanmıştır. Bu alt boyutlar Olumlu Etkileşim, Müdahale/Evliliğe Etki, Olumsuz Etkileşim, Kocanın Rolü, Psikolojik Saldırganlık, Kocanın Tarafsızlığı şeklindedir. GKİÖ puanı işaretlenen yanıta göre elde edilen puanların toplamıyla hesaplanmaktadır. Ölçekten elde edilen toplam puan yükseldikçe gelin-kayınvalide ilişkisinin olumlu olduğu görülmektedir. Ölçeğin iç tutarlık katsayısı .96 bulunmuştur. Test-tekrar test güvenirliği için yapılan Spearman Korelasyon Analizi sonucunda .75 düzeyinde anlamlı düzeyde ilişki görülmüştür (Aydın, 2017).

3.3.3. Evlilik Doyum Ölçeği

Metehan Çelik tarafından doktora tezinde 2006 yılında geliştirilen Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ) 5'li likert tipinde toplamda 13 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin geçerlik, güvenirlik çalışmaları 2009 yılında Çelik ve Yazgan İnanç tarafından tekrar yayınlanmıştır. Bireylerin ölçekten aldıkları toplam puan yükseldikçe evlilik doyumlarının yüksek olduğu görülmektedir. Ölçeğin aile, cinsellik ve benlik olmak üzere üç alt boyutu vardır. Ölçeğin iç tutarlık katsayısı .79, aile alt boyutunun iç tutarlık katsayısı .83, cinsellik alt boyutunun iç tutarlık katsayısı .81 ve benlik alt boyutunun iç tutarlık kat sayısının .75 olduğu görülmektedir. Test-tekrar test korelasyonunun katsayısı .86 olarak bulunmuştur. Alt boyutlarda ise aile alt boyutunda .83, cinsellik alt boyutunda .80 ve benlik alt boyutunda .74 test-tekrar test korelasyon katsayısının olduğu görülmektedir (Çelik, 2006; Çelik ve Yazgan İnanç, 2009).

3.4. Verilerin Analizi

Verilerin analizi IBM SPSS İstatistik 26 versiyonu ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya katılan kadınların demografik verileri ve gelin-kayınvalide ilişkileri sayı ve yüzde olarak hesaplanmıştır. Sayısal değişkenlerde normal dağılım çarpıklık ve basıklık değerleri hesaplanarak bulunmuş olup Tablo 1'de gösterilmiştir. Normal dağılımın kurallarına göre çarpıklık değerlerinin ±1,5 arasında olması gerekmektedir (Tabachnick ve Fidel, 2013). Bu kapsamda Tablo 1'deki Evlilik Doyumu Ölçeğinin Cinsellik Uyumu alt boyutu hariç normal dağılım kuralına uyduğu görülmüştür.

Tablo 1. Ölçek ve Alt Boyutlarının Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

Ölçek ve alt boyutları	Skewness (Çarpıklık)		Kurtosis (Basıklık)	
	İstatistik	Std. Hata	İstatistik	Std. Hata
Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği (GKİÖ)	-,374	,135	-,694	,269
Olumlu Etkileşim	-,149	,135	-1,087	,269
Müdahale Evliliğe Etki	1,024	,135	,227	,269
Olumsuz Etkileşim	-,140	,135	-,814	,269
Kocanın Rolü	,696	,135	-,576	,269
Psikolojik Saldırganlık	1,231	,135	,493	,269
Kocanın Tarafsızlığı	-,244	,135	-,832	,269
Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ)	-,724	,135	-,282	,269
Aile İlişkisi	-,846	,135	-,209	,269
Cinsellik Uyumu	-1,577	,135	2,279	,269
Benlik	-1,279	,135	,937	,269

Kadınların çalışma durumu gibi ikili grup değişkenlerinin normal dağılım gösteren ölçek puanları ile karşılaştırılmasında Independent Sample T testi, normal dağılım göstermeyen ölçek puanlarının karşılaştırılmasında Mann Whitney U Testi kullanılmıştır. Yaş gibi ikiden fazla grup değişkenlerinin normal dağılım gösteren ölçek puanları ile karşılaştırılmasında One Way Anova Testi, normal dağılım göstermeyen ölçek puanları ile karşılaştırılmasında Kruskal Wallis Testi kullanılmıştır. Gruplar arasındaki farklılığın karşılaştırılmasında Post Hoc testlerinden yararlanılmıştır. Korelasyon analizi, Pearson ve Spearman testleri ile gerçekleştirilmiştir. Korelasyon katsayısı; 0.00-0.30 arası düşük, 0.30-0.70 arası orta ve 0.70-1.00 arası ise yüksek düzeyde bir ilişki olarak değerlendirilmiştir (Büyüköztürk, 2020). Kadınların Evlilik Doyumları üzerine Gelin-Kayınvalide İlişkilerinin etkileri Basit ve Çoklu Regresyon Analizi ile gerçekleştirilmiştir. Regresyon analizindeki

parametrelerin normallik, doğrusallık varsayımlarını karşıladığı görülmüştür (r<0.82, VIF<10). Tüm çalışmada anlamlılık düzeyleri 0,05 ve 0,01 değerleri dikkate alınarak gerçekleştirilmiştir.

3.5. Araştırmanın Geçerliği ve Güvenirliği

Araştırmada Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği (GKİÖ), Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ) ve alt boyutlarının güvenirlilik analizi yapılmış olup, cronbach's alpha değerleri Tablo 2'de gösterilmiştir. Güvenirlilik analizi, bir ankette bütün soruların birbirleriyle tutarlılığını, ele alınan oluşumu ölçmede türdeşliğini ortaya koyan bir kavramdır. Bu alfa değeri $0 < \alpha < 0.40$ ise güvenilir değil, $0.40 < \alpha < 0.60$ ise düşük güvenilirlikte, $0.60 < \alpha < 0.80$ ise oldukça güvenilir, $0.80 < \alpha < 1.00$ ise yüksek güvenilirlikte olduğu anlamına gelmektedir (Büyüköztürk, 2020). Bu kapsamda çalışmada Olumsuz Etkileşim, Kocanın Tarafsızlığı ve Benlik alt boyutlarının güvenirliliklerinin düşük, diğer ölçek ve alt boyutlarının güvenirliliklerinin yeterli olduğu görülmüştür.

Tablo 2. Çalışmada Kullanılan Ölçek ve Alt Boyutlarının Cronbach's Alpha Değerleri

Ölçek ve alt boyutları	Cronbach's Alpha	N
Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği (GKİÖ)	0,960	40
• Olumlu Etkileşim	0,960	15
• Müdahale Evliliğe Etki	0,880	8
• Olumsuz Etkileşim	0,429	6
• Kocanın Rolü	0,878	5
• Psikolojik Saldırganlık	0,885	4
• Kocanın Tarafsızlığı	0,597	2
Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ)	0,813	13
• Aile İlişkisi	0,847	5
• Cinsellik Uyumu	0,848	5
• Benlik	0,556	3

3.6. Araştırmacının Rolü

Öncelikle araştırmanın yürütülebilmesi için Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Etik Kurulu'ndan gerekli onay ve izin alınmıştır. Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği ve Evlilik Doyumu Ölçeği'nin güvenirlik ve geçerlik çalışmalarını gerçekleştiren araştırmacılardan e-posta yoluyla gerekli izinler alınmıştır. Araştırmacı veri toplamak amacıyla Google Form üzerinden ölçeklere yanıt almadan önce bilgilendirilmiş onam formu uygulamıştır. Gönüllülük esasına göre katılım sağlanarak araştırma verileri toplanmıştır. Veriler SPSS'e aktarılarak analiz edilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1. Kadınların Özelliklerine Ait Tanımlayıcı İstatistiki Bulgular

Çalışmaya katılan kadınların özelliklerine ait tanımlayıcı istatistiki bulgular Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Kadınların Özelliklerine Ait Tanımlayıcı İstatistiki Bulgular

Katılımcıların Özellikleri	Kategori	Sayı	Yüzde (%)
Yaş	23-29 yaş	104	31,9
	30-36 yaş	131	40,2
	37-43 yaş	59	18,1
	44-58 yaş	32	9,8
Eğitim durumu	İlköğretim	18	5,5
	Ortaöğretim (lise)	62	19,0
	Ön Lisans	44	13,5
	Lisans	139	42,6
	Lisansüstü	63	19,3
Çalışma durumu	Evet	186	57,1
	Hayır	140	42,9
Meslek	Sağlık personeli	68	21,4
	Öğretmen	52	16,4
	Polis	9	2,8
	Ev hanımı	86	27,0
	Özel sektör	86	27,0
	Memur	17	5,3
Evlilik süresi	0-4 yıl	134	41,1
	5-9 yıl	79	24,2
	10-19 yıl	76	23,3
	20 yıl ve üstü	37	11,3
Çocuk sayısı	Çocuk yok	93	28,5
	Bir Çocuk	101	31,0
	İki Çocuk	100	30,7
	Üç çocuk veya fazlası	32	9,8
Çocuğa bakan kişi	Çocuğum yok	111	34,0
	Ben	145	44,5
	Annem	21	6,4
	Kayınvalidem	27	8,3

	Diğer	22	6,7
Aile geliri	2500 tl ve altı	11	3,4
	2501-5000 tl	78	23,9
	5001-10000 tl	136	41,7
	10001 tl ve üstü	101	31,0
	Toplam	**326**	**100**

Çalışmaya katılan kadınların yaş grupları incelendiğinde %31,9'u 23-29 yaş aralığında, %40,2'si 30-36 yaş aralığında, %18,1'i 37-43 yaş aralığında ve %9,8'i 44-58 yaş aralığında bulunduğu görülmüştür.

Kadınların %5,5'i İlköğretim, %19'u Ortaöğretim (Lise), %13,5'i Önlisans, %42,6'sı Lisans ve %19,3'ü Yüksek lisans mezunudur. Kadınların %57,1'i çalışıyor iken %42,1'i çalışmamaktadır. Kadınların %21,4'ü Sağlık personeli, %16,4'ü Öğretmen, %2,8'i Polis, %27'si Ev hanımı,%27'si Özel sektör ve %5,3'ü ise Memur olarak çalışmaktadır.

Kadınların %41,1'i 0-4 yıl, %24,2'si 5-9 yıl, %23,3'ü 10-19 yıl ve %11,3'ü de 20 yıl ve üstü evli oldukları görülmektedir. Kadınların çocuk sayılarına bakıldığında %28,5'inin çocuğunun olmadığı, %31'inin bir çocuk, %30,7'sinin iki çocuk ve %9,8'inin ise üç çocuk veya üç çocuktan fazla çocuk sahibi oldukları görülmüştür.

Çalışmaya katılan kadınların çocuklarına bakım veren kişiler incelendiğinde %44,5'inin çocuğa kendisinin baktığı, %6,4'üne annesinin baktığı, %8,3'üne kayınvalidesinin baktığı ve %6,7'sine ise diğer kişilerin baktığı görülmüştür.

Kadınların gelir durumları incelendiğinde; %3,4'ünün 2500 tl ve altı, %23,9'unun 2501-5000 tl, %41,7'sinin 5001-10000 tl ve %31'inin ise 10001 tl ve üstü gelir grubunda olduğu görülmüştür.

4.2. Gelin-Kayınvalide İlişkilerine Ait Tanımlayıcı İstatistiki Bulgular

Çalışmaya katılan kadınların gelin-kayınvalide ilişkilerine ait tanımlayıcı istatistiki bulgular Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4. Çalışmaya Katılan Kadınların Gelin-Kayınvalide İlişkilerine Ait Tanımlayıcı İstatistiki Bulgular

Gelin-Kayınvalide İlişkileri	Kategori	Sayı	Yüzde (%)
Kayınvalide ile yaşama durumu	Aynı şehirde farklı evlerde	143	43,9
	Aynı şehirde aynı evin içinde	11	3,4
	Aynı şehirde aynı apartmanda	33	10,1
	Ayrı şehirlerde yaşıyoruz	139	42,6
Kayınvalide ile yüz yüze görüşme sıklığı	Haftada en az bir kez	123	37,7
	Ayda birkaç kez	72	22,1
	Yılda birkaç kez (bayramdan bayrama)	122	37,4
	Hiç görüşmüyoruz	9	2,8
Kayınvalide ile telefonda görüşme sıklığı	Haftada en az 3-4 kez	90	27,6
	Haftada bir kez	121	37,1
	Ayda birkaç kez	79	24,2
	Yılda birkaç kez (bayramdan bayrama)	17	5,2
	Hiç görüşmüyoruz	19	5,8
Eşin annesine maddi destekte bulunma durumu	Evet	61	18,7
	Hayır	162	49,7
	Bazen	103	31,6
Kayınvalidenin aileye maddi destekte bulunma durumu	Evet	60	18,4
	Hayır	200	61,3
	Bazen	66	20,2
Bayramda ziyaret edilen ilk kişi	Kayınvalidem	134	41,1
	Annem	26	8,0
	Duruma göre karar verilir	166	50,9
Evlenmeden önce kayınvalideye önyargı durumu	Evet	42	12,9
	Hayır	187	57,4
	Kısmen	97	29,8
Evlendikten sonra kayınvalidenin davranışlarında değişme durumu	Evet	71	21,8
	Hayır	191	58,6
	Kısmen	64	19,6
Kayınvalidenin çocuklara ilgi durumu	Çocuğum yok	87	26,7
	Evet	152	46,6
	Hayır	21	6,4
	Kısmen	66	20,2
	Toplam	**326**	**100**

Gelinlerin kayınvalideleri ile yaşama durumları incelendiğinde %43,9'u aynı şehirde farklı evlerde, %3,4'ü aynı şehirde aynı evin içinde, %10,1'i aynı şehirde aynı apartmanda/binada ve %42,6'sı ise ayrı şehirlerde yaşadıkları görülmektedir.

Gelinlerin kayınvalide ile yüz yüze görüşme sıklığı incelendiğinde; %37,7'si haftada en az bir kez, %22,1'i ayda birkaç kez, %37,4'ü yılda birkaç kez (bayramdan bayrama) ve %2,8'i ise hiç görüşmediklerini ifade etmiştir.

Gelinlerin kayınvalide ile telefonla görüşme sıklığı incelendiğinde; %27,6'sı haftada en az 3-4 kez, %37,1'i haftada bir kez, %24,2'si ayda birkaç kez, %5,2'si yılda birkaç kez (bayramdan bayrama) ve %5,8'i ise hiç görüşmediklerini ifade etmiştir.

Eşin annesine maddi destekte bulunanların oranı %18,7, maddi destekte bulunmayanların oranı %49,7'i ve bazen maddi destekte bulunanların oranı ise %31,6'dır.

Kayınvalidesi aileye maddi destekte bulunanların oranı %18,4, maddi destekte bulunmayanların oranı %61,3'ü'ü ve bazen maddi destekte bulunanların oranı ise %20,2'dir.

Bayramda ziyaret edilen ilk kişi incelendiğinde; %41,1'inin kayınvalide, %8'i anne ve %50,9'u ise duruma göre karar verildiğini ifade etmiştir.

Evlenmeden önce gelinlerin kayınvalidelerine önyargısı olanların oranı %12,9, ön yargısı olmayanların oranı %57,4 ve kısmen önyargısı olanların oranı ise %29,8'dir.

Evlendikten sonra kayınvalidenin davranışlarında değişiklik olanların oranı %21,8, davranışlarında değişiklik olmayanların oranı %58,6 ve kısmen değişiklik olduğunu ifade edenlerin oranı ise %19,6'dır.

Kayınvalidem çocuklara ilgilenir olarak ifade edenlerin oranı %46,4, çocuklar ile ilgilenmez olarak ifade edenlerin oranı %6,4 ve kısmen çocuklar ile ilgilenir olarak ifade edenlerin oranı %20,2'dir.

4.3. Kadınlara Uygulanan Ölçek ve Alt Boyutlarına İlişkin Tanımlayıcı İstatistiki Bulgular

Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği (GKİÖ), Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ) ve alt boyutlarına ilişkin tanımlayıcı istatistiki bulgular incelenmiş olup, Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5. Kadınlara Uygulanan Ölçek ve Alt Boyutlarına İlişkin Tanımlayıcı İstatistiki Bulgular

Ölçek ve alt boyutları	N	Min.	Max.	Ort.	S.S
Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği (GKİÖ)	326	55,00	196,00	139,33	34,88
Olumlu Etkileşim	326	15,00	75,00	48,32	17,10
Müdahale Evliliğe Etki	326	8,00	40,00	16,77	7,95
Olumsuz Etkileşim	326	9,00	28,00	18,07	4,48
Kocanın Rolü	326	5,00	25,00	11,31	5,64
Psikolojik Saldırganlık	326	4,00	20,00	7,50	4,38
Kocanın Tarafsızlığı	326	2,00	10,00	6,67	2,42
Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ)	326	26,00	65,00	53,26	8,80
Aile İlişkisi	326	5,00	25,00	18,50	5,69
Cinsellik Uyumu	326	5,00	25,00	21,73	4,04
Benlik	326	4,00	15,00	13,02	2,49

Min.: Minimum, Max.: Maximum, Ort.: Ortalama, S.S: Standart sapma

Araştırmaya katılan kadınlardan alınan verilere göre; Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği (GKİÖ) ortalama puanı 139,33, Olumlu Etkileşim ortalama puanı 48,32, Müdahale/Evliliğe Etki ortalama puanı 16,77, Olumsuz Etkileşim ortalama puanı 18,07, Kocanın Rolü ortalama puanı 11,31, Psikolojik Saldırganlık ortalama puanı 7,50 ve Kocanın Tarafsızlığı ortalama puanı 6,67'dir.

Araştırmaya katılan kadınlardan alınan verilere göre; Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ) ortalama puanı 53,26, Aile İlişkisi ortalama puanı 18,50, Cinsellik Uyumu ortalama puanı 21,73 ve Benlik ortalama puanı 13,02'dir.

4.4. Kadınların Demografik Özelliklerine Göre Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması

Kadınların yaşlarına göre ölçek ve alt boyut puanlarının karşılaştırılması Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6. Kadınların Yaşlarına Göre Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçek ve Alt Boyutları	Yaş	N	Ort.	S.S.	F veya $\chi 2$	p	Fark
Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği (GKİÖ)	23-29 yaş	104	139,24	32,50	0,658[F]	0,579	-
	30-36 yaş	131	140,15	34,03			
	37-43 yaş	59	141,90	38,03			
	44-58 yaş	32	131,56	40,03			

Olumlu Etkileşim	23-29 yaş	104	48,54	15,80	0,804[F]	0,492	-
	30-36 yaş	131	47,71	17,17			
	37-43 yaş	59	50,86	18,28			
	44-58 yaş	32	45,41	18,82			
Müdahale Evliliğe Etki	23-29 yaş	104	16,75	7,33	1,102[F]	0,348	-
	30-36 yaş	131	16,24	7,65			
	37-43 yaş	59	16,73	8,74			
	44-58 yaş	32	19,09	9,49			
Olumsuz Etkileşim	23-29 yaş	104	18,35	4,29	1,840[F]	0,14	-
	30-36 yaş	131	17,80	4,68			
	37-43 yaş	59	17,42	4,22			
	44-58 yaş	32	19,53	4,61			
Kocanın Rolü	23-29 yaş	104	11,19	5,79	0,352[F]	0,788	-
	30-36 yaş	131	11,06	5,33			
	37-43 yaş	59	11,90	6,08			
	44-58 yaş	32	11,66	5,78			
Psikolojik Saldırganlık	23-29 yaş	104	7,57	4,26	0,622[F]	0,601	-
	30-36 yaş	131	7,33	4,12			
	37-43 yaş	59	7,25	4,76			
	44-58 yaş	32	8,44	5,16			
Kocanın Tarafsızlığı	23-29 yaş	104	6,56	2,34	0,819[F]	0,484	-
	30-36 yaş	131	6,87	2,34			
	37-43 yaş	59	6,34	2,68			
	44-58 yaş	32	6,88	2,52			
	23-29 yaş	104	53,77	8,72	1,492[F]	0,217	-
Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ)	30-36 yaş	131	53,82	8,44			
	37-43 yaş	59	52,64	9,49			
	44-58 yaş	32	50,44	8,96			
Aile İlişkisi	23-29 yaş	104	18,75	5,38	1,709[F]	0,165	-
	30-36 yaş	131	19,08	5,45			
	37-43 yaş	59	17,34	6,15			
	44-58 yaş	32	17,47	6,48			
Cinsellik Uyumu	23-29 yaş	104	21,60	4,01	4,006[K]	0,261	-
	30-36 yaş	131	21,73	4,31			
	37-43 yaş	59	22,49	3,20			
	44-58 yaş	32	20,75	4,29			
Benlik	23-29 yaş	104	13,42	2,08	2,166[F]	0,092	-
	30-36 yaş	131	13,00	2,39			
	37-43 yaş	59	12,81	3,05			
	44-58 yaş	32	12,22	2,87			

*p<0.05, **p<0.01, F: One Way Anova Testi, χ2:Kruskal Wallis H Testi, Fark: Post Hoc Testleri

Kadınların yaşlarına göre Gelin-Kayınvalide İlişkileri, Evlilik Doyum ve alt boyutları puanları arasında anlamlı farklılık görülmemiştir (p>0,05). Kadınların yaşlarına göre Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği (GKİÖ), Olumlu Etkileşim, Müdahale Evliliğe Etki, Olumsuz

Etkileşim, Kocanın Rolü, Psikolojik Saldırganlık, Kocanın Tarafsızlığı, Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ), Aile İlişkisi, Cinsellik Uyumu ve Benlik puanlarının değişmediği görülmektedir.

Kadınların eğitim durumlarına göre ölçek ve alt boyut puanlarının karşılaştırılması Tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 7. Kadınların Eğitim Durumlarına Göre Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçek ve Alt Boyutları	Eğitim durumu	N	Ort.	S.S.	F veya $\chi 2$	p	Fark
Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği (GKİÖ)	İlköğretim[A]	18	121,33	40,73	1,547[F]	0,188	-
	Ortaöğretim (lise)[B]	62	136,47	35,17			
	Ön Lisans[C]	44	139,91	35,00			
	Lisans[D]	139	141,75	34,69			
	Lisansüstü[E]	63	141,56	32,49			
Olumlu Etkileşim	İlköğretim	18	38,22	19,97	1,808[F]	0,127	-
	Ortaöğretim (lise)	62	48,00	16,55			
	Ön Lisans	44	50,00	16,58			
	Lisans	139	48,62	17,22			
	Lisansüstü	63	49,68	16,43			
Müdahale Evliliğe Etki	İlköğretim	18	20,56	9,69	2,029[F]	0,09	-
	Ortaöğretim (lise)	62	17,92	8,15			
	Ön Lisans	44	17,50	8,03			
	Lisans	139	15,91	7,69			
	Lisansüstü	63	15,97	7,51			
Olumsuz Etkileşim	İlköğretim	18	16,77	7,96	1,495[F]	0,203	-
	Ortaöğretim (lise)	62	18,44	4,06			
	Ön Lisans	44	19,08	4,92			
	Lisans	139	17,57	4,23			
	Lisansüstü	63	17,58	4,60			
Kocanın Rolü	İlköğretim	18	18,44	3,97	0,615[F]	0,652	-
	Ortaöğretim (lise)	62	18,08	4,49			
	Ön Lisans	44	12,72	5,68			
	Lisans	139	11,44	6,28			
	Lisansüstü	63	11,95	6,28			
Psikolojik Saldırganlık	İlköğretim[A]	18	10,90	5,19	2,845[F]	**0,024 ***	**A,B,C,D >E**
	Ortaöğretim (lise)[B]	62	11,25	5,56			
	Ön Lisans[C]	44	11,31	5,65			
	Lisans[D]	139	10,56	6,88			
	Lisansüstü[E]	63	7,48	4,23			
Kocanın Tarafsızlığı	İlköğretim	18	7,39	2,40	0,85[F]	0,495	-
	Ortaöğretim (lise)	62	6,39	2,36			
	Ön Lisans	44	7,00	2,56			
	Lisans	139	6,66	2,38			
	Lisansüstü	63	6,56	2,46			
Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ)	İlköğretim	18	53,17	8,14	0,127[F]	0,972	-
	Ortaöğretim (lise)	62	53,45	8,49			
	Ön Lisans	44	52,45	10,34			
	Lisans	139	53,50	8,45			
	Lisansüstü	63	53,13	9,11			

Aile İlişkisi	İlköğretim	18	18,39	5,34	0,048[F]	0,996	-
	Ortaöğretim (lise)	62	18,74	5,83			
	Ön Lisans	44	18,55	5,98			
	Lisans	139	18,37	5,61			
	Lisansüstü	63	18,56	5,77			
Cinsellik Uyumu	İlköğretim	18	21,67	3,88	0,441[K]	0,979	-
	Ortaöğretim (lise)	62	21,85	3,84			
	Ön Lisans	44	21,39	4,90			
	Lisans	139	21,91	3,76			
	Lisansüstü	63	21,48	4,31			
Benlik	İlköğretim	18	13,11	3,08	0,737[F]	0,567	-
	Ortaöğretim (lise)	62	12,85	2,68			
	Ön Lisans	44	12,52	2,58			
	Lisans	139	13,22	2,41			
	Lisansüstü	63	13,10	2,26			

*p<0.05, **p<0.01, F: One Way Anova Testi, χ2:Kruskal Wallis H Testi, Fark: Post Hoc Testleri

Kadınların eğitim durumuna göre Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği (GKİÖ), Olumlu Etkileşim, Müdahale Evliliğe Etki, Olumsuz Etkileşim, Kocanın Rolü, Kocanın Tarafsızlığı, Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ), Aile İlişkisi, Cinsellik Uyumu ve Benlik puanlarının değişmediği görülmektedir (p>0,05). Ancak kadınların eğitim durumuna göre Psikolojik Saldırganlık puanları farklılık göstermiştir (p<0,05). Lisansüstü mezunu olan kadınların Psikolojik Saldırganlık puanları, ilköğretim, lise ve lisans mezuniyeti olan kadınların Psikolojik Saldırganlık puanlarından düşük olduğu görülmüştür.

Kadınların çalışma durumlarına göre ölçek ve alt boyut puanlarının karşılaştırılması Tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8. Kadınların Çalışma Durumlarına Göre Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçek ve Alt Boyutları	Çalışma durumu	N	Ort.	S.S.	t veya z	p
Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği (GKİÖ)	Evet	186	139,80	34,99	0,277[t]	0,782
	Hayır	140	138,71	34,84		
Olumlu Etkileşim	Evet	186	48,68	17,09	0,442[t]	0,659
	Hayır	140	47,84	17,17		
Müdahale Evliliğe Etki	Evet	186	16,62	8,12	-0,404[t]	0,686
	Hayır	140	16,98	7,76		
Olumsuz Etkileşim	Evet	186	17,78	4,41	-1,355[t]	0,176
	Hayır	140	18,46	4,57		
Kocanın Rolü	Evet	186	11,78	5,66	1,746[t]	0,082
	Hayır	140	10,69	5,58		
Psikolojik Saldırganlık	Evet	186	7,30	4,06	-0,944[t]	0,346
	Hayır	140	7,76	4,78		

Kocanın Tarafsızlığı	Evet	186	6,60	2,44	-0,626[t]	0,532
	Hayır	140	6,77	2,39		
Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ)	Evet	186	52,48	9,16	-1,85[t]	0,065
	Hayır	140	54,29	8,21		
Aile İlişkisi	Evet	186	17,90	5,89	-2,228[t]	**0,027***
	Hayır	140	19,31	5,31		
Cinsellik Uyumu	Evet	186	21,72	3,98	-0,089[z]	0,929
	Hayır	140	21,75	4,13		
Benlik	Evet	186	12,87	2,62	-1,328[t]	0,185
	Hayır	140	13,24	2,31		

*p<0.05, **p<0.01, t: İndependent Sample T Testi, z: Mann Whitney U Testi

Kadınların çalışma durumuna göre Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği (GKİÖ), Olumlu Etkileşim, Müdahale Evliliğe Etki, Olumsuz Etkileşim, Kocanın Rolü, Kocanın Tarafsızlığı, Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ), Cinsellik Uyumu ve Benlik puanlarının değişmediği görülmektedir (p>0,05). Ancak kadınların çalışma durumuna göre Aile İlişkisi puanları farklılık göstermiştir (p<0,05). Çalışmayan kadınların Aile İlişkisi puanları, çalışan kadınların Aile İlişkisi puanlarından yüksek olduğu görülmüştür.

Kadınların mesleklerine göre Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği ve alt boyut puanlarının karşılaştırılması Tablo 9'da gösterilmiştir.

Tablo 9. Kadınların Mesleklerine Göre Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçek ve Alt Boyutları	Meslek durumu	N	Ort.	S.S.	F	p	Fark
Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği (GKİÖ)	Sağlık Personeli	68	141,38	30,80	1,642	0,149	-
	Öğretmen	52	142,27	36,42			
	Polis	9	146,89	37,74			
	Ev Hanımı	86	133,64	37,02			
	Özel Sektör	86	144,21	33,53			
	Memur	17	124,18	39,32			
Olumlu Etkileşim	Sağlık Personeli	68	48,99	15,52	1,563	0,17	-
	Öğretmen	52	49,19	18,73			
	Polis	9	52,00	18,51			
	Ev Hanımı	86	45,59	17,71			
	Özel Sektör	86	51,19	16,51			
	Memur	17	41,71	16,59			
Müdahale Evliliğe Etki	Sağlık Personeli	68	16,24	7,90	1,938	0,088	-
	Öğretmen	52	15,62	6,98			
	Polis	9	16,11	8,96			
	Ev Hanımı	86	18,28	8,44			
	Özel Sektör	86	15,95	7,46			
	Memur	17	20,76	10,36			
Olumsuz Etkileşim	Sağlık Personeli	68	18,43	4,21	1,834	0,106	-
	Öğretmen	52	17,37	4,82			
	Polis	9	15,00	3,74			

	Ev Hanımı	86	18,83	4,80			
	Özel Sektör	86	17,66	4,12			
	Memur	17	18,41	4,99			
Kocanın Rolü	Sağlık Personeli	68	11,18	5,07	0,651	0,661	-
	Öğretmen	52	11,02	5,74			
	Polis	9	11,33	5,34			
	Ev Hanımı	86	11,24	5,89			
	Özel Sektör	86	10,94	5,54			
	Memur	17	13,59	7,12			
Psikolojik Saldırganlık	Sağlık Personeli	68	6,72	3,47	1,104	0,358	-
	Öğretmen	52	7,13	3,88			
	Polis	9	6,56	4,72			
	Ev Hanımı	86	8,14	5,19			
	Özel Sektör	86	7,70	4,57			
	Memur	17	8,35	3,81			
Kocanın Tarafsızlığı	Sağlık Personeli[a]	68	6,96	2,21	2,659	**0,023***	**E>B,D,F**
	Öğretmen[b]	52	6,21	2,52			
	Polis[c]	9	5,89	2,47			
	Ev Hanımı[d]	86	6,53	2,45			
	Özel Sektör[e]	86	7,28	2,24			
	Memur[f]	17	5,59	2,79			

*p<0.05, **p<0.01, F: One Way Anova Testi, Fark: Post Hoc Testleri

Kadınların mesleklerine göre Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği (GKİÖ), Olumlu Etkileşim, Müdahale Evliliğe Etki, Olumsuz Etkileşim ve Kocanın Rolü puanlarının değişmediği görülmektedir (p>0,05).

Ancak kadınların mesleklerine göre Kocanın Tarafsızlığı puanları farklılık göstermiştir (p<0,05). Polis ve memur kadınların Kocanın Tarafsızlığı puanları en düşük olduğu görülürken, özel sektörde çalışan kadınların Kocanın Tarafsızlığı, puanlarının en yüksek olduğu görülmüştür.

Kadınların mesleklerine göre Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ) ve alt boyut puanlarının karşılaştırılması Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10. Kadınların Mesleklerine Göre Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ) ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçek ve Alt Boyutları	Eğitim durumu	N	Ort.	S.S.	F veya $\chi 2$	p	Fark
Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ)	Sağlık Personeli	68	54,10	7,52	2,054[F]	0,071	-
	Öğretmen	52	53,02	8,96			
	Polis	9	57,00	7,43			
	Ev Hanımı	86	53,49	8,57			
	Özel Sektör	86	53,92	8,48			
	Memur	17	47,65	10,91			
Aile İlişkisi	Sağlık Personeli	68	18,41	5,26	2,121[F]	0,063	-
	Öğretmen	52	18,65	5,60			
	Polis	9	20,44	6,69			

	Ev Hanımı	86	18,86	5,66			
	Özel Sektör	86	18,97	5,44			
	Memur	17	14,53	6,68			
Cinsellik Uyumu	Sağlık Personeli	68	22,50	2,82	2,041[K]	0,849	-
	Öğretmen	52	21,23	4,97			
	Polis	9	22,78	2,95			
	Ev Hanımı	86	21,55	4,30			
	Özel Sektör	86	21,97	3,85			
	Memur	17	20,82	4,26			
Benlik	Sağlık Personeli	68	13,19	2,23	0,539[F]	0,746	-
	Öğretmen	52	13,13	2,61			
	Polis	9	13,78	1,86			
	Ev Hanımı	86	13,08	2,51			
	Özel Sektör	86	12,99	2,51			
	Memur	17	12,29	2,85			

*p<0.05, **p<0.01, F: One Way Anova Testi, χ2:Kruskal Wallis H Testi, Fark: Post Hoc Testleri

Kadınların mesleklerine göre Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ) ve alt boyut puanlarının değişmediği görülmektedir (p>0,05). Ancak kadınların mesleklerine göre Aile İlişkisi puanlarında istatiksel olarak farklılık görülmese de memur olan kadınların Aile İlişkisi puanlarının en düşük olduğu söylenebilir.

Kadınların evlilik sürelerine göre ölçek ve alt boyut puanlarının karşılaştırılması Tablo 11'de gösterilmiştir.

Tablo 11. Kadınların Evlilik Sürelerine Göre Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçek ve Alt Boyutları	Evlilik süreleri	N	Ort.	S.S.	F veya χ2	p	Fark
Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği (GKİÖ)	0-4 yıl[A]	134	147,38	30,85	5,232[F]	**0,002****	**A>B,C,D**
	5-9 yıl[B]	79	135,81	35,76			
	10-19 yıl[C]	76	135,87	36,27			
	20 yıl ve üstü[D]	37	124,81	37,99			
Olumlu Etkileşim	0-4 yıl[A]	134	52,36	15,46	5,408[F]	**0,001****	**A>B,C,D**
	5-9 yıl[B]	79	46,18	18,24			
	10-19 yıl[C]	76	46,87	17,46			
	20 yıl ve üstü[D]	37	41,24	16,60			
Müdahale Evliliğe Etki	0-4 yıl[A]	134	15,01	6,86	4,989[F]	**0,002****	**A<B,C,D**
	5-9 yıl[B]	79	17,23	7,64			
	10-19 yıl[C]	76	17,79	8,49			
	20 yıl ve üstü[D]	37	20,08	9,76			
Olumsuz Etkileşim	0-4 yıl[A]	134	17,19	4,33	3,441[F]	**0,017***	**A<B,D**
	5-9 yıl[B]	79	18,59	4,21			
	10-19 yıl[C]	76	18,43	4,88			
	20 yıl ve üstü[D]	37	19,43	4,32			
Kocanın Rolü	0-4 yıl	134	11,10	5,41	1,049[F]	0,371	-
	5-9 yıl	79	11,66	5,73			
	10-19 yıl	76	10,72	5,70			

	20 yıl ve üstü	37	12,57	6,16			
Psikolojik Saldırganlık	0-4 yıl[A]	134	6,32	3,24	6,349[F]	**0,000****	**A<B,C,D**
	5-9 yıl[B]	79	7,85	4,32			
	10-19 yıl[C]	76	8,55	5,28			
	20 yıl ve üstü[D]	37	8,86	5,17			
Kocanın Tarafsızlığı	0-4 yıl	134	6,65	2,52	0,562[F]	0,64	-
	5-9 yıl	79	6,96	2,41			
	10-19 yıl	76	6,50	2,19			
	20 yıl ve üstü	37	6,51	2,51			
Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ)	0-4 yıl	134	53,34	9,28	0,816[F]	0,486	-
	5-9 yıl	79	53,09	8,74			
	10-19 yıl	76	54,17	8,59			
	20 yıl ve üstü	37	51,43	7,50			
Aile İlişkisi	0-4 yıl	134	18,72	5,50	1,015[F]	0,386	-
	5-9 yıl	79	18,15	5,86			
	10-19 yıl	76	19,09	5,65			
	20 yıl ve üstü	37	17,27	6,06			
Cinsellik Uyumu	0-4 yıl	134	21,46	4,25	4,121[K]	0,229	-
	5-9 yıl	79	22,15	3,84			
	10-19 yıl	76	22,00	4,18			
	20 yıl ve üstü	37	21,24	3,35			
Benlik	0-4 yıl	134	13,16	2,45	0,415[F]	0,742	-
	5-9 yıl	79	12,78	2,58			
	10-19 yıl	76	13,08	2,45			
	20 yıl ve üstü	37	12,92	2,63			

*p<0.05, **p<0.01, F: One Way Anova Testi, χ2:Kruskal Wallis H Testi, Fark: Post Hoc Testleri

Kadınların evlilik sürelerine göre Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeğinin Kocanın Rolü, Kocanın Tarafsızlığı, Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ), Aile İlişkisi, Cinsellik Uyumu ve Benlik puanlarının değişmediği görülmektedir (p>0,05). Ancak kadınların evlilik sürelerine göre Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği (GKİÖ), Olumlu Etkileşim, Müdahale Evliliğe Etki, Olumsuz Etkileşim ve Psikolojik Saldırganlık puanları farklılık göstermiştir (p<0,05). 0-4 yıl evlilik süresi olan kadınların Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği (GKİÖ) ve Olumlu Etkileşim puanları, 5-9 yıl, 10-19 yıl ve 20 yıl ve üstü yıl evli olan kadınların Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği (GKİÖ) ve Olumlu Etkileşim puanlarından yüksek olduğu görülmüştür. 0-4 yıl evlilik süresi olan kadınların Müdahale/Evliliğe Etki, Olumsuz Etki ve Psikolojik Saldırganlık puanları, 5-9 yıl, 10-19 yıl ve 20 yıl ve üstü yıl evli olan kadınların Müdahale/Evliliğe Etki, Olumsuz Etki ve Psikolojik Saldırganlık puanlarından düşük olduğu görülmüştür. Kadınların evlilik süreleri arttıkça Gelin-Kayınvalide İlişkileri ve Olumlu Etkileşimin azaldığı görülmektedir. Bunlar ile beraber kadınların evlilik süreleri arttıkça kayınvalidelerin evliliğe müdahalesi, psikolojik saldırganlığı ve olumsuz etkileşiminin de arttığı görülmektedir.

Kadınların çocuk sayılarına göre ölçek ve alt boyut puanlarının karşılaştırılması Tablo 12'de gösterilmiştir.

Tablo 12. Kadınların Çocuk sayılarına Göre Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçek ve Alt Boyutları	Çocuk Sayısı	N	Ort.	S.S.	F veya χ^2	p	Fark
Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği (GKİÖ)	Çocuk yok[A]	93	145,88	32,88	4,575[F]	**0,004****	**A,B>C, D**
	Bir çocuk[B]	101	144,39	32,50			
	İki çocuk[C]	100	130,38	37,72			
	Üç çocuk ve üzeri[D]	32	132,31	32,73			
Olumlu Etkileşim	Çocuk yok[A]	93	51,15	16,35	4,638[F]	**0,003****	**A,B>C, D**
	Bir çocuk[B]	101	51,22	16,10			
	İki çocuk[C]	100	44,16	17,88			
	Üç çocuk ve üzeri[D]	32	43,94	17,03			
Müdahale/Evliliğe Etki	Çocuk yok[A]	93	14,92	7,28	4,825[F]	**0,003****	**A,B<C**
	Bir çocuk[B]	101	16,02	6,64			
	İki çocuk[C]	100	18,98	9,52			
	Üç çocuk ve üzeri[D]	32	17,63	6,79			
Olumsuz Etkileşim	Çocuk yok[A]	93	17,16	4,19	3,682[F]	**0,012***	**A,B<C A<D**
	Bir çocuk[B]	101	17,67	4,49			
	İki çocuk[C]	100	18,95	4,65			
	Üç çocuk ve üzeri[D]	32	19,28	4,23			
Kocanın Rolü	Çocuk yok[A]	93	11,12	5,60	1,138[F]	0,334	-
	Bir çocuk[B]	101	11,05	5,61			
	İki çocuk[C]	100	12,10	6,03			
	Üç çocuk ve üzeri[D]	32	10,25	4,45			
Psikolojik Saldırganlık	Çocuk yok[A]	93	6,66	3,46	3,476[F]	**0,016***	**A<C,D A,B<D**
	Bir çocuk[B]	101	7,15	4,30			
	İki çocuk[C]	100	8,15	4,71			
	Üç çocuk ve üzeri[D]	32	9,03	5,42			
Kocanın Tarafsızlığı	Çocuk yok[A]	93	6,59	2,55	1,348[F]	0,259	-
	Bir çocuk[B]	101	7,06	2,42			
	İki çocuk[C]	100	6,40	2,41			
	Üç çocuk ve üzeri[D]	32	6,56	1,95			
Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ)	Çocuk yok[A]	93	52,72	9,50	0,915[F]	0,434	-
	Bir çocuk[B]	101	53,67	8,90			
	İki çocuk[C]	100	52,68	8,61			
	Üç çocuk ve üzeri[D]	32	55,31	6,69			
Aile İlişkisi	Çocuk yok[A]	93	18,17	5,83	0,993[F]	0,396	-
	Bir çocuk[B]	101	19,00	5,45			
	İki çocuk[C]	100	17,98	6,08			
	Üç çocuk ve üzeri[D]	32	19,53	4,61			
Cinsellik Uyumu	Çocuk yok[A]	93	21,51	4,29	0,084[K]	0,954	-
	Bir çocuk[B]	101	21,64	4,23			
	İki çocuk[C]	100	21,87	3,91			
	Üç çocuk ve üzeri[D]	32	22,22	3,09			
Benlik	Çocuk yok[A]	93	13,04	2,44	0,699[F]	0,553	-

Bir çocuk[B]	101	13,03	2,64
İki çocuk[C]	100	12,83	2,46
Üç çocuk ve üzeri[D]	32	13,56	2,30

*p<0.05, **p<0.01, F: One Way Anova Testi, $\chi 2$:Kruskal Wallis H Testi, Fark: Post Hoc Testleri

Kadınların çocuk sayılarına göre Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeğinin Kocanın Rolü, Kocanın Tarafsızlığı, Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ), Aile İlişkisi, Cinsellik Uyumu ve Benlik puanlarının değişmediği görülmektedir (p>0,05). Ancak kadınların çocuk sayılarına göre Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği (GKİÖ), Olumlu Etkileşim, Müdahale/Evliliğe Etki, Olumsuz Etkileşim ve Psikolojik Saldırganlık puanları farklılık göstermiştir (p<0,05).

Çocuğu olmayan veya bir çocuğu olan kadınların Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği (GKİÖ) ve Olumlu Etkileşim puanları, 2 ve üzeri çocuğu olan kadınların Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği (GKİÖ) ve Olumlu Etkileşim puanlarından genellikle yüksek olduğu görülmüştür. Çocuğu olmayan veya bir çocuğu olan kadınların Müdahale/Evliliğe Etki, Olumsuz Etki ve Psikolojik Saldırganlık puanları, 2 ve üzeri çocuğu olan kadınların Müdahale/Evliliğe Etki, Olumsuz Etki ve Psikolojik Saldırganlık puanlarından genellikle düşük olduğu görülmüştür. Kadınların çocuk sayıları arttıkça Gelin-Kayınvalide İlişkileri ve Olumlu Etkileşimin azaldığı görülmektedir. Bunlar ile beraber kadınların çocuk sayıları arttıkça kayınvalidelerin evliliğe müdahalesi, psikolojik saldırganlığı ve olumsuz etkileşiminin de arttığı görülmektedir.

Kadınların çocuklarına bakan kişiye göre ölçek ve alt boyut puanlarının karşılaştırılması Tablo 13'te gösterilmiştir.

Tablo 13. Çocuğa Bakan Kişiye Göre Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçek ve Alt Boyutları	Çocuğa Bakan Kişi	N	Ort.	S.S.	F veya $\chi 2$	p	Fark
Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği (GKİÖ)	Çocuğum yok[A]	111	143,75	34,56	2,348[F]	0,054	-
	Ben[B]	145	137,71	33,65			
	Annem[C]	21	142,62	32,12			
	Kayınvalidem[D]	27	142,96	39,37			
	Diğer[E]	22	120,14	36,92			
Olumlu Etkileşim	Çocuğum yok[A]	111	50,01	16,93	2,153[F]	0,074	-
	Ben[B]	145	47,40	16,63			
	Annem[C]	21	47,67	17,58			
	Kayınvalidem[D]	27	53,26	18,08			
	Diğer[E]	22	40,41	17,64			
Müdahale/Evliliğe Etki	Çocuğum yok[A]	111	15,40	7,67	2,486[F]	**0,044***	**A<D,E**
	Ben[B]	145	17,07	7,69			

	Annem[C]	21	15,71	6,80			
	Kayınvalidem[D]	27	18,96	9,28			
	Diğer[E]	22	20,09	9,27			
Olumsuz Etkileşim	Çocuğum yok[A]	111	17,34	4,43	2,293[F]	0,059	-
	Ben[B]	145	18,66	4,33			
	Annem[C]	21	17,00	4,87			
	Kayınvalidem[D]	27	17,67	5,57			
	Diğer[E]	22	19,50	3,22			
Kocanın Rolü	Çocuğum yok[A]	111	11,14	5,68	1,954[F]	0,101	-
	Ben[B]	145	10,92	5,58			
	Annem[C]	21	10,71	5,25			
	Kayınvalidem[D]	27	12,19	5,99			
	Diğer[E]	22	14,27	5,30			
Psikolojik Saldırganlık	Çocuğum yok[A]	111	6,96	3,77	3,169[F]	**0,014***	**E>A,B,C,D**
	Ben[B]	145	7,86	4,82			
	Annem[C]	21	6,33	2,83			
	Kayınvalidem[D]	27	6,63	3,73			
	Diğer[E]	22	10,00	5,27			
Kocanın Tarafsızlığı	Çocuğum yok[A]	111	6,58	2,53	1,556[F]	0,186	-
	Ben[B]	145	6,82	2,34			
	Annem[C]	21	6,71	2,37			
	Kayınvalidem[D]	27	7,15	2,13			
	Diğer[E]	22	5,59	2,54			
Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ)	Çocuğum yok[A]	111	52,88	9,50	1,972[F]	0,099	-
	Ben[B]	145	54,28	8,12			
	Annem[C]	21	53,05	8,39			
	Kayınvalidem[D]	27	53,07	9,16			
	Diğer[E]	22	48,82	8,56			
						0,002*	**E<A,B,C,D**
Aile İlişkisi	Çocuğum yok[A]	111	18,22	5,82	4,338[F]	*	
	Ben[B]	145	19,32	5,16			
	Annem[C]	21	18,14	5,66			
	Kayınvalidem[D]	27	19,11	6,12			
	Diğer[E]	22	14,14	6,17			
Cinsellik Uyumu	Çocuğum yok[A]	111	21,63	4,15	2,423[K]	0,489	-
	Ben[B]	145	21,85	3,98			
	Annem[C]	21	21,29	4,78			
	Kayınvalidem[D]	27	21,11	4,06			
	Diğer[E]	22	22,64	3,13			
Benlik	Çocuğum yok[A]	111	13,04	2,49	1,225[F]	0,300	-
	Ben[B]	145	13,11	2,39			
	Annem[C]	21	13,62	1,91			
	Kayınvalidem[D]	27	12,85	2,80			
	Diğer[E]	22	12,05	3,17			

*p<0.05, **p<0.01, F: One Way Anova Testi, χ2:Kruskal Wallis H Testi, Fark: Post Hoc Testleri

Kadınların çocuklarına bakan kişiye göre Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği (GKİÖ), Olumlu Etkileşim, Olumsuz Etkileşim, Kocanın Rolü, Kocanın Tarafsızlığı, Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ), Cinsellik Uyumu ve Benlik puanlarının değişmediği görülmektedir (p>0,05). Ancak kadınların çocuklarına bakan kişiye göre Müdahale/Evliliğe Etki, Psikolojik Saldırganlık ve Aile İlişkisi puanları farklılık göstermiştir (p<0,05). Çocuğu olmayan

kadınlarda Müdahale/Evliliğe Etki puanları, çocuğa bakan kişinin kayınvalide ve diğer olması durumunda kadınların Müdahale/Evliliğe Etki puanlarından düşük olduğu görülmüştür. Çocuklara bakan kişilerin diğer olduğu durumlarda kadınların Psikolojik Saldırganlık puanları, çocuklara bakan kadının kendisi, annesi ve kayınvalidesi olduğu durumlarda kadınların Psikolojik Saldırganlık puanlarından yüksek olduğu görülmüştür. Çocuklara bakan kişilerin diğer olduğu durumlarda kadınların Aile ilişkisi puanları, çocuklara bakan kadının kendisi, annesi ve kayınvalidesi olduğu durumlarda kadınların Aile İlişkisi puanlarından düşük olduğu görülmüştür.

Kadınların aile gelirlerine göre ölçek ve alt boyut puanlarının karşılaştırılması Tablo 14'te gösterilmiştir.

Tablo 14. Kadınların Aile Gelirine Göre Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçek ve Alt Boyutları	Aile Geliri	N	Ort.	S.S.	F veya χ^2	p	Fark
Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği (GKİÖ)	2500 tl ve altı	11	124,27	39,28	0,806[F]	0,491	-
	2501-5000 tl	78	141,47	35,65			
	5001-10000 tl	136	138,79	35,11			
	10001 tl ve üstü	101	140,05	33,57			
Olumlu Etkileşim	2500 tl ve altı	11	41,18	17,12	0,849[F]	0,468	
	2501-5000 tl	78	49,83	17,90			
	5001-10000 tl	136	48,17	17,37			
	10001 tl ve üstü	101	48,13	16,13			
Müdahale/Evliliğe Etki	2500 tl ve altı	11	20,18	7,83	0,859[F]	0,463	-
	2501-5000 tl	78	16,59	8,06			
	5001-10000 tl	136	16,99	7,88			
	10001 tl ve üstü	101	16,26	8,01			
Olumsuz Etkileşim	2500 tl ve altı	11	19,36	4,63	0,680[F]	0,565	-
	2501-5000 tl	78	17,74	4,35			
	5001-10000 tl	136	17,92	4,91			
	10001 tl ve üstü	101	18,41	3,97			
Kocanın Rolü	2500 tl ve altı	11	12,36	6,58	0,263[F]	0,852	-
	2501-5000 tl	78	11,18	5,75			
	5001-10000 tl	136	11,50	5,59			
	10001 tl ve üstü	101	11,05	5,60			
Psikolojik Saldırganlık	2500 tl ve altı	11	9,82	5,44	1,648[F]	0,178	-
	2501-5000 tl	78	7,56	4,75			
	5001-10000 tl	136	7,68	4,46			
	10001 tl ve üstü	101	6,95	3,79			
Kocanın Tarafsızlığı	2500 tl ve altı	11	6,82	2,60	0,075[F]	0,973	-
	2501-5000 tl	78	6,72	2,40			
	5001-10000 tl	136	6,71	2,46			
	10001 tl ve üstü	101	6,58	2,38			
	2500 tl ve altı	11	50,27	11,28	1,884[F]	0,132	-

Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ)	2501-5000 tl	78	53,94	8,50			
	5001-10000 tl	136	52,21	9,03			
	10001 tl ve üstü	101	54,48	8,30			
Aile İlişkisi	2500 tl ve altı	11	17,00	5,83	1,154[F]	0,328	-
	2501-5000 tl	78	19,00	5,11			
	5001-10000 tl	136	17,96	5,95			
	10001 tl ve üstü	101	19,02	5,71			
Cinsellik Uyumu	2500 tl ve altı	11	21,09	5,32	3,968[K]	0,265	-
	2501-5000 tl	78	22,06	3,92			
	5001-10000 tl	136	21,43	4,00			
	10001 tl ve üstü	101	21,94	4,06			
Benlik	2500 tl ve altı	11	12,18	3,46	2,156[F]	0,093	-
	2501-5000 tl	78	12,87	2,68			
	5001-10000 tl	136	12,82	2,60			
	10001 tl ve üstü	101	13,51	1,99			

*p<0.05, **p<0.01, F: One Way Anova Testi, χ2:Kruskal Wallis H Testi, Fark: Post Hoc Testleri

Kadınların aile gelirlerine göre Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği (GKİÖ), Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ) ve alt boyut puanlarının değişmediği görülmektedir (p>0,05). Ancak kadınların aile gelirlerine göre Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği (GKİÖ) ve Olumlu Etkileşim puanlarında istatiksel olarak farklılık görülmese de 2500 tl ve altı geliri olan kadınların Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği (GKİÖ) ve Olumlu Etkileşim puanlarının en düşük olduğu söylenebilir.

4.5. Kadınların Gelin-Kayınvalide İlişki Değişkenlerine Göre Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması

Kadınların kayınvalide ile yaşama durumuna göre Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği (GKİÖ) ve alt boyut puanlarının karşılaştırılması Tablo 15'te gösterilmiştir.

Tablo 15. Kadınların Kayınvalide ile Yaşama Durumuna Göre Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçek ve Alt Boyutları	Kayınvalide ile yaşama durumu	N	Ort.	S.S.	F	p	Fark
Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği (GKİÖ)	Aynı şehirde farklı evlerde	143	141,96	33,34	1,971	0,118	-
	Aynı şehirde aynı evin içinde	11	116,00	39,08			
	Aynı şehirde aynı apartmanda	33	137,30	33,01			
	Ayrı şehirlerde yaşıyoruz	139	138,96	36,14			
Olumlu Etkileşim	Aynı şehirde farklı evlerde	143	49,34	17,12	0,914	0,435	-
	Aynı şehirde aynı evin içinde	11	41,45	20,00			
	Aynı şehirde aynı apartmanda	33	46,30	14,94			
	Ayrı şehirlerde yaşıyoruz	139	48,29	17,35			

Müdahale/ Evliliğe Etki	Aynı şehirde farklı evlerde[A]	143	16,27	7,63	3,887	**0,009****	**A,C, D<B**
	Aynı şehirde aynı evin içinde[B]	11	24,64	8,55			
	Aynı şehirde aynı apartmanda[C]	33	16,85	7,34			
	Ayrı şehirlerde yaşıyoruz[D]	139	16,65	8,14			
Olumsuz Etkileşim		143			1,018	0,385	-
	Aynı şehirde farklı evlerde		18,17	4,45			
	Aynı şehirde aynı evin içinde	11	20,18	6,31			
	Aynı şehirde aynı apartmanda	33	17,58	3,98			
	Ayrı şehirlerde yaşıyoruz	139	17,93	4,48			
Kocanın Rolü	Aynı şehirde farklı evlerde[A]	143	10,57	5,39	2,726	**0,044***	**A<B**
	Aynı şehirde aynı evin içinde[B]	11	15,00	6,08			
	Aynı şehirde aynı apartmanda[C]	33	11,91	6,17			
	Ayrı şehirlerde yaşıyoruz[D]	139	11,65	5,64			
Psikolojik Saldırganlık	Aynı şehirde farklı evlerde	143	7,27	4,08	1,182	0,317	-
	Aynı şehirde aynı evin içinde	11	9,82	5,72			
	Aynı şehirde aynı apartmanda	33	7,36	4,61			
	Ayrı şehirlerde yaşıyoruz	139	7,58	4,51			
Kocanın Tarafsızlığı	Aynı şehirde farklı evlerde	143	6,90	2,28	0,844	0,471	-
	Aynı şehirde aynı evin içinde	11	6,18	2,64			
	Aynı şehirde aynı apartmanda	33	6,70	2,44			
	Ayrı şehirlerde yaşıyoruz	139	6,48	2,53			

*p<0.05, **p<0.01, F: One Way Anova Testi, Fark: Post Hoc Testleri

Kadınların kayınvalide ile yaşama durumuna göre sadece Müdahale/Evliliğe Etki ve Kocanın Rolü puanlarının değiştiği görülmüştür (p<0,05). Aynı şehirde aynı evde kayınvalidesi ile birlikte yaşayan kadınların Müdahale/Evliliğe Etki ve Kocanın Rolü puanlarının en yüksek olduğu, ancak kayınvalidesi ile aynı şehirde ayrı evde yaşayan kadınların Müdahale/Evliliğe Etki ve Kocanın Rolü puanlarının en düşük olduğu görülmüştür.

Kadınların kayınvalide ile yaşama durumuna göre Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ) ve alt boyut puanlarının karşılaştırılması Tablo 16'da gösterilmiştir.

Tablo 16. Kadınların Kayınvalide ile Yaşama Durumuna Göre Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ) ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçek ve Alt Boyutları	Kayınvalide ile yaşama durumu	N	Ort.	S.S.	F veya $\chi 2$	p	Fark
Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ)	Aynı şehirde farklı evlerde	143	53,22	8,18	2,288[F]	0,078	-
	Aynı şehirde aynı evin içinde	11	47,18	7,82			
	Aynı şehirde aynı apartmanda	33	55,15	10,20			
	Ayrı şehirlerde yaşıyoruz	139	53,32	9,01			
Aile İlişkisi	Aynı şehirde farklı evlerde	143	18,64	5,21	1,558[F]	0,199	-
	Aynı şehirde aynı evin içinde	11	16,00	6,36			
	Aynı şehirde aynı apartmanda	33	19,94	5,86			
	Ayrı şehirlerde yaşıyoruz	139	18,22	6,02			
Cinsellik Uyumu	Aynı şehirde farklı evlerde	143	21,78	4,03	1,642[K]	0,179	-

	Aynı şehirde aynı evin içinde	11	19,09	5,38			
	Aynı şehirde aynı apartmanda	33	21,91	3,85			
	Ayrı şehirlerde yaşıyoruz	139	21,85	3,95			
Benlik	Aynı şehirde farklı evlerde	143	12,81	2,63	1,389[F]	0,246	-
	Aynı şehirde aynı evin içinde	11	12,09	2,43			
	Aynı şehirde aynı apartmanda	33	13,30	2,81			
	Ayrı şehirlerde yaşıyoruz	139	13,25	2,26			

*p<0.05, **p<0.01, F: One Way Anova Testi, $\chi 2$:Kruskal Wallis H Testi, Fark: Post Hoc Testleri

Kadınların kayınvalide ile yaşama durumuna göre Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ) ve alt boyut puanlarının değişmediği görülmüştür (p>0,05). Ancak kadınların kayınvalide ile yaşama durumuna göre Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ) puanlarında istatiksel olarak farklılık görülmese de kayınvalidesi ile birlikte aynı şehirde aynı evin içinde olan kadınların evlilik doyum puanlarının en düşük olduğu söylenebilir.

Kadınların kayınvalide ile yüz yüze görüşme durumuna göre ölçek ve alt boyut puanlarının karşılaştırılması Tablo 17'de gösterilmiştir.

Tablo 17. Kayınvalide ile Yüz Yüze Görüşme Durumuna Göre Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçek ve Alt Boyutları	*Kayınvalide ile yüz yüze görüşme durumu*	N	Ort.	S.S.	F veya $\chi 2$	p	Fark
Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği	Haftada En Az Bir Kez[A]	123	143,72	34,52	7,641[F]	**0,000****	**A,B,C>D**
	Ayda Birkaç Kez[B]	72	140,44	29,66			
	Yılda Birkaç Kez (Bayramdan Bayr.)[C]	122	138,03	36,14			
	Hiç Görüşmüyoruz[D]	9	88,11	19,96			
Olumlu Etkileşim	Haftada En Az Bir Kez[A]	123	50,84	16,77	8,634[F]	**0,000****	**A,B,C>D**
	Ayda Birkaç Kez[B]	72	48,51	15,19			
	Yılda Birkaç Kez (Bayramdan Bayr.)[C]	122	47,61	17,48			
	Hiç Görüşmüyoruz[D]	9	22,00	6,36			
Müdahale Evliliğe Etki	Haftada En Az Bir Kez[A]	123	16,66	7,95	3,636[F]	**0,013***	**A,B,C<D**
	Ayda Birkaç Kez[B]	72	16,15	6,80			
	Yılda Birkaç Kez (Bayramdan Bayr.)[C]	122	16,63	8,25			
	Hiç Görüşmüyoruz[D]	9	25,22	9,12			
Olumsuz Etkileşim	Haftada En Az Bir Kez[A]	123	17,55	4,58	2,811[F]	**0,04***	**A,B,C<D**
	Ayda Birkaç Kez[B]	72	18,03	4,41			
	Yılda Birkaç Kez (Bayramdan Bayr.)[C]	122	18,36	4,41			
	Hiç Görüşmüyoruz[D]	9	21,78	3,27			
Kocanın Rolü	Haftada En Az Bir Kez[A]	123	10,76	5,49	3,168[F]	**0,025***	**A,B,C<D**
	Ayda Birkaç Kez[B]	72	11,43	5,52			
	Yılda Birkaç Kez (Bayramdan Bayr.)[C]	122	11,40	5,76			

	Hiç Görüşmüyoruz^{D}	9	16,67	5,17			
Psikolojik Saldırganlık	Haftada En Az Bir Kez^{A}	123	7,18	4,22	6,174^{F}	**0,000****	**A,B,C<D**
	Ayda Birkaç Kez^{B}	72	7,01	3,45			
	Yılda Birkaç Kez (Bayramdan Bayr.)^{C}	122	7,68	4,69			
	Hiç Görüşmüyoruz^{D}	9	13,33	5,39			
Kocanın Tarafsızlığı	Haftada En Az Bir Kez^{A}	123	7,03	2,29	2,459^{F}	0,063	-
	Ayda Birkaç Kez^{B}	72	6,56	2,41			
	Yılda Birkaç Kez (Bayramdan Bayr.)^{C}	122	6,50	2,51			
	Hiç Görüşmüyoruz^{D}	9	5,11	2,20			
Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ)	Haftada En Az Bir Kez^{A}	123	54,72	8,85	4,603^{F}	**0,004****	**A,B,C>D**
	Ayda Birkaç Kez^{B}	72	51,51	8,95			
	Yılda Birkaç Kez (Bayramdan Bayr.)^{C}	122	53,39	8,32			
	Hiç Görüşmüyoruz^{D}	9	45,44	7,86			
Aile İlişkisi	Haftada En Az Bir Kez^{A}	123	19,54	5,47	4,56^{F}	**0,004****	**A,B,C>D**
	Ayda Birkaç Kez^{B}	72	18,17	5,43			
	Yılda Birkaç Kez (Bayramdan Bayr.)^{C}	122	18,05	5,71			
	Hiç Görüşmüyoruz^{D}	9	13,11	7,01			
Cinsellik Uyumu	Haftada En Az Bir Kez^{A}	123	21,99	3,85	3,159^{K}	0,368	-
	Ayda Birkaç Kez^{B}	72	20,81	5,03			
	Yılda Birkaç Kez (Bayramdan Bayr.)^{C}	122	22,07	3,46			
	Hiç Görüşmüyoruz^{D}	9	21,00	4,50			
Benlik	Haftada En Az Bir Kez^{A}	123	13,19	2,52	2,898^{F}	**0,035***	**A,C>D**
	Ayda Birkaç Kez^{B}	72	12,54	2,62			
	Yılda Birkaç Kez (Bayramdan Bayr.)^{C}	122	13,27	2,31			
	Hiç Görüşmüyoruz^{D}	9	11,33	2,78			

*p<0.05, **p<0.01, F: One Way Anova Testi, χ2:Kruskal Wallis H Testi, Fark: Post Hoc Testleri

Kadınların kayınvalide ile yüz yüze görüşme durumuna göre Kocanın Tarafsızlığı ve Cinsellik Uyumu puanlarının değişmediği görülmektedir (p>0,05).

Ancak kadınların kayınvalide ile yüz yüze görüşme durumuna göre Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği, Olumlu Etkileşim, Müdahale/Evliliğe Etki, Olumsuz Etkileşim, Kocanın Rolü, Psikolojik Saldırganlık, Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ), Aile İlişkisi ve Benlik puanları farklılık göstermiştir (p<0,05). Kayınvalidesi ile hiç görüşmeyen kadınların Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği, Olumlu Etkileşim, Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ), Aile İlişkisi ve Benlik puanları, diğer yüz yüze görüşme sıklıklarına göre en düşük olduğu görülmektedir. Kayınvalidesi ile hiç görüşmeyen kadınların Müdahale/Evliliğe Etki, Olumsuz Etkileşim, Kocanın Rolü, Psikolojik Saldırganlık puanları, diğer yüz yüze görüşme sıklıklarına göre en yüksek olduğu görülmektedir.

Kadınların kayınvalide ile telefonda görüşme sıklığı durumuna göre ölçek ve alt boyut puanlarının karşılaştırılması Tablo 18'de gösterilmiştir.

Tablo 18. Kayınvalide ile Telefonda Görüşme Sıklığına Göre Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçek ve Alt Boyutları	Kayınvalide ile Telefonda Görüşme Sıklığı	N	Ort.	S.S.	F veya χ^2	p	Fark
Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği (GKİÖ)	Haftada en az 3-4 kez[A]	90	155,62	32,40	20,72 [F]	**0,000****	**A,B>C>D,E**
	Haftada bir kez[B]	121	143,66	30,69			
	Ayda birkaç kez[C]	79	130,82	31,65			
	Yılda birkaç kez (bayramdan bayr.)[D]	17	108,29	35,09			
	Hiç görüşmüyoruz[E]	19	97,74	23,44			
Olumlu Etkileşim	Haftada en az 3-4 kez[A]	90	57,74	14,93	26,93 [F]	**0,000****	**A,B>C,D>E**
	Haftada bir kez[B]	121	50,10	15,52			
	Ayda birkaç kez[C]	79	43,67	14,97			
	Yılda birkaç kez (bayramdan bayr.)[D]	17	32,18	15,12			
	Hiç görüşmüyoruz[E]	19	26,11	8,54			
Müdahale Evliliğe Etki	Haftada en az 3-4 kez[A]	90	14,78	7,33	8,503 [F]	**0,000****	**A,B,C>D,E**
	Haftada bir kez[B]	121	15,74	6,95			
	Ayda birkaç kez[C]	79	18,01	8,10			
	Yılda birkaç kez (bayramdan bayr.)[D]	17	20,24	10,81			
	Hiç görüşmüyoruz[E]	19	24,58	7,58			
Olumsuz Etkileşim	Haftada en az 3-4 kez[A]	90	16,17	4,74	10,382 [F]	**0,000****	**A<B,<D,E**
	Haftada bir kez[B]	121	18,02	4,13			
	Ayda birkaç kez[C]	79	18,89	4,13			
	Yılda birkaç kez (bayramdan bayr.)[D]	17	21,18	3,56			
	Hiç görüşmüyoruz[E]	19	21,37	3,45			
Kocanın Rolü	Haftada en az 3-4 kez[A]	90	10,19	5,02	5,873 [F]	**0,000****	**A,B<D,E**
	Haftada bir kez[B]	121	10,33	5,26			
	Ayda birkaç kez[C]	79	12,76	5,92			
	Yılda birkaç kez (bayramdan bayr.)[D]	17	14,29	6,39			
	Hiç görüşmüyoruz[E]	19	14,21	6,23			
Psikolojik Saldırganlık	Haftada en az 3-4 kez[A]	90	6,04	3,47	12,772 [F]	**0,000****	**A,B,C<D,E**
	Haftada bir kez[B]	121	7,25	4,17			
	Ayda birkaç kez[C]	79	7,61	4,22			
	Yılda birkaç kez (bayramdan bayr.)[D]	17	11,24	5,31			
	Hiç görüşmüyoruz[E]	19	12,21	4,65			
Kocanın Tarafsızlığı	Haftada en az 3-4 kez[A]	90	7,06	2,40	3,397 [F]	**0,01****	**A,B,C>D**
	Haftada bir kez[B]	121	6,89	2,28			
	Ayda birkaç kez[C]	79	6,42	2,46			
	Yılda birkaç kez (bayramdan bayr.)[D]	17	5,06	2,49			
	Hiç görüşmüyoruz[E]	19	6,00	2,52			

Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ)	Haftada en az 3-4 kez[A]	90	54,88	8,90	5,011[F]	**0,001****	**A,B>D,E**
	Haftada bir kez[B]	121	54,60	8,26			
	Ayda birkaç kez[C]	79	51,44	8,92			
	Yılda birkaç kez (bayramdan bayr.)[D]	17	49,41	7,32			
	Hiç görüşmüyoruz[E]	19	48,05	8,73			
Aile İlişkisi	Haftada en az 3-4 kez[A]	90	20,34	5,03	11,223[F]	**0,000****	**A,B>C>D**
	Haftada bir kez[B]	121	19,49	4,94			
	Ayda birkaç kez[C]	79	16,78	5,73			
	Yılda birkaç kez (bayramdan bayr.)[D]	17	13,65	6,39			
	Hiç görüşmüyoruz[E]	19	15,00	6,78			
Cinsellik Uyumu	Haftada en az 3-4 kez[A]	90	21,29	4,52	1,019[K]	0,797	-
	Haftada bir kez[B]	121	22,06	3,69			
	Ayda birkaç kez[C]	79	21,72	4,14			
	Yılda birkaç kez (bayramdan bayr.)[D]	17	22,53	2,79			
	Hiç görüşmüyoruz[E]	19	21,05	4,35			
Benlik	Haftada en az 3-4 kez[A]	90	13,24	2,38	1,035[F]	0,389	-
	Haftada bir kez[B]	121	13,05	2,55			
	Ayda birkaç kez[C]	79	12,94	2,52			
	Yılda birkaç kez (bayramdan bayr.)[D]	17	13,24	2,51			
	Hiç görüşmüyoruz[E]	19	12,00	2,52			

*p<0.05, **p<0.01, F: One Way Anova Testi, χ2:Kruskal Wallis H Testi, Fark: Post Hoc Testleri

Kadınların kayınvalide ile telefonda görüşme sıklığına göre Cinsellik Uyumu ve Benlik puanlarının değişmediği görülmektedir (p>0,05). Ancak kayınvalide ile telefonda görüşme sıklığına göre Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği, Olumlu Etkileşim, Müdahale/Evliliğe Etki, Olumsuz Etkileşim, Kocanın Rolü, Psikolojik Saldırganlık, Kocanın Tarafsızlığı, Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ) ve Aile İlişkisi puanlarında farklılık göstermiştir (p<0,05). Kadınların kayınvalidesi ile telefonda görüşme sıklığı genellikle azaldıkça Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği, Olumlu Etkileşim, Kocanın Tarafsızlığı, Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ) ve Aile İlişkisi puanlarının düştüğü söylenebilir. Kadınların kayınvalidesi ile telefonda görüşme sıklığı genellikle azaldıkça Müdahale/Evliliğe Etki, Olumsuz Etkileşim, Kocanın Rolü, Psikolojik Saldırganlık puanlarının arttığı söylenebilir. Kayınvalidesi ile telefonda hiç görüşmeyen veya bayramdan bayrama görüşen kadınların Gelin-Kayınvalide ilişkileri ve Evlilik Doyumunun en düşük olduğu görülmektedir.

Eşin annesine maddi destekte bulunma durumuna göre ölçek ve alt boyut puanlarının karşılaştırılması Tablo 19'da gösterilmiştir.

Tablo 19. Eşin Annesine Maddi Destekte Bulunma Durumuna Göre Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçek ve Alt Boyutları	Eşin Annesine Maddi Destekte Bulunma Durumu	N	Ort.	S.S.	F veya $\chi 2$	p	Fark
Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği (GKİÖ)	Evet	61	141,90	38,05	0,953[F]	0,387	-
	Hayır	162	136,65	33,99			
	Bazen	103	142,03	34,31			
Olumlu Etkileşim	Evet[A]	61	51,03	17,99	3,042[F]	**0,049***	**A,C>B**
	Hayır[B]	162	45,99	16,68			
	Bazen[C]	103	50,37	16,89			
Müdahale Evliliğe Etki	Evet	61	17,56	9,01	0,424[F]	0,655	-
	Hayır	162	16,46	7,59			
	Bazen	103	16,81	7,90			
Olumsuz Etkileşim	Evet[A]	61	17,16	4,37	3,456[F]	**0,033***	**A<B**
	Hayır[B]	162	18,71	4,55			
	Bazen[C]	103	17,62	4,35			
Kocanın Rolü	Evet	61	11,38	6,56	0,492[F]	0,612	-
	Hayır	162	11,02	5,44			
	Bazen	103	11,73	5,40			
Psikolojik Saldırganlık	Evet	61	7,80	4,60	1,312[F]	0,271	-
	Hayır	162	7,75	4,55			
	Bazen	103	6,92	3,95			
Kocanın Tarafsızlığı	Evet	61	6,77	2,24	0,162[F]	0,85	-
	Hayır	162	6,60	2,50			
	Bazen	103	6,74	2,41			
Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ)	Evet	61	52,89	9,68	0,069[F]	0,933	-
	Hayır	162	53,31	7,95			
	Bazen	103	53,39	9,58			
Aile İlişkisi	Evet	61	18,72	6,26	0,068[F]	0,934	-
	Hayır	162	18,41	5,43			
	Bazen	103	18,52	5,78			
Cinsellik Uyumu	Evet	61	21,56	4,28	0,818[K]	0,664	-
	Hayır	162	21,69	4,00			
	Bazen	103	21,90	3,99			
Benlik	Evet	61	12,61	2,93	1,402[F]	0,248	-
	Hayır	162	13,22	2,19			
	Bazen	103	12,96	2,65			

*p<0.05, **p<0.01, F: One Way Anova Testi, $\chi 2$:Kruskal Wallis H Testi, Fark: Post Hoc Testleri

Eşin annesine maddi destekte bulunma durumuna göre sadece Olumlu Etkileşim ve Olumsuz Etkileşim puanlarının değiştiği görülmektedir (p<0,05). Eşi annesine maddi destek veren kadınların Olumlu Etkileşim puanları, eşi annesine maddi destek vermeyen kadınların Olumlu Etkileşim puanlarından yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca Eşi annesine maddi

destek veren kadınların Olumsuz Etkileşim puanları, eşi annesine maddi destek vermeyen kadınların Olumsuz Etkileşim puanlarından düşük olduğu görülmektedir.

Kayınvalidenin aileye maddi destekte bulunma durumuna göre ölçek ve alt boyut puanlarının karşılaştırılması Tablo 20'de gösterilmiştir.

Tablo 20. Kayınvalidenin Aileye Maddi Destekte Bulunma Durumuna Göre Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçek ve Alt Boyutları	Kayınvalidenin Aileye Maddi Destekte Bulunma Durumu	N	Ort.	S.S.	F veya χ^2	p	Fark
Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği (GKİÖ)	Evet[A]	60	154,28	25,82	11,620 [F]	**0,000****	**A,C>B**
	Hayır[B]	200	132,42	35,54			
	Bazen[C]	66	146,68	34,66			
Olumlu Etkileşim	Evet[A]	60	56,68	13,32	17,792 [F]	**0,000****	**A,C>B**
	Hayır[B]	200	44,13	17,11			
	Bazen[C]	66	53,42	16,14			
Müdahale Evliliğe Etki	Evet	60	14,98	6,95	2,125 [F]	0,121	-
	Hayır	200	17,38	8,31			
	Bazen	66	16,58	7,56			
Olumsuz Etkileşim	Evet[A]	60	16,62	3,81	6,545 [F]	**0,002****	**A,C<B**
	Hayır[B]	200	18,76	4,47			
	Bazen[C]	66	17,35	4,73			
Kocanın Rolü	Evet	60	9,95	5,01	2,429 [F]	0,09	-
	Hayır	200	11,77	5,79			
	Bazen	66	11,18	5,63			
Psikolojik Saldırganlık	Evet[A]	60	6,08	3,15	6,713 [F]	**0,001****	**A,C<B**
	Hayır[B]	200	8,18	4,76			
	Bazen[C]	66	6,74	3,72			
Kocanın Tarafsızlığı	Evet[A]	60	7,23	2,20	4,388 [F]	**0,013***	**A,C>B**
	Hayır[B]	200	6,37	2,41			
	Bazen[C]	66	7,11	2,51			
Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ)	Evet[A]	60	55,77	7,43	3,316 [F]	**0,038***	**A>B**
	Hayır[B]	200	52,46	9,10			
	Bazen[C]	66	53,39	8,69			
Aile İlişkisi	Evet[A]	60	20,27	4,67	5,337 [F]	**0,005****	**A>B**
	Hayır[B]	200	17,74	5,96			
	Bazen[C]	66	19,21	5,29			
Cinsellik Uyumu	Evet	60	22,17	3,63	1,292[K]	0,524	-
	Hayır	200	21,79	3,98			
	Bazen	66	21,15	4,53			
Benlik	Evet	60	13,33	2,47	0,602[F]	0,548	-
	Hayır	200	12,93	2,60			
	Bazen	66	13,03	2,19			

*p<0.05, **p<0.01, F: One Way Anova Testi, χ2:Kruskal Wallis H Testi, Fark: Post Hoc Testleri

Kayınvalidenin aileye maddi destekte bulunma durumuna göre Müdahale Evliliğe Etki, Kocanın Rolü, Cinsellik ve Benlik puanları farklılık göstermemiştir (p>0,05). Ancak Kayınvalidenin aileye maddi destekte bulunma durumuna göre Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği (GKİÖ), Olumlu Etkileşim, Olumsuz Etkileşim, Psikolojik Saldırganlık, Kocanın Tarafsızlığı, Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ) ve Aile İlişkisi puanları farklılık göstermiştir (p<0,05). Kayınvalidesi ailesine destek olan kadınların Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği (GKİÖ), Olumlu Etkileşim, Kocanın Tarafsızlığı, Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ) ve Aile İlişkisi puanları, kayınvalidesi ailesine destek olmayan kadınların Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği (GKİÖ), Olumlu Etkileşim, Kocanın Tarafsızlığı, Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ) ve Aile İlişkisi puanlarından yüksek olduğu görülmüştür. Kayınvalidesi ailesine destek olan kadınların Olumsuz Etkileşim ve Psikolojik Saldırganlık puanları, kayınvalidesi ailesine destek olmayan kadınların Olumsuz Etkileşim ve Psikolojik Saldırganlık puanlarından düşük olduğu görülmüştür.

Bayramda ziyaret edilen ilk kişiye göre ölçek ve alt boyut puanlarının karşılaştırılması Tablo 21'de gösterilmiştir.

Tablo 21. Bayramda Ziyaret Edilen İlk Kişiye Göre Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçek ve Alt Boyutları	Bayramda Ziyaret Edilen İlk Kişi	N	Ort.	S.S.	F veya χ2	p	Fark
Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği (GKİÖ)	Kayınvalidem	134	136,60	35,30	0,762 F	0,467	-
	Annem	26	138,96	34,98			
	Duruma Göre Karar Verilir	166	141,60	34,56			
Olumlu Etkileşim	Kayınvalidem	134	47,13	17,20	0,554 F	0,575	-
	Annem	26	48,92	18,32			
	Duruma Göre Karar Verilir	166	49,19	16,88			
Müdahale Evliliğe Etki	Kayınvalidem	134	17,42	8,21	0,926 F	0,397	-
	Annem	26	17,19	7,81			
	Duruma Göre Karar Verilir	166	16,19	7,78			
Olumsuz Etkileşim	Kayınvalidem	134	18,26	4,65	0,523 F	0,593	-
	Annem	26	18,62	4,29			
	Duruma Göre Karar Verilir	166	17,84	4,40			
Kocanın Rolü	Kayınvalidem	134	11,78	5,76	0,813 F	0,445	-
	Annem	26	11,31	5,66			
	Duruma Göre Karar Verilir	166	10,94	5,56			
	Kayınvalidem	134	7,72	4,35	0,569 F	0,567	-

Psikolojik Saldırganlık	Annem	26	7,96	4,75			
	Duruma Göre Karar Verilir	166	7,25	4,36			
Kocanın Tarafsızlığı	Kayınvalidem	134	6,64	2,44	0,469 F	0,626	-
	Annem	26	7,12	2,39			
	Duruma Göre Karar Verilir	166	6,63	2,41			
Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ)	Kayınvalidem	134	53,22	8,84	0,643 F	0,526	-
	Annem	26	51,46	8,71			
	Duruma Göre Karar Verilir	166	53,57	8,80			
Aile İlişkisi	Kayınvalidem	134	18,31	6,09	0,187 F	0,829	-
	Annem	26	18,31	5,28			
	Duruma Göre Karar Verilir	166	18,69	5,43			
Cinsellik Uyumu	Kayınvalidem	134	22,06	3,87	3,404K	0,182	-
	Annem	26	20,65	4,36			
	Duruma Göre Karar Verilir	166	21,63	4,11			
Benlik	Kayınvalidem	134	12,86	2,73	1,502F	0,224	-
	Annem	26	12,50	2,63			
	Duruma Göre Karar Verilir	166	13,24	2,26			

*p<0.05, **p<0.01, F: One Way Anova Testi, χ2:Kruskal Wallis H Testi, Fark: Post Hoc Testleri

Bayramda ziyaret edilen ilk kişiye göre Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği, Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ) ve alt boyut puanları farklılık göstermemiştir (p>0,05).

Evlenmeden önce kayınvalideye hissedilen önyargı durumuna göre ölçek ve alt boyut puanlarının karşılaştırılması Tablo 22'de gösterilmiştir.

Tablo 22. Evlenmeden Önce Kayınvalideye Hissedilen Önyargı Durumuna Göre Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçek ve Alt Boyutları	Evlenmeden Önce Kayınvalideye Hissedilen Önyargı Durumu	N	Ort.	S.S.	F veya χ2	p	Fark
Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği (GKİÖ)	Evet[A]	42	128,38	38,77	7,385 F	**0,001****	**B>A,C**
	Hayır[B]	187	145,53	34,66			
	Kısmen[C]	97	132,11	31,11			
Olumlu Etkileşim	Evet[A]	42	43,86	17,32	5,661 F	**0,004***	**B>A,C**
	Hayır[B]	187	51,01	17,16			
	Kısmen[C]	97	45,06	16,07			
Müdahale Evliliğe Etki	Evet[A]	42	19,76	9,59	7,329 F	**0,001****	**B<A,C**
	Hayır[B]	187	15,41	7,51			
	Kısmen[C]	97	18,10	7,51			
Olumsuz Etkileşim	Evet	42	19,00	4,55	2,894 F	0,057	-
	Hayır	187	17,57	4,51			
	Kısmen	97	18,65	4,33			
Kocanın Rolü	Evet[A]	42	12,62	6,42	6,944 F	**0,001****	**B<A,C**
	Hayır[B]	187	10,33	5,39			

	Kısmen[C]	97	12,65	5,44			
Psikolojik Saldırganlık	Evet	42	8,36	4,92	1,783 [F]	0,170	-
	Hayır	187	7,13	4,41			
	Kısmen	97	7,85	4,06			
Kocanın Tarafsızlığı	Evet[A]	42	6,26	2,32	3,154 [F]	**0,044***	**B>C**
	Hayır[B]	187	6,96	2,44			
	Kısmen[C]	97	6,30	2,36			
Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ)	Evet[A]	42	51,24	9,91	4,311 [F]	**0,014***	**B>A**
	Hayır[B]	187	54,47	8,23			
	Kısmen[C]	97	51,79	9,07			
Aile İlişkisi	Evet[A]	42	17,07	6,64	3,791 [F]	**0,024***	**B>A**
	Hayır[B]	187	19,22	5,27			
	Kısmen[C]	97	17,73	5,85			
Cinsellik Uyumu	Evet	42	21,62	3,79	1,340[K]	0,512	-
	Hayır	187	21,92	4,00			
	Kısmen	97	21,41	4,23			
Benlik	Evet[A]	42	12,55	2,71	3,278[F]	**0,039***	**B>C**
	Hayır[B]	187	13,33	2,37			
	Kısmen[C]	97	12,65	2,57			

*p<0.05, **p<0.01, F: One Way Anova Testi, χ2:Kruskal Wallis H Testi, Fark: Post Hoc Testleri

Evlenmeden önce kayınvalideye hissedilen önyargı durumuna göre Olumsuz Etkileşim, Psikolojik Saldırganlık ve Cinsellik Uyumu puanlarının değişmediği görülmektedir (p>0,05). Ancak evlenmeden önce kayınvalideye hissedilen önyargı durumuna göre Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği (GKİÖ), Olumlu Etkileşim, Müdahale Evliliğe Etki, Kocanın Rolü, Kocanın Tarafsızlığı, Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ), Aile İlişkisi ve Benlik puanlarının değiştiği görülmektedir (p<0,05). Evlenmeden önce kayınvalidesine önyargı hissetmeyen kadınların, önyargı hisseden kadınlara göre Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği (GKİÖ), Olumlu Etkileşim, Kocanın Tarafsızlığı, Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ), Aile İlişkisi ve Benlik puanları yüksek olduğu görülmüştür. Evlenmeden önce kayınvalidesine önyargı hissetmeyen kadınların, önyargı hisseden kadınlara göre Müdahale Evliliğe Etki ve Kocanın Rolü puanları düşük olduğu görülmüştür.

Evlendikten sonra kayınvalidenin davranışlarında değişme durumuna göre ölçek ve alt boyut puanlarının karşılaştırılması Tablo 23'te gösterilmiştir.

Tablo 23. Evlendikten Sonra Kayınvalidenin Davranışlarında Değişme Durumuna Göre Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçek ve Alt Boyutları	Evlendikten Sonra Kayınvalidenin Davranışlarında Değişme Durumu	N	Ort.	S.S.	F veya $\chi 2$	p	Fark
Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği (GKİÖ)	Evet[A]	71	104,86	30,91	84,617	**0,000****	**B>C>A**
	Hayır[B]	191	155,00	28,12			
	Kısmen[C]	64	130,81	25,91			
Olumlu Etkileşim	Evet[A]	71	33,21	14,13	66,394	**0,000****	**B>C>A**
	Hayır[B]	191	55,56	14,54			
	Kısmen[C]	64	43,48	14,48			
Müdahale Evliliğe Etki	Evet[A]	71	24,32	8,69	71,405	**0,000****	**B<C<A**
	Hayır[B]	191	13,45	5,87			
	Kısmen[C]	64	18,31	6,21			
Olumsuz Etkileşim	Evet[A]	71	21,14	3,67	31,342	**0,000****	**B<C<A**
	Hayır[B]	191	16,70	4,34			
	Kısmen[C]	64	18,80	3,89			
Kocanın Rolü	Evet[A]	71	14,66	5,85	24,26	**0,000****	**B<C<A**
	Hayır[B]	191	9,72	5,08			
	Kısmen[C]	64	12,36	5,20			
Psikolojik Saldırganlık	Evet[A]	71	12,01	4,94	74,251	**0,000****	**B<C<A**
	Hayır[B]	191	5,85	3,09			
	Kısmen[C]	64	7,42	3,48			
Kocanın Tarafsızlığı	Evet[A]	71	5,79	2,54	10,272	**0,000****	**B>C,A**
	Hayır[B]	191	7,16	2,30			
	Kısmen[C]	64	6,22	2,29			
Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ)	Evet[A]	71	50,23	8,91	7,865	**0,000****	**B>A,C**
	Hayır[B]	191	54,76	8,35			
	Kısmen[C]	64	52,13	9,09			
Aile İlişkisi	Evet[A]	71	15,18	6,39	24,233	**0,000****	**B>C>A**
	Hayır[B]	191	20,13	4,87			
	Kısmen[C]	64	17,34	5,31			
Cinsellik Uyumu	Evet	71	22,25	3,68	0,520	0,095	-
	Hayır	191	21,59	4,10			
	Kısmen	64	21,58	4,25			
Benlik	Evet	71	12,79	2,57	0,492	0,612	-
	Hayır	191	13,05	2,51			
	Kısmen	64	13,20	2,39			

*p<0.05, **p<0.01, F: One Way Anova Testi, $\chi 2$:Kruskal Wallis H Testi, Fark: Post Hoc Testleri

Evlendikten sonra kayınvalidenin davranışlarında değişme durumuna göre Cinsellik Uyumu ve Benlik puanlarının değişmediği görülmektedir (p>0,05). Ancak Evlendikten sonra kayınvalidenin davranışlarında değişme durumuna göre Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği (GKİÖ), Olumlu Etkileşim, Müdahale Evliliğe Etki, Kocanın Rolü, Olumsuz Etkileşim, Kocanın Tarafsızlığı, Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ) ve Aile İlişkisi puanlarının değiştiği

görülmektedir (p<0,05). Evlendikten sonra kayınvalidenin davranışlarında değişme olmayan kadınların Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği (GKİÖ), Olumlu Etkileşim, Kocanın Tarafsızlığı, Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ) ve Aile İlişkisi puanları, Evlendikten sonra kayınvalidenin davranışlarında değişme olan kadınların Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği (GKİÖ), Olumlu Etkileşim, Kocanın Tarafsızlığı, Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ) ve Aile İlişkisi puanlarından yüksek olduğu görülmüştür. Evlendikten sonra kayınvalidenin davranışlarında değişme olmayan kadınların Müdahale Evliliğe Etki, Kocanın Rolü ve Olumsuz Etkileşim, puanları, Evlendikten sonra kayınvalidenin davranışlarında değişme olan kadınların Müdahale Evliliğe Etki, Kocanın Rolü ve Olumsuz Etkileşim puanlarından düşük olduğu görülmüştür.

Kayınvalidenin çocuklara ilgi durumuna göre ölçek ve alt boyut puanlarının karşılaştırılması Tablo 24'te gösterilmiştir.

Tablo 24. Kayınvalidenin Çocuklara İlgi Durumuna Göre Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçek ve Alt Boyutları	*Kayınvalidenin Çocuklara İlgi Durumu*	N	Ort.	S.S.	F veya χ^2	p	Fark
Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği (GKİÖ)	Çocuğum yok[A]	87	145,36	32,99	27,581 [F]	**0,000****	**A,B>D>C**
	Evet[B]	152	150,00	31,39			
	Hayır[C]	21	98,29	29,52			
	Kısmen[D]	66	119,88	29,01			
Olumlu Etkileşim	Çocuğum yok[A]	87	50,75	16,53	31,365 [F]	**0,000****	**A,B>D>C**
	Evet[B]	152	54,18	15,50			
	Hayır[C]	21	27,62	11,52			
	Kısmen[D]	66	38,20	13,08			
Müdahale Evliliğe Etki	Çocuğum yok[A]	87	14,85	7,16	13,473 [F]	**0,000****	**A,B<D>C**
	Evet[B]	152	15,58	7,16			
	Hayır[C]	21	24,38	9,90			
	Kısmen[D]	66	19,64	8,01			
Olumsuz Etkileşim	Çocuğum yok[A]	87	17,08	4,16	18,983 [F]	**0,000****	**A,B<C,D**
	Evet[B]	152	17,02	4,46			
	Hayır[C]	21	21,86	3,84			
	Kısmen[D]	66	20,62	3,45			
Kocanın Rolü	Çocuğum yok[A]	87	11,31	5,65	5,364 [F]	**0,001****	**A<C,D**
	Evet[B]	152	10,28	5,27			
	Hayır[C]	21	14,38	5,61			
	Kısmen[D]	66	12,73	5,94			
Psikolojik Saldırganlık	Çocuğum yok[A]	87	6,69	3,52	19,596 [F]	**0,000****	**A,B<D<C**
	Evet[B]	152	6,43	3,47			
	Hayır[C]	21	12,14	5,76			
	Kısmen[D]	66	9,56	5,17			
	Çocuğum yok[A]	87	6,54	2,50	4,560 [F]	**0,004***	**A,B>C**

Kocanın Tarafsızlığı	Evet[B]	152	7,12	2,35			
	Hayır[C]	21	5,43	2,71			
	Kısmen[D]	66	6,23	2,16			
Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ)	Çocuğum yok[A]	87	52,39	9,75	6,927 [F]	**0,000****	**B>C,D**
	Evet[B]	152	55,24	7,96			**A>C**
	Hayır[C]	21	47,52	8,54			
	Kısmen[D]	66	51,65	8,26			
Aile İlişkisi	Çocuğum yok[A]	87	18,01	5,90	8,602 [F]	**0,000****	**B>C,D**
	Evet[B]	152	19,90	4,99			**A>C**
	Hayır[C]	21	14,38	6,09			
	Kısmen[D]	66	17,24	5,86			
Cinsellik Uyumu	Çocuğum yok	87	21,44	4,30	0,451[K]	0,798	-
	Evet	152	21,99	3,94			
	Hayır	21	21,00	4,65			
	Kısmen	66	21,76	3,73			
Benlik	Çocuğum yok	87	12,94	2,65	2,317[F]	0,076	-
	Evet	152	13,36	2,30			
	Hayır	21	12,14	3,09			
	Kısmen	66	12,65	2,45			

*p<0.05, **p<0.01, F: One Way Anova Testi, χ2:Kruskal Wallis H Testi, Fark: Post Hoc Testleri

Kayınvalidenin çocuklara ilgi durumuna göre Cinsellik Uyumu ve Benlik puanlarının değişmediği görülmektedir (p>0,05). Ancak Kayınvalidenin çocuklara ilgi durumuna göre Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği (GKİÖ), Olumlu Etkileşim, Müdahale Evliliğe Etki, Kocanın Rolü, Olumsuz Etkileşim, Kocanın Tarafsızlığı, Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ) ve Aile İlişkisi puanlarının değiştiği görülmektedir (p<0,05). Kayınvalidesi çocuklarına ilgi gösteren kadınların Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği (GKİÖ), Olumlu Etkileşim, Kocanın Tarafsızlığı, Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ) ve Aile İlişkisi puanları, genellikle kayınvalidesi çocuklarına ilgi göstermeyen veya kısmen ilgi gösterilen kadınların Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği (GKİÖ), Olumlu Etkileşim, Kocanın Tarafsızlığı, Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ) ve Aile İlişkisi puanları yüksek olduğu görülmüştür. Kayınvalidesi çocuklarına ilgi gösteren kadınların Müdahale Evliliğe Etki, Kocanın Rolü ve Olumsuz Etkileşim puanları, genellikle kayınvalidesi çocuklarına ilgi göstermeyen veya kısmen ilgi gösterilen kadınların Müdahale Evliliğe Etki, Kocanın Rolü, Olumsuz Etkileşim ve Kocanın Tarafsızlığı puanları düşük olduğu görülmüştür.

4.6 Kadınların Gelin-Kayınvalide İlişkileri ile Evlilik Doyumu Arasındaki İlişki Düzeylerinin İncelenmesi

Kadınların Gelin-Kayınvalide İlişkileri ile Evlilik Doyumu arasındaki ilişki düzeyleri incelenmiş olup, Tablo 25'te gösterilmiştir.

Gelin-Kayınvalide ilişkileri ile Olumlu Etkileşim arasında yüksek düzeyde, Gelin-Kayınvalide ilişkileri ile Kocanın Tarafsızlığı arasında ise orta düzeyde pozitif ilişki görülmüştür ($p<0,05$). Gelin-Kayınvalide ilişkileri ile Evlilik Doyumu arasında orta düzeyde, Gelin-Kayınvalide ilişkileri ile aile ilişkisi arasında yüksek düzeyde, Gelin-Kayınvalide ilişkileri ile Cinsellik ve Benlik arasında ise düşük düzeyde pozitif ilişki görülmüştür ($p<0,05$). Ancak Gelin-Kayınvalide ilişkileri ile Müdahale/Evliliğe Etki, Olumsuz Etkileşim, Kocanın Rolü ve Psikolojik Saldırganlık arasında yüksek düzeyde negatif ilişki görülmüştür ($p<0,05$). Olumlu Etkileşim, Kocanın Tarafsızlığı, Evlilik Doyumu, Cinsellik ve Benlik puanlarının artması Gelin-Kayınvalide ilişkilerini olumlu yönde etkilerken, Müdahale/Evliliğe Etki, Olumsuz Etkileşim, Kocanın Rolü ve Psikolojik Saldırganlık puanlarının artması ise Gelin-Kayınvalide ilişkilerini olumsuz yönde etkilemektedir.

Evlilik doyumu ile Gelin-Kayınvalide ilişkileri, Olumlu Etkileşim ve Kocanın Tarafsızlığı arasında ise orta düzeyde pozitif ilişki görülmüştür ($p<0,05$). Ayrıca Evlilik doyumu ile Aile ilişkileri arasında yüksek düzeyde, Evlilik doyumu ile Cinsellik ve Benlik arasında ise orta düzeyde pozitif ilişki görülmüştür ($p<0,05$). Ancak Evlilik doyumu ile Müdahale/Evliliğe Etki, Olumsuz Etkileşim, Kocanın Rolü ve Psikolojik Saldırganlık arasında orta düzeyde negatif ilişki görülmüştür ($p<0,05$). Olumlu Etkileşim, Kocanın Tarafsızlığı, Gelin-Kayınvalide ilişkileri, Cinsellik ve Benlik puanlarının artması Evlilik Doyumunu olumlu yönde etkilerken, Müdahale/Evliliğe Etki, Olumsuz Etkileşim, Kocanın Rolü ve Psikolojik Saldırganlık puanlarının artması ise Evlilik Doyumunu olumsuz yönde etkilemektedir.

Tablo 25. Kadınların Gelin-Kayınvalide İlişkileri ile Evlilik Doyumu Arasındaki İlişki Düzeyleri

Değişkenler	Kat sayı	GİKÖ	OE	M/ET	OZE	KR	PS	KT	EDÖ	Aİ	CU
Gelin-Kayınvalide İlişkileri	r	1									
	p										
Olumlu Etkileşim	r	**,934****	1								
	p	**0**									
Müdahale Evliliğe Etki	r	**-,850****	**-,682****	1							
	p	**0,000**	**0,000**								
Olumsuz Etkileşim	r	**-,732****	**-,670****	**,530****	1						
	p	**0,000**	**0,000**	**0,000**							
Kocanın Rolü	r	**-,749****	**-,556****	**,683****	**,457****	1					
	p	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**						
Psikolojik Saldırganlık	r	**-,763****	**-,654****	**,663****	**,461****	**,512****	1				
	p	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**					
Kocanın Tarafsızlığı	r	**,527****	**,425****	**-,368****	**-,315****	**-,514****	**-,336****	1			
	p	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**				
Evlilik Doyum Ölçeği	r	**,585****	**,471****	**-,523****	**-,396****	**-,632****	**-,408****	**,442****	1		
	p	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**			
Aile İlişkisi	r	**,724****	**,591****	**-,696****	**-,476****	**-,741****	**-,507****	**,446****	**,801****	1	
	p	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**		
Cinsellik Uyumu	r	**,132***	**,119***	-0,065	**-,113***	**-,132***	-0,063	**,219****	**,628****	0,108	1
	p	**0,017**	**0,032**	0,239	**0,042**	**0,017**	0,26	**0,000**	**0,000**	0,051	.
Benlik	r	**,199****	**,121***	**-,150****	**-,127***	**-,326****	**-,183****	**,188****	**,684****	**,371****	**,367****
	p	**0,000**	**0,028**	**0,007**	**0,022**	**0,000**	**0,001**	**0,001**	**0,000**	**0,000**	**0,000**

*p<0,05, **p<0,01, r: Korelasyon katsayısı*

GİKÖ: Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği, OE: Olumlu Etkileşim, M/ET: Müdahale Evliliğe Etki, OZE: Olumsuz Etkileşim, KR: Kocanın Rolü, PS: Psikolojik Saldırganlık, KT: Kocanın Tarafsızlığı, EDÖ: Evlilik Doyum Ölçeği, Aİ: Aile İlişkisi, CU: Cinsellik Uyumu, B: Benlik

4.7. Evlilik Doyumu Üzerine Gelin-Kayınvalide İlişkilerinin Etkisinin Araştırılması

Bu çalışmada kadınların Evlilik Doyumu üzerine Gelin-Kayınvalide İlişkilerinin etkisi basit regresyon ile incelenmiş olup, analiz sonuçları Tablo 26'da gösterilmiştir. Kurulan basit regresyon analizinde modelin istatiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür, $F(1,324)=168,75$, $p<0,01$. Gelin-Kayınvalide İlişkileri, kadınların Evlilik Doyumundaki değişimlerin %34'ünü açıklamaktadır. Bu modelde, Gelin-Kayınvalide İlişki puanları arttıkça kadınların Evlilik Doyumlarının artacağını göstermektedir.

Tablo 26. Evlilik Doyumu üzerine Gelin-Kayınvalide İlişkilerinin etkisinin Basit Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Std. hata$_B$	β (Beta)	T	*p*	*F*	df	*p*	R^2 *square*
Sabit	32,7	1,632		20,024	,000	168,75	1,324	**0,000**	0,34
Gelin-Kayınvalide İlişkileri	,148	,011	,585	12,990	,000				

Bağımlı değişken: Evlilik doyumu

Yukarıdaki çalışmada kadınların Evlilik Doyumu üzerine Gelin-Kayınvalide İlişkilerinin genel etkisi araştırılmıştır. Ancak Gelin-Kayınvalide İlişkilerindeki hangi alt boyutların etkisinin olup olmadığı incelenmemiştir. Bu kapsamda gelinlerin Evlilik Doyumları üzerine etki eden Gelin-Kayınvalide İlişkilerine ait alt faktörlere yönelik regresyon analizi sonuçları Tablo 27'de gösterilmiştir.

Tablo 27. Kadınların Evlilik Doyumları Üzerine Gelin-Kayınvalide İlişkilerindeki Alt Faktörlerin Etkisinin Çoklu Regresyon Analizi

Değişken	B	Std. hata$_B$	β (Beta)	T	*p*	*F*	df	*p*	*Adj.*R^2
Sabit	60,0	3,921		15,311	**,000**	41,6	6,319	**0,000**	0,43
Olumlu Etkileşim	,031	,037	,060	,843	,400				
Müdahale/Evliliğe Etki	-,113	,078	-,102	-1,452	,147				
Olumsuz Etkileşim	-,115	,112	-,059	-1,023	,307				
Kocanın Rolü	-,664	,098	-,426	-6,794	**,000**				
Psikolojik Saldırganlık	-,019	,121	-,009	-,156	,876				
Kocanın Tarafsızlığı	,503	,182	,138	2,760	**,006**				

Bağımlı değişken: Evlilik doyumu

Tablo 27'de kurulan çoklu regresyon analizinde modelin istatiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür, $F(6,319)=41,6$, $p<0,01$. Çalışmaya dahil edilen bağımsız değişkenler Evlilik Doyumundaki değişimlerin %43'ünü açıklamaktadır. Evlilik doyumu üzerinde Olumlu Etkileşim, Müdahale/Evliliğe Etki, Olumsuz Etkileşim ve Psikolojik Saldırganlığın etkisinin anlamsız olduğu görülmüştür. Ancak Evlilik Doyumu üzerinde Kocanın Rolü ve Kocanın Tarafsızlığının anlamlı bir etkisinin olduğu görülmüştür. Bu modelde, Kocanın Rolü puanları arttıkça Evlilik Doyumları puanlarının azalacağını göstermektedir. Ayrıca Kocanın Tarafsızlığı puanları arttıkça Evlilik Doyumları puanlarının artacağını göstermektedir.

BÖLÜM V

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma

Bu bölümde gelinlerin demografik özellikleri ve gelin-kayınvalide ilişkilerine dair toplanan verilerin evlilik doyumuyla ve gelin-kayınvalide ilişkileriyle arasındaki anlamlı farklılaşmalar yorumlanarak literatür ile karşılaştırılacaktır. Ölçeklerin alt boyutları: Gelin-kayınvalide ilişkileri ölçeği için 'olumlu etkileşim, müdahale/evliliğe etki, olumsuz etkileşim, kocanın rolü, psikolojik saldırganlık, kocanın tarafsızlığı' (Aydın, 2017); evlilik doyumu ölçeği için ise 'aile, cinsellik ve benlik' (Çelik, 2006) şeklindedir.

Gelin-kayınvalide ilişkileri ölçeğinin 'olumlu etkileşim' alt faktörü, kayınvalidenin geliniyle olan ilişkisinde uyumlu, empatik, problem çözen, sevgi gösteren, dertleşen ve oğlunun kötü davranışlarına karşı gelininin yanında olan özelliklerde olduğunu göstermektedir. Bu alt faktörden alınan puan arttıkça olumlu etkileşim artmaktadır. 'Müdahale/Evliliğe etki' alt faktörü, kayınvalidenin gelininin işlerine karıştığı ve geliniyle oğlu arasında sorunlara sebep olacak davranışlar sergilemesini içermektedir. 'Olumsuz Etkileşim' alt faktörü, gelin ve kayınvalide arasında kayınvalidenin yapıcı çözümler bulamama, empati kuramama, gelini istememe ve ilgisiz davranma gibi durumları içermektedir. 'Kocanın Rolü' alt faktöründe kayınvalidenin etkisiyle kocanın geline olumsuz davranışları, anne-oğul ilişkisinin fazla bağlı olması gibi durumları içermektedir. 'Psikolojik saldırganlık' alt faktörü kayınvalidenin geline uyguladığı psikolojik zorbalığı içermektedir. 'Kocanın tarafsızlığı' alt ölçeği ise gelin-kayınvalide sorunlarında kocanın objektifliğiyle alakalıdır. Bu alt faktörden alının puan arttıkça koca gelin-kayınvalide ilişkisinde daha tarafsız durumda olmaktadır (Aydın, 2017).

Evlilik Doyumu Ölçeği'nin alt faktörlerinden "aile" alt faktörü, bireylerin aile ilişkilerinin evliliğe etkisini ölçen maddelerden; "cinsellik" alt faktörü, eşlerin cinsel yaşamlarının evlilik ilişkisine etkisini ölçen maddelerden; "benlik" alt faktörü ise eşlerin birbirleriyle ilgili davranış özelliklerini belirten maddelerden oluşmaktadır. Her alt faktörden alınan yüksek puan evlilik doyumunun yüksekliğine işarettir (Çelik, 2006).

5.1.1. Gelinlerin Demografik Özelliklerine Göre Ölçek ve Alt Ölçek Puanlarından Elde Edilen Bulguların Tartışılması

Gelinlerin yaşlarına göre gelin-kayınvalide ilişkileri, evlilik doyumları ve ölçeklerin alt boyutlarında anlamlı farklılaşma görülmemektedir. Altunsu-Sönmez (2019) yaptığı araştırmada nitel yöntemlerle elde ettiği verilerde, gelinlerin yaşları arttıkça gelin-kayınvalide ilişkilerini olumsuz olarak tanımlayanların sayısının arttığını belirtmektedir. Araştırmacı nitel sonuçlar olduğu için genellenemeyeceğini belirtmektedir. Rabuş (2022) tarafından yapılan araştırmada gelinlerin yaşları arttıkça evlilik doyumlarının azaldığı görülmüştür. Gelinlerin yaşı ile evlilik doyumları arasından anlamlı fark bulunmaması literatürde Çağ (2011), Güven (2005), Ağaççanak (2022), Hamamcı (2005), Yılmaz (2020), Alaçam (2020), Tufan-Çetin (2010), Demir (2022), Pekşen (2020) ve Acar (1998) tarafından yapılan araştırmalarla paralellik göstermektedir. Elde edilen sonuçlar gelin-kayınvalide ilişkileri ve evlilik doyumunun gelinlerin yaşıyla ilgili olmadığını, her yaşta gelinin evlilik doyumunun yüksek olabileceğini ve her yaşta gelinin kayınvalidesiyle ilişkilerinin iyi olabileceğini göstermektedir.

Gelinlerin eğitim durumlarına göre evlilik doyumları ve gelin-kayınvalide ilişkileri incelendiğinde aralarında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Sadece Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği'nin (GKİÖ) psikolojik saldırganlık alt boyutunun anlamlı farklılaştığı görülmektedir. İlköğretim, lise, ön lisans ve lisans eğitim düzeyindeki gelinlerin lisansüstü eğitim düzeyindeki gelinlere göre kayınvalidelerinden anlamlı düzeyde daha fazla psikolojik saldırganlık yaşadıkları sonucuna varılmıştır. Elde edilen bu sonuç kayınvalidelerin eğitim seviyesi lisansüstü olan gelinlerine diğer eğitim seviyelerindeki gelinlere göre daha az psikolojik saldırganlık uyguladığını göstermektedir. Bu durum lisansüstü eğitim düzeyindeki gelinlerin iş ve akademik başarı açısından iyi düzeyde olmaları ve bu nedenle kayınvalideleri tarafından olumsuz eleştirilere daha az maruz kalmalarıyla ilişkili olabilmektedir.

Gelin-kayınvalide ilişkileri ile eğitim düzeyleri arasından anlamlı ilişki bulmayan araştırmalara; İpek (2021), Aydın (2017), Karakaş-Uslu (2019), Adams (2000) örnek verilebilmektedir. Evlilik doyumu ile eğitim düzeyi arasındaki ilişki incelendiğinde ise literatürde Çağ (2011), Ağaççanak (2022), Bedir (2018), Robbins, Stoltenberg, Robbins ve Ross (2002), Rıza (2016), Alaçam (2020), Pekşen (2020) ve Demir (2022) anlamlı bir farklılaşma bulmazken Çelik (2006), İpek (2021), Yılmaz (2020), Çağ ve Yıldırım (2013), Hamamcı (2005) ve Hatipoğlu (1993) anlamlı farklılaşma bulmuştur. Evlilik doyumu ile eğitim düzeyi arasında anlamlı fark bulan araştırmalarda evlilik doyumu ile eğitim düzeyinin pozitif yönlü bir ilişkisi olduğu, eğitim düzeyi düştükçe evlilik doyumunun da azaldığı

belirtilmiştir (Çelik, 2006; Hamamcı, 2005; İpek, 2021; Rabuş, 2022; Üncü, 2007;Yılmaz, 2020). Bu araştırmaların tam aksine Çağ ve Yıldırım (2013) ise evlilik doyumu ile eğitim düzeyi arasında negatif yönlü bir ilişki olduğunu, evli kişilerin eğitim düzeyleri arttıkça evlilik doyumlarının azaldığını belirtmiştir (Çağ ve Yıldırım, 2013).

Gelinlerin çalışma durumlarına göre gelin-kayınvalide ilişkileri ve evlilik doyumları incelendiğinde GKİÖ ve EDÖ toplam puanları için anlamlı farklılaşma görülmezken Evlilik Doyum Ölçeği'nin (EDÖ) 'aile' alt faktöründe anlamlı farklılaşma görülmüştür. Çalışmayan gelinlerin aile puanları, çalışan gelinlerin aile puanlarından manidar düzeyde yüksektir. Bu durum toplumumuzda çoğunlukla kayınvalidelerin gelinlerinin çalışmasını istememesiyle ilgili olabilmektedir. Literatüre bakıldığında ise gelin-kayınvalide ilişkileriyle gelinlerin çalışma durumunda Aydın (2017) ve Karakaş-Uslu'nun (2019) da benzer sonuçlar elde ettiği görülmektedir. Gelinin çalışma durumu ile evlilik doyumu arasındaki ilişkiye bakıldığında ise araştırma sonuçlarına paralel olarak Rabuş'un (2022) ve Pekşen'in (2020) de anlamlı farklılaşma bulmadığı görülmektedir.

Gelinlerin mesleklerine göre gelin-kayınvalide ilişkileri ve evlilik doyumları incelendiğinde ise GKİÖ ve EDÖ toplam puanlarında anlamlı farklılaşma görülmemiştir. Evlilik doyumu ve meslekler arasındaki ilişkiyi araştıran Çağ (2011), Rıza (2016) ve Acar (1998) ile sonuçlar paralellik göstermektedir. GKİÖ'nün 'kocanın tarafsızlığı' alt boyutunda anlamlı farklılaşma görülmektedir. Özel sektörde çalışan gelinlerin puanları öğretmen, ev hanımı ve memur olan gelinlerin puanlarından anlamlı düzeyde yüksektir. Özel sektörde çalışan gelinlerin kocaları kayınvalideleri olan ilişkilerinde öğretmen, ev hanımı ve memurlara göre daha fazla tarafsız ve objektiftir. Demir (2022) tarafından yapılan araştırmada çalışılan kurum ile evlilik doyumu arasındaki ilişki araştırılmış ve araştırma sonuçlarıyla paralel şekilde anlamlı farklılaşma bulunmamıştır.

Gelinlerin evlilik süreleri ile gelin-kayınvalide ilişkileri ve evlilik doyumları incelendiği evlilik doyumu ve alt ölçekleri ile anlamlı farklılaşma görülmezken gelin kayınvalide ilişkileri, olumlu etkileşim, müdahale/evliliğe etki, olumsuz etkileşim ve psikolojik saldırganlık alt boyutlarından anlamlı farklılaşma görülmektedir. GKİÖ'nde sadece kocanın tarafsızlığı ve kocanın rolü alt boyutları evlilik süresine göre farklılaşmamaktadır. Gelin-kayınvalide ilişkileri ile evlilik süresine baktığımızda evlilik süresi 0-4 yıl olan gelinlerin 5-9 yıl, 10-19 yıl ve 20 yıldan fazla süredir evli olanlara göre anlamlı düzeyde gelin-kayınvalide ilişkilerinin yüksek olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar doğrultusunda evliliğinin ilk yıllarında olan gelinlerin kayınvalideleriyle geçirdikleri zaman daha uzun yıllardır evli olanlara nazaran az olduğundan daha az sorun ve çatışma yaşadıkları düşünülebilir. Bu durum

da gelin-kayınvalide ilişkilerinin yüksek puanda olmasını sağlamaktadır. Alt boyutlara bakıldığında ise 0-4 yıl arasında evli olanların diğerlerine göre olumlu etkileşim puanlarının yüksek olduğu görülmektedir. Bu durum 0-4 yıl arasında evli olan gelinlerin kayınvalidelerinin diğer yıllardakilere göre daha empatik, anlayışlı ve uyumlu olduğunu göstermektedir. Müdahale/evliliğe etki, olumsuz etkileşim ve psikolojik saldırganlık alt boyutlarına bakıldığında ise 0-4 yıldır evli olanların lehine bir durum söz konusudur. 0-4 yıldır evli olan gelinlerin kayınvalideleri diğer kayınvalidelere göre evliliklerine daha az müdahale etmekte, daha az psikolojik saldırganlık göstermekte ve daha az olumsuz etkileşim yaşamaktadır. Gelin-kayınvalide ilişkileriyle ilgili araştırmalar incelendiğinde Aydın (2017), Adams (2000), İpek (2019) ve Karakaş-Uslu'nun (2019) araştırmasında evlilik süresi ile gelin kayınvalide ilişkileri arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Shih ve Pyke (2010) ve Chen (1999) Çin'de evlilik süresi arttıkça gelin-kayınvalide ilişkilerinin daha iyiye gittiğini belirtmektedir.

Evlilik doyumu ve evlilik süresi değerlendirildiğinde sonuçlar Çelik (2006), Çağ (2011), Çağ ve Yıldırım (2013), Ağaççanak (2022), Yılmaz (2020), Demir (2022), Rıza (2016) ve Acar (1998) ile paralellik göstermektedir. İpek (2021), Vural-Batık ve Kalkan (2017), Alaçam (2020), Pekşen (2020), Rosen-Grandon, Myers ve Hattie (2004) ve Rabuş (2022) evlilik süresi ile evlilik doyumu arasında anlamlı fark olduğunu belirtmektedir. Araştırmacılar evlilik süresi arttıkça evlilik doyumunun azaldığını ifade etmektedir. Carter ve Mcgoldrick (1999) çiftlerin evlilik süreleri arttıkça sorumluluklarının arttığını ve bu durumun evlilik doyumunu düşürdüğünü belirtmektedir (akt. Çelik, 2006).

Gelinlerin çocuk sayılarına göre gelin-kayınvalide ilişkileri ve evlilik doyumları incelendiğinde evlilik doyumları ile anlamlı fark görülmemiştir. Evlilik doyumuyla ilgili elde edilen sonuç literatürde İpek (2021), Çağ (2011), Çağ ve Yıldırım (2013), Çelik (2006), Bedir (2018), Hamamcı (2005), Pekşen (2020) ve Ağaççanak (2022) ile paralellik göstermektedir. Fakat çocuk sayısı ile evlilik doyumu arasında anlamlı ilişki bulan araştırmalar da mevcuttur (Alaçam, 2020; Rabuş, 2022). Alaçam (2020) ve Rabuş (2022) çocuk sayısı arttıkça evlilik doyumunun azaldığını belirtmektedir.

Gelin-kayınvalide ilişkileri ile çocuk sayısı arasında anlamlı fark görülmektedir. Bu sonuç Price (1992), Shih ve Pyke (2010), Nuner (2004) ve Karakaş-Uslu (2019) ile paralellik göstermektedir. Çocuğu olmayanların ve bir çocuğa sahip olanların kayınvalideleriyle ilişkileri iki ve daha fazla çocuğu olanlardan daha iyi düzeydedir. Bu durum olumlu etkileşim alt faktörü içinde geçerlidir. Shih ve Pyke (2010) araştırmasında anne olan kadınların anne olmayanlara göre kayınvalideleriyle daha çok çatışma yaşadıklarını belirtmektedir.

Kayınvalidenin evliliğe müdahalesine/etkisine bakıldığında ise çocuğu olmayanlara ve bir çocuğu olanlara, iki çocuğu olanlara göre daha az müdahale etmektedir. Bu durum kayınvalidelerin çocuk sayısı arttıkça müdahalelerinin de arttığını göstermektedir. Olumsuz etkileşim ve psikolojik saldırganlık alt boyutlarına bakıldığında ise çocuğu olmayanların ve bir çocuğu olanların iki çocuktan fazla çocuğu olanlara göre olumsuz etkileşim ve psikolojik saldırganlığa manidar düzeyde daha az maruz kaldığı görülmektedir. Aydın (2017) ve İpek (2021) çocuk sayısı ile gelin-kayınvalide ilişkilerinin anlamlı farklılaşmadığını belirtmektedir. İpek'in (2021) gelin-kayınvalide ilişkileri ile çocuk sayısı arasında olumsuz etkileşim alt boyutunda çıkan anlamlı fark araştırmamızda elde edilen sonuç ile paralellik göstermektedir. İpek'in (2021) sonuçlarına göre çocuk sayısı arttıkça olumsuz etkileşim alt boyutu puanları da artmaktadır, bu durum gelin-kayınvalide arasında çocuk sayısı arttıkça olumsuz etkileşimin de arttığının göstergesidir.

Çocuğa bakan kişiye göre evlilik doyumu ve gelin-kayınvalide ilişkileri incelendiğinde ölçek toplam puanlarında anlamlı farklılaşma görülmemektedir. Gelin-kayınvalide ilişkileri ile çocuğa bakım veren kişi açısından anlamlı farklılaşma olmaması Karakaş-Uslu (2019) ile paralellik göstermektedir. GKİÖ alt faktörlerine bakıldığında ise müdahale/evliliğe etki ve psikolojik saldırganlık boyutlarından anlamlı farklılaşma görülmektedir. Kayınvalidelerin evliliğe etkisi konusunda torunlarına kendileri ya da diğer (bakıcı, kreş, okul) seçeneği bakıyorsa çocuğu olmayanlara göre daha fazla müdahale ettikleri sonucuna varılmıştır. Bu durum toruna bakan kayınvalidenin aile içi işlere karışma ve müdahil olma ihtimalini artırdığından bu durum söz konusu olabilmektedir. Psikolojik saldırganlık alt boyutunda ise çocuğa diğer (bakıcı, kreş, okul) bakıyorsa çocuğu olmayan, gelinin kendinin baktığı, gelinin annesinin baktığı ve kayınvalidesinin baktığı durumlara göre daha fazla psikolojik saldırganlığa maruz kaldığı görülmektedir. Bu durum kayınvalidenin torununa bakan kişi bakıcı ya da kreş olduğunda daha çok eleştirme eğiliminde olmasıyla ilgili olabilmektedir. Çünkü toplumumuzda kayınvalideler genellikle torunlarına gelinlerinin bakması gerektiği düşüncesindedir. Kuru (2016) kayınvalidesiyle aynı apartmanda oturup çalışan gelinlerin, çocuklarına kayınvalidelerinin bakmasından dolayı memnun olduklarını ve gelin-kayınvalide ilişkilerinin iyi olduğunu belirtmektedir. Evlilik doyumu alt ölçeklerinden aile boyutu da çocuğa bakan kişiye göre anlamlı farklılaşma göstermektedir. Eğer çocuğa gelin, anneanne ya da babaanne bakıyorsa veya çocuk yoksa çocuğa diğer bakanlara göre daha iyi düzeyde aile ilişkileri olduğu görülmektedir.

Son olarak demografik değişkenlerde aile gelirine göre evlilik doyumu ve gelin-kayınvalide ilişkileri incelendiğinde hiçbir değişkenle anlamlı farklılaşma görülmemiştir. Bu

durum gelin-kayınvalide ilişkileri açısından Adams (2000), Aydın (2017), İpek (2021) ve Karakaş-Uslu'nun (2019) araştırmalarını desteklemektedir. Evlilik doyumuyla aile gelirine bakıldığında ise Çağ (2011), İpek (2021) ve Demir (2022) tarafından yapılan araştırma ile paralellik göstermektedir. Alaçam (2020) ve Rabuş (2022) evlilik doyumu ile aile geliri arasında pozitif yönde ilişki olduğunu, gelir düzeyi yükseldikçe evlilik doyumunun da arttığını belirtmiştir.

5.1.2. Gelinlerin Gelin-Kayınvalide İlişkilerine Dair Bulguların Tartışılması

Gelinlerin kayınvalideleri ile yaşama durumlarına göre gelin-kayınvalide ilişkilerine ve evlilik doyumlarına bakıldığında GKİÖ ve EDÖ toplam puanlarında anlamlı farklılaşma görülmemiştir. GKİÖ'nün müdahale/evliliğe etki ve kocanın rolü alt faktörlerinde anlamlı farklılaşma görülmektedir. Müdahale/evliliğe etki alt faktöründe geliniyle aynı evde yaşayan kayınvalideler aynı şehirde farklı evlerde, aynı şehirde aynı apartmanda ve ayrı şehirlerde yaşayanlara göre gelinlerine daha fazla müdahale etmektedir. Gelin-kayınvalide ilişkilerinde kocanın rolü kayınvalidesiyle aynı evde yaşayanlarda aynı şehirde farklı evlerde yaşayanlara göre anlamlı düzeyde daha düşüktür. Bu durum aynı evde yaşarken oluşacak çatışmalarda kocanın rolünün önemini göstermektedir. Adams (2000) tarafından yapılan araştırmada kayınvalideye yakın oturma ile gelin-kayınvalide ilişkileri açısından anlamlı farklılaşma görülmemiştir. Bu durum Karakaş-Uslu (2019) tarafından yapılan araştırmamada kayınvalide ile oturma ya da aile apartmanında oturma durumunun gelin-kayınvalide ilişkileri açısından anlamlı farklılaşmaması sonucuyla paraleldir. Aydın (2017) tarafından yapılan araştırmada ise gelin ve kayınvalidelerin birlikte ya da ayrı yaşama durumuna göre farka bakıldığında anlamlı farklılaşma bulunmuştur. Kayınvalidesiyle ayrı yaşayan gelinlerin gelin-kayınvalide ilişkileri daha iyi düzeydedir. Ayrıca aile apartmanında yaşayıp yaşamama durumuna göre bakıldığında ise anlamlı farklılaşma görülmemiştir (Aydın, 2017). Döner (2022) çiftlerin anne-babalarından ayrı evlere çıkarak yaşamasının gelin-kayınvalide çatışmalarının yaşanma durumunu görece azalttığını belirtmektedir. Kuru (2016) kayınvalidesiyle aynı evde yaşayan ve çalışmayan gelinlerin kayınvalidesiyle daha fazla çatışma yaşama ihtimali olduğunu belirtmektedir. Bu durumun birlikte çok fazla vakit geçirmelerinden kaynaklı olabileceğini belirtmektedir (Kuru, 2016). Karakaş-Uslu (2019) tarafından yapılan araştırmada da gelin-kayınvalide ilişkileriyle kayınvalide ile birlikte yaşama ve aynı apartmanda yaşama durumlarına göre anlamlı farklılaşma olmaması araştırmamızla paralellik göstermektedir. Altunsu-Sönmez (2019) yaptığı sosyolojik analizde 60 yaş üstü gelinlerin kayınvalideleri ile sorun yaşamalarının aynı evde yaşamalarından kaynaklı olduğunu ve gelinler ayrı eve çıktığı zaman sorunlarının kalmadığını ifade ettiğini belirtmektedir. Bu durumu, gelinlerin kayınvalideleri ile yaşamayı

tüm sorunların üzerinde bir sorun olarak görmeleri ve tüm sorunlarını bu nedene bağlamalarından kaynaklı olduğunu ifade etmektedir (Altunsu-Sönmez, 2019). Gelin ve kayınvalidelerin birlikte oturmalarını faydalı bulan ve getirilerinin olduğunu ifade eden araştırmalar da mevcuttur (Allendorf, 2017; Varghese, 2009). Aynı evde yaşarken kayınvalidesi tarafından kızı gibi görülmenin ve ev işlerinde rehberlik edilmesinin, (Allendorf, 2017) hamilelik ve bebek bakımı zamanlarında kayınvalidelerinin bilgilerinden fayda görmelerinin (Varghese, 2009) gelinler için yararlı olduğu belirtilmektedir.

Kayınvalide ile yüz yüze görüşme sıklığına göre gelin-kayınvalide ve evlilik doyumu değişkenleri incelendiğinde anlamlı farklılaşma olduğu görülmektedir. Kayınvalidesiyle hiç görüşmeyen gelinlerin gelin-kayınvalide ilişki puanları haftada en az bir kez, ayda birkaç kez ve yılda birkaç kez görüşenlere göre anlamlı düzeyde düşüktür. Bu durumda kayınvalidesiyle hiç görüşmeyen bir gelinin gelin-kayınvalide ilişkilerinin düşük çıkması beklendik bir sonuçtur. Gelin-kayınvalide ilişkileri ölçeğinin alt faktörlerinden olumlu etkileşim kayınvalidesi ile sıklığı fark etmeksizin görüşen gelinlerin lehinedir. Kayınvalidesi ile hiç görüşmeyen gelinlerin kayınvalidelerinin evliliğe etkisi, olumsuz etkileşimi, psikolojik saldırganlığı ve kocanın rolü kayınvalidesiyle görüşen gruplara göre daha fazladır. Elde edilen sonuçların aksine Aydın (2017) yüz yüze görüşme sıklığı ile gelin-kayınvalide ilişkilerinin anlamlı olarak farklılaşmadığı sonucuna varmıştır. Karakaş-Uslu (2019) tarafından yapılan araştırma sonuçları ile elde edilen araştırma sonuçları paralellik göstermektedir. Kayınvalidesiyle haftada bir kez görüşenlerin yılda birkaç kez görüşenlere göre gelin-kayınvalide ilişkilerinin anlamlı düzeyde yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Jackson ve Berg-Cross (1988) tarafından gelinlerin kayınvalidesiyle yılda 15 kereden fazla görüşmesinin gelin-kayınvalide ilişkilerini olumlu etkilediği ifade edilmektedir.

Yüz yüze görüşme ile evlilik doyumu arasındaki ilişki incelendiğinde ise kayınvalidesi ile yılda birkaç kez görüşen ve her hafta görüşün gelinlere göre hiç görüşmeyenlerin evlilik doyumu anlamlı düzeyde düşüktür. Aile ve benlik alt boyutlarında da paralel sonuç gözlemlenmektedir. Gelinlerin kayınvalideleri ile yüz yüze görüşme sıklığı arttıkça evlilik doyumları da artmaktadır. Gelin ve kayınvalidelerin yüz yüze görüşmesiyle ilgili elde edilen sonuç evlilikteki huzur ve mutlulukta oldukça önem arz etmektedir.

Gelin ve kayınvalidelerin telefonda görüşme sıklığı ile evlilik doyumu ve gelin-kayınvalide ilişkileri incelendiğinde gelin-kayınvalide ilişkileri ve evlilik doyumunda anlamlı farklılaşma olduğu görülmektedir. Kayınvalide ile telefonda görüşme sıklığı gelin-kayınvalide ilişkileri toplam puanı ve tüm alt ölçeklerle anlamlı farklılaşmaktadır. Gelinlerin kayınvalideleri ile telefonda görüşme sıklıkları arttıkça gelin-kayınvalide ilişkileri de

iyileşmektedir. Olumlu etkileşimin en sık telefonda görüşen grupta yüksekken görüşme sıklığı azaldıkça olumlu etkileşimin de düştüğü görülmektedir. Telefonda sık sık görüşen grubun kayınvalidelerinin evliliklerine daha fazla etki ve müdahalelerinin olduğu sonucuna varılmıştır. Olumsuz etkileşim için ise sık görüştükçe olumsuz etkileşimin azaldığı görülmektedir. Kocanın rolü alt faktöründe de sık görüşenlerin kocalarının annelerinden daha az etkilendiği sonucuna varılmıştır. Psikolojik saldırganlık alt boyutunda da yine sık görüşen gelinler hiç görüşmeyen ya da yılda birkaç kez görüşenlere göre daha az psikolojik zorbalığa maruz kalmaktadır. Son olarak kocanın tarafsızlığı alt boyutunda ise haftada 3-4 kez, haftada bir kez ve ayda birkaç kez görüşenlerin hiç görüşmeyenlere göre kocalarının daha tarafsız olduğu sonucuna varılmıştır. Jackson ve Berg-Cross (1988) tarafından kayınvalidesiyle telefonda görüşme sıklığının fazla olduğu gelinlerin kayınvalideleriyle ilişkilerinin daha yüksek düzeyde olduğu ifade edilmektedir. Evlilik doyumu ile telefonda görüşme sıklığına bakıldığında kayınvalideyle telefonda görüşme sıklığı arttıkça evlilik doyumunun da arttığı görülmektedir. Bu durum aile alt boyutu için de geçerlidir. Elde edilen bu sonuçlara göre gelin ve kayınvalidenin sık iletişim içinde olması kocasını da memnun edeceği için evlilik doyumlarını ve aile ilişkilerini olumlu yönde etkilemektedir. Literatürde telefonda görüşme sıklığı ve evlilik doyumuna dair veriye rastlanmamıştır.

Kocanın kayınvalideye maddi destekte bulunma durumuna göre gelin-kayınvalide ilişkileri ve evlilik doyumu incelendiğinde anlamlı farklılaşma olmadığı görülmektedir. GKİÖ'nün olumlu etkileşim ve olumsuz etkileşim alt boyutlarında anlamlı farklılaşma görülmektedir. Eğer kayınvalideye maddi destekte bulunma durumu söz konusuysa olumlu etkileşim puanları maddi destekte bulunmayanlara göre manidar düzeyde yüksektir. Olumsuz etkileşim açısından bakıldığında ise maddi destekte bulunanlar bulunmayanlara göre daha az olumsuz etkileşime sahiptir.

Kayınvalidenin oğlu ve gelinine maddi destekte bulunma durumları incelendiğinde ise evlilik doyumu ve gelin-kayınvalide ilişkileri anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Kayınvalide maddi destekte bulunuyorsa maddi destekte bulunmayanlara göre anlamlı düzeyde yüksek gelin-kayınvalide ilişkileri olduğu görülmektedir. Aynı durum olumlu etkileşim alt boyutu için de geçerlidir. Sonuçlarda görüldüğü üzere kayınvalideler oğluna ve gelinine maddi destekte bulunuyorsa gelin-kayınvalide ilişkileri olumlu etkilenmektedir. Olumsuz etkileşim ve psikolojik saldırganlık alt boyutuna bakıldığında ise kayınvalide maddi destekte bulunmuyorsa olumsuz etkileşimi ve psikolojik saldırganlığı maddi destekte bulunanlara göre daha fazla olmaktadır. Kocanın tarafsızlığı alt boyutunda ise kayınvalide maddi destekte bulunuyorsa kocalar daha fazla tarafsız ve objektif olmaktadır. Evlilik doyumu ile

kayınvalidenin maddi destekte bulunma durumu incelediğinde kayınvalidesi maddi destekte bulunan gelinlerin bulunmayanlara göre anlamlı düzeyde yüksek evlilik doyumuna sahip olduğu görülmektedir. Aile alt faktörü açısından bakıldığında ise aynı şekilde kayınvalide maddi destekte bulunuyorsa aile ilişkileri bulunmayanlara göre daha iyi düzeydedir.

Bayramda ziyaret edilen ilk kişiye (anne, kayınvalide veya duruma göre karar verme) göre evlilik doyumu ve gelin-kayınvalide ilişkileri incelendiğinde iki değişkene göre de anlamlı farklılaşma olmadığı görülmektedir. Bu sonuçtan yola çıkarak evlilik doyumu ve gelin-kayınvalide ilişkilerinin bayramda ilk ziyaret edilen kişilerle ilgili olmadığı görülmektedir.

Gelinlerin evlenmeden önce kayınvalidesine karşı hissettiği ön yargı durumuna göre gelin-kayınvalide ilişkileri ve evlilik doyumu arasındaki ilişki araştırılmıştır. Hissedilen önyargı ile evlilik doyumu ve gelin-kayınvalide ilişkileri arasında anlamlı farklılaşma görülmüştür. Sonuçlar incelendiğinde eğer gelinin önyargısı yoksa manidar düzeyde önyargısı olanlara göre gelin-kayınvalide ilişkilerinin iyi olduğu sonucuna varılmıştır. Aynı durum olumlu etkileşim alt boyutu için de geçerlidir. Müdahale/evliliğe etki ve kocanın rolü alt boyutlarına bakıldığında ise eğer gelinin önyargısı yoksa kayınvalidenin evliliğe müdahalesi ve kocanın annesinden etkilenerek davranış sergileme ihtimali daha az olmaktadır. Kocanın tarafsızlığı alt boyutuna bakıldığında ise önyargısı olmayan gelinlerin kısmen önyargısı olan gelinlere göre kocalarının daha tarafsız davrandığı görülmektedir. Literatür incelendiğinde ise Döner (2022) gelin-kayınvalide ilişkilerinde önyargıların önemli bir yeri olduğunu, birbirlerine önyargılı yaklaştıklarında küçük problemlerin büyük sorunlara dönüştüğünü ifade etmektedir. Evlilik doyumu ile gelinin kayınvalidesine önyargısı incelendiğinde önyargısı olmayanların olanlara göre anlamlı düzeyde evlilik doyumlarının daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Bu durum EDÖ'nün aile alt boyutu için de aynı şekilde geçerlidir. Benlik alt boyutu açısından ise önyargısı olmayanların kısmen olanlara göre benlik puanları anlamlı düzeyde yüksektir.

Kayınvalidelerin gelinler evlendikten sonra davranışlarındaki değişme durumlarına göre gelin-kayınvalide ilişkileri ve evlilik doyumları incelendiğinde gelin-kayınvalide ilişkiler ve evlilik doyumunda anlamlı farklılaşma olduğu görülmektedir. Gelin-kayınvalide ilişkilerinde kayınvalidesinin davranışlarında değişiklik olmadığını belirten gelinler sırasıyla kısmen değişiklik olanlar ve değişiklik olanlara göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek puanlı ilişkiye sahiptir. Olumlu etkileşim alt boyutu için de aynı sonuçlar geçerlidir. Bu durum kayınvalidelerin evlenmeden önce ve sonrasında davranışlarının örtüşmesinin gelinleriyle ilişkilerini olumlu etkilediğini göstermektedir. Kayınvalidenin davranışlarında

değişiklik olmadığı durumlarda evliliğe etkisi, olumsuz etkileşimi, psikolojik saldırganlığı ve kocanın rolü kısmen değişiklik olma ya da değişiklik olma durumlarına göre manidar düzeyde düşük puandadır. Bu durum kayınvalidenin davranışlarında değişiklik olduğunda ilişkiyi daha olumsuz etkilediğini göstermektedir. Kocanın tarafsızlığı alt boyutunda ise kayınvalidenin davranışlarında değişiklik yoksa kocanın tarafsızlığı daha fazla olmaktadır. Evlilik doyumu ile kayınvalidenin evlendikten sonra davranış değişikliği olma durumu incelendiğinde, eğer kayınvalidede davranış değişikliği yoksa evlilik doyumu diğer gruplara göre anlamlı düzeyde yüksektir. Aile alt boyutunda ise kayınvalidenin davranışlarında değişiklik olmaması durumu sırasıyla kısmen değişiklik olması ve değişiklik olması durumuna göre anlamlı düzeyde daha iyi aile ilişkileri olduğunu göstermektedir.

Kayınvalidenin torunlarına ilgi durumuyla gelin-kayınvalide ilişkileri ve evlilik doyumu incelendiğinde her iki değişkenle de anlamlı farklılaşma olduğu görülmüştür. Gelin-kayınvalide ilişkilerinde çocuğu olmayanlar ile kayınvalidenin torununa ilgili olduğunu belirten gelinlerin gelin-kayınvalide ilişkileri kısmen ilgili ve ilgili değil diyen gelinlere göre anlamlı düzeyde yüksektir. Bu durum olumlu etkileşim alt boyutu için de geçerlidir. Müdahale/evliliğe etki, olumsuz etkileşim ve psikolojik saldırganlık alt boyutlarına bakıldığında ise kayınvalidenin torunlarına ilgili olduğu grup ve çocuğu olmayan grubun kayınvalidelerinden daha az müdahale, olumsuz etkileşim ve psikolojik saldırganlık yaşadıkları görülmektedir. Kocanın rolü alt boyutunda ise eğer kayınvalide torunlarıyla ilgilenmiyorsa ya da kısmen ilgileniyorsa kocanın rolü çocuğu olmayan gruba göre daha fazla olmaktadır. Kocanın tarafsızlığı alt boyutunda ise çocuğu yoksa ya da kayınvalide torunuyla ilgiliyse torunuyla ilgilenmeyen gruba göre kocanın tarafsızlığı daha yüksek olmaktadır. Altunsu-Sönmez (2019) son zamanlardaki gelin-kayınvalide ilişkilerinde kayınvalidelerin torunlarını sevebilmesi, görebilmesi için gelinleri ile daha iyi ilişkiler kurduğunu da belirtmektedir. Evlilik doyumu açısından kayınvalidenin torunlarına ilgisine bakıldığında ise eğer kayınvalide torunlarıyla ilgiliyse ilgili olmayan ve kısmen ilgili olan gruba göre evlilik doyumları anlamlı düzeyde yüksektir. Evlilik doyumunda çocuğu olmayan grubun evlilik doyumunun çocuğu olup kayınvalidenin ilgilenmediği gruba göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu da görülmektedir. Bu sonuç kayınvalidenin torunlarına ilgi, alaka ve sevgisinin gelinlerinin evlilik doyumu için oldukça önemli olduğunun göstergesidir. Aile alt boyutuna bakıldığında ise beklendik şekilde eğer kayınvalide torunlarıyla ilgiliyse aile alt boyutu puanları diğer gruplara göre anlamlı düzeyde yüksek olmaktadır. Tıpkı evlilik doyumunda olduğu gibi aile ilişkisinde de kayınvalidelerin ilgisizliğindense çocuğu olmayanların aile ilişkilerinin daha yüksek puanda olduğu görülmektedir.

5.1.3. Gelin-kayınvalide İlişkileri ile Evlilik Doyumu Arasındaki İlişkinin Tartışılması

Gelin-kayınvalide ilişkileri ve ölçeğin alt boyutları ile evlilik doyumu ve ölçeğin alt boyutları arasındaki korelasyon araştırılmıştır.

Gelin-kayınvalide ilişkileri ile olumlu etkileşim alt boyutu arasında yüksek düzeyde ilişki, gelin-kayınvalide ilişkileri ile kocanın tarafsızlığı alt boyutu arasında ise orta düzeyde pozitif yönde ilişki olduğu görülmüştür. Olumlu etkileşim ve kocanın tarafsızlığı arttıkça gelin-kayınvalide ilişkileri de olumlu yönde artmaktadır. Gelin-kayınvalide ilişkileri ile müdahale/evliliğe etki, olumsuz etkileşim, kocanın rolü ve psikolojik saldırganlık alt boyutları arasında yüksek düzeyde negatif ilişki görülmüştür. Bu durum kayınvalidenin etkisinin fazla olması, olumsuz etkileşimin var olması, kayınvalidenin psikolojik zorbalık yapması ve kocanın annesinden etkilenerek eşiyle ilişkisinde sorunlara sebep olması gibi durumların gelin-kayınvalide ilişkilerini olumsuz yönde ve fazlaca etkilediğini göstermektedir.

Gelin-kayınvalide ilişkileri ile evlilik doyumu arasında ‘58.5’ oranında orta düzeyde pozitif ilişki, aile alt boyutu arasında yüksek düzeyde pozitif ilişki, cinsellik alt boyutu ve benlik alt boyutu arasında ise pozitif yönde düşük ilişki olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar aile ilişkileri, cinsellik doyumu ve benlik puanları arttıkça gelinlerin evlilik doyumlarının artacağını göstermektedir.

Evlilik doyumu ile gelin-kayınvalide ilişkileri, olumlu etkileşim alt boyutu ve kocanın tarafsızlığı alt boyutu arasından pozitif yönde orta düzeyde ilişki olduğu görülmüştür. Evlilik doyumu ile aile alt boyutu arasında yüksek düzeyde, evlilik doyumu ile cinsellik alt boyutu ve benlik alt boyutu arasında orta düzeyde pozitif ilişki görülmüştür. Ancak evlilik doyumu ile müdahale/evliliğe etki alt boyutu, olumsuz etkileşim alt boyutu, kocanın rolü alt boyutu ve psikolojik saldırganlık alt boyutu arasında orta düzeyde negatif yönde ilişki görülmüştür. Tüm bu sonuçlar incelendiğinde evlilik doyumunu artırmak için aile ilişkilerini iyi düzeyde tutmak, cinsel doyumu artırmak ve evlilikte eşlerin birbirlerine karşı davranışlarını olumlu yönde tutmanın önemli olduğu görülmektedir. Gelin kayınvalide ilişkilerinin olumlu olması ise evlilik doyumunu olumlu yönde etkilediğinden gelin-kayınvalide ilişkilerinin önemli bir yere sahip olduğu söylenebilmektedir. Kayınvalidelerin evliliğe olumsuz etkisi, psikolojik zorbalığı, olumsuz etkileşimi ve kocanın rolü gelin kayınvalide ilişkilerini olumsuz etkilediği gibi evlilik doyumunu da olumsuz yönde etkilemektedir.

İpek (2019) tarafından yapılan araştırma sonuçları incelendiğinde gelin-kayınvalide ilişkileri ile evlilik doyumu arasında .48 oranında pozitif yönde orta düzeyde ilişki olduğu görülmektedir. Elde edilen sonuçlar ile araştırma sonuçlarımız birbirini desteklemektedir.

Wu ve diğerleri (2010) tarafından Tayvan'da 125 katılımcıyla yapılan araştırmada gelinlerin kayınvalideleriyle yaşadıkları çatışmanın evlilik doyumuyla negatif yönde .47 oranında ilişkisi olduğu sonucuna varılmıştır. Bu durum gelin-kayınvalide arasındaki çatışma arttıkça evlilik doyumunun düşeceğinin göstergesidir. Adams (2000) ABD'de yaşayan 132 çiftle yaptığı araştırmasında kayınvalidesi ile ilişkisinde daha doyumlu olan gelinlerin evlilik doyumlarının da daha yüksek olduğu sonucuna varmıştır.

5.1.4. Evlilik Doyumu Üzerine Gelin-Kayınvalide İlişkilerinin Etkisinin Tartışılması

Araştırmada evlilik doyumunun üzerinde gelin-kayınvalide ilişkilerinin etkisi araştırılmıştır. Yapılan regresyon analizi sonuçlarına göre gelin-kayınvalide ilişkileri evlilik doyumunun %34'ünü açıklamaktadır. Bu sonuç gelin-kayınvalide ilişki puanları yükseldikçe gelinlerin evlilik doyumu puanlarının da artacağını göstermektedir.

Aydın (2017) tarafından yapılan araştırmada ise gelin-kayınvalide ilişkileri evlilik doyumunun %38'ini açıklamaktadır. Elde edilen sonuçlar Aydın (2017) ile paralellik göstermektedir.

Yapılan regresyon analizinde gelin-kayınvalide ilişkilerinin evlilik doyumuna genel etkisi gösterilmektedir. Gelin-kayınvalide ilişkileri alt boyutlarının hangi alt boyutlarının etkisi olup olmadığı incelendiğinde ise kocanın rolü alt boyutu ve kocanın tarafsızlığı alt boyutlarının evlilik doyumunun %43'ünü açıkladığı görülmektedir. Kocanın rolü alt boyutu puanları arttıkça evlilik doyumu puanlarının azalacağı, kocanın tarafsızlığı alt boyutu puanları arttıkça da evlilik doyumu puanlarının artacağı gözlemlenmektedir.

5.2. Sonuç ve Öneriler

Yapılan araştırmada elde edilen sonuçlara göre demografik değişkenler incelendiğinde; gelin-kayınvalide ilişkilerinin yaş, eğitim durumu, çalışma durumu, meslek, çocuğa bakan kişiye ve ailenin aylık maddi gelirine göre anlamlı farklılaşmadığı görülmektedir. Gelin-kayınvalide ilişkilerinin evlilik süresi ve çocuk sayısına göre anlamlı farklılaştığı sonucuna varılmıştır.

Gelin-kayınvalide ilişkilerine dair elde edilen bulgular ile gelin-kayınvalide ilişkileri incelendiğinde; kayınvalide ile yüz yüze görüşme sıklığı, telefonda görüşme sıklığı, kayınvalidenin gelinine ve oğluna maddi destekte bulunma durumu, evlenmeden önce kayınvalideye dair hissedilen önyargı durumu, evlendikten sonra kayınvalidenin davranışlarında değişiklik olma durumu ve kayınvalidenin torunlarına karşı ilgi durumlarıyla gelin-kayınvalide ilişkilerinin anlamlı farklılaştığı sonucuna varılmıştır.

Gelin-kayınvalide ilişkilerine dair elde edilen bulgular ile gelin-kayınvalide ilişkileri incelendiğinde; kayınvalide ile yaşama durumu, kayınvalideye maddi destekte bulunma durumu ve bayramda ziyaret edilen ilk kişiye göre gelin-kayınvalide ilişkileri anlamlı olarak farklılaşmamaktadır.

Demografik değişkenler ile evlilik doyumu arasındaki ilişki incelendiğinde; gelinlerin yaşları, eğitim durumları, çalışma durumları, meslekleri, evlilik süreleri, çocuk sayıları, çocuğuna bakan kişi ve aylık gelirlerine göre anlamlı farklılaşmadığı görülmektedir.

Gelin-kayınvalide ilişkilerine dair elde edilen bulgular ile evlilik doyumu arasındaki ilişki incelendiğinde; yüz yüze görüşme sıklığı, telefonda görüşme sıklığı, kayınvalidenin gelinine ve oğluna maddi destekte bulunması, evlenmeden önce kayınvalideye hissedilen önyargı, evlendikten sonra kayınvalidenin davranışlarında değişim olması ve kayınvalidenin torunlarına ilgi durumuyla evlilik doyumu arasında anlamlı farklılaşma olduğu görülmektedir.

Gelin-kayınvalide ilişkilerine dair elde edilen bulgular ile evlilik doyumu arasındaki ilişki incelendiğinde; kayınvalide ile yaşama durumu, kayınvalideye maddi destekte bulunma durumu ve bayramda ilk ziyaret edilen kişiye göre evlilik doyumları anlamlı olarak farklılaşmamaktadır.

Araştırmaya katılan evli ve kayınvalidesi yaşayan kadınların ölçeklerden aldıkları toplam puanlar değerlendirildiğinde ortalamalarının yüksek olduğu gözlemlenmektedir. Toplumumuzda gelin-kayınvalide ilişkilerinin genellikle olumsuz ve çatışmalı olduğu düşüncesinin aksine araştırmaya katılan gelinlerin Gelin-kayınvalide İlişkileri Ölçeği'nden aldıkları toplam puanların ortalamasının 139,33 olduğu ve maksimum 200 puan alınabilecek ölçekten oldukça yüksek bir ortalamaya sahip olarak gelin-kayınvalide ilişkilerinin genel olarak iyi düzeyde olduğu sonucuna varılmıştır. Bu sonuç gelin-kayınvalide ilişkilerinin medyada ve toplumda ifade ediliş şeklinin aksine daha iyi ve olumlu gelin-kayınvalide ilişkilerine sahip olunduğunun göstermektedir. Sonuçların olumlu yönde çıkmasında gelinlerin %72'sinin 23-36 yaş arasında genç kuşaktan oluşmasının, %63'ünün lisans ve lisansüstü eğitim seviyesinde olmasının ve farklı evlerde ya da farklı şehirlerde yaşayanların büyük çoğunluğu oluşturmasının etkisi olabileceği düşünülmektedir. Elde edilen sonuçlar, günümüz gelinlerinin sahip olduğu özelliklerin geçmişe göre değiştiğini ve bu durumun da gelin-kayınvalide ilişkilerinde etkili olduğunu düşündürmektedir. Geçmişte kayınvalidesi ile geniş ailede yaşayan, eğitim düzeyi düşük ve çalışmayan gelinler çoğunluktayken günümüzde bu durum değişim göstermektedir. Gelişen ve değişen toplum içinde gelin-kayınvalide ilişkilerinin de gelişmesi ve olumlu yönde ilerlemesi beklendik bir sonuçtur.

Öneriler:

Yapılan araştırma sonucunda elde edilen bulgular ışığında yapılacak araştırmalarda gelin-kayınvalide ilişkilerini daha ayrıntılı araştıran değişkenler eklenerek araştırma yapılabilir.

Araştırma örnekleminin sadece gelinlerden oluşmasından ziyade araştırmaya kocalar ve kayınvalideler de dahil edilerek veriler toplanabilir.

Demografik değişkenlere evlenme şekli, evlenme yaşı, eş ile yaş farkı ve kaçıncı evlilik olduğuna dair sorular eklenerek daha kapsamlı sonuçlar elde edilebilir.

Gelinlerin eşleri/kayınvalideleri ile akrabalık ilişkisinin olup olmaması da ilişkilerde etkili bir faktör olabileceğinden bu değişken de araştırılabilir.

Gelin-kayınvalide ilişkileri gelin, kayınvalide ve eş tarafından değerlendirilerek kişilere göre ilişkinin algılanma biçimi değerlendirilebilir.

Gelin-kayınvalide ilişkisine ek olarak damat-kayınvalide ilişkisi de araştırılarak daha kapsamlı bir değerlendirme yapılabilir.

Araştırma sonuçlarının aile danışmanlığı ya da çift terapilerinde gelin-kayınvalide ilişkilerini iyileştirmek ve evlilik doyumunu artırmak adına faydalı olabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Acar, H. (1998) Ankara' da Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü'ne Bağlı Sosyal Hizmet Kuruluşlarında Çalışan Üniversite Mezunu Evli Personelin Evlilik Doyumları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Hizmetler Anabilim Dalı, Ankara.

Adams, T. R. (2000). Differantiation and in law satisfaction among newly married LDS couples (Unpublished doctorate dissertation). Indiana State Univesity, Indiana, USA.

Ağaççacak, B. (2022). Evlilikte Affedicilik, Merhamet Ve Duygusal Zekânın Evlilik Doyumuna Etkisi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Karatay Üniversitesi, Konya.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (2014). Türkiye Boşanma Nedenleri Araştırması. Erişim adresi: https://www.aile.gov.tr/uploads/athgm/uploads/pages/arastirmalar/tbna2014-kitap.pdf

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Hacettepe Üniversitesi. (2014). Türkiye"de kadına yönelik aile içi şiddet araştırması. Erişim adresi: http://aihmiz.org.tr/aktarimlar/dosyalar/1428409374.pdf

Alaçam, S. (2020). Evli Bireylerde Evlilik Doyumu Aldatma Eğilimi Ve Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Işık Üniversitesi, İstanbul.

Alipour, O., Azizi, B., & Radpey, L. (2015). Study of the Relationship between Social Capital and Urban Development (Case Study: Sardasht). *International Journal of Zoological Research*, *11*(2), 71.

Alkayış, M. F. (2013). Adıyaman yöresi atasözleri ve deyimlerinde gelin-kaynana ilişkisi ve evlilik konusu. Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 8(9), 579-594.

Allendorf, K. (2017). Like her own: Ideals and experiences of the mother-in-law/daughter-in-law relationship. *Journal of Family Issues*, *38*(15), 2102-2127.

Altunsu-Sönmez, Ö. (2019). Gelin kaynana çatışması üzerine sosyolojik bir analiz. *OPUS–Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, *13*(19), 1159-1201.

Amato, P.R., & Hohmann-Marriott, B. (2007). A comparison of high- and low-distress marriages that end in divorce. Journal of Marriage and Family, 69(3), 621-638.

Aydın, E., & Canel, A. N. (2017). Anne-Oğul Bağlanmasının Gelin-Kayınvalide İlişkisi Ve Evlilik Doyumunu Yordamadaki Rolü. *Marmara Üniversitesi Kadın ve Toplumsal Cinsiyet Araştırmaları Dergisi*, *1*(2), 1-16.

Aydın, E. (2017). *Anne-Oğul Bağlanmasının Gelin-Kayınvalide İlişkisi Ve Evlilik Doyumunu Yordamadaki Rolü* (Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü).

Balcı-Arvas, F. & Hökelekli, H. (2017). Dindarlık ile evlilik doyumu ve evlilikte sorun çözme ilişkisi üzerine bir inceleme. *Değerler Eğitimi Dergisi*, *15*(34), 129-160.

Bedir, İ. (2018). Evli Bireylerde Evlilik Doyumunu Yordayan Değişkenlerin İncelenmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul.

Bradbury, T. N., Fincham, F. D., & Beach, S. R. (2000). Research on the nature and determinants of marital satisfaction: A decade in review. *Journal of marriage and family*, *62*(4), 964-980.

Bryant, C. M., Conger, R. D. ve Meehan, J. M. (2001). The influence of in-laws on change in marital success. Journal of Marriage and Family, 63, 614-626.

Buluş, M., & Bağcı, B. (2016). Evlilik doyumu: Aile yılmazlığı ve etkili iletişim becerilerinin rolü. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *1*(40).

Büyüköztürk, Ş. (2020). Sosyal Bilimler İçin Veri Analiz El Kitabı (27. Baskı). Ankara: PEGEM Yayınları.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2020). Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri (26. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Canel, A., N. (2007). Ailede problem çözme, evlilik doyumu ve örnek bir grup çalışmasının sınanması. Yayınlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Canel, A. N. (2012). Evlilik ve aile hayatı. *Ankara: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı*.

Chen, M-H. (1999). The relationship of mothers and daughters in-law in urban Chinese families (Unpublished doctorate dissertation). The Texas Woman's University, USA.

Cüceloğlu, D. (2021). *Evlenmeden Önce (15. Baskı).* İstanbul Kronik Yayıncılık.

Çağ, P. (2011). Evli bireylerde eş desteği ve evlilik doyumu. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara

Çağ, P. & Yıldırım, İ. (2013). Evlilik Doyumunu Yordayan İlişkisel ve Kişisel Değişkenler. *Turkish Psychological Counseling & Guidance Journal*, *4*(39).

Çağ, P. & Yıldırım, İ. (2018). Bazı Sosyo-Demografik Değişkenlere Göre Evli Bireylerin Evlilik Doyum Düzeyleri: Bir Profil Çalışması. *Electronic Journal of Social Sciences*, *17*(67).

Çalışkan, H. (2003). Gelin kaynana ilişkileri. İstanbul: Çelik Yayınları.

Çekiç-Akyol, A., Akyol, M., & Kılınç, Ö. (2019). Toplumsal Rollerdeki Çatışmanın Televizyon Reklamlarında Kullanımı: Gelin-Kaynana Çatışmasının Reklamlardaki Sunumu Üzerine Bir Değerlendirme. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, *7*(1), 131-154.

Çelik, M. (2006). Evlilik doyum ölçeği geliştirme çalışması. *Yayınlanmamış doktora tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana*.

Çelik, M., & Yazgan-İnanç, B. (2009). Evlilik Doyum Ölçeği: Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışmaları. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *18*(2), 247-269.

Demir, E. (2022). Evli Ve Çalışan Bireylerin Evlilik Doyumu İle İş Performansı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi).

Döner, C. (2022). Televizyon Programlarında Gelin-Kayınvalide İlişkilerinin Sunumu. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Du, D. Y. (2013). Living under the Same Roof: A Genealogy of the Family Romance between Mother-in-law and Daughter-in-law in Modern Chinese Hi/story. *Gender & History*, *25*(1), 170-191.

Ersanlı, K. (1990). Aile içi ilişkilerin dayandığı psikolojik temeller. *Ondokuz Mayis University Journal of Education Faculty*, *5*(1), 51-54.

Eskin, M. (2012). Evlilik terapisi için başvuran çiftlerin evlilik doyumu ve evlilik terapisiyle hakkındaki görüşleriyle ilişkili etmenler. *Klinik Psikiyatri*, *15*(1), 226-237.

Feeney, J.A. (2002) "Attachment, Marital Interaction and Relationship Satisfaction: A Diary Study" Personal Relationships, 9 (1), MAR., pg: 39-55.

Fıtzpatrıck, M.A. (1988) "Marital Interaction: What Do We Know?" Between Husbands and Wives: Communication in Marriage. Beverly Hills, CA: Sage, pg: 31-58.

Fowers, B. J. (1993). Psychology as public philosophy: An illustration of the moral dimension of psychology with marital research. Journal of Theoretical and Philosophical Psychology. C. 13, SS. 124-136.

Gladding, S. T. (2017). Aile terapisi: tarihi, kuram ve uygulamaları. (Çev. Ed. İ. Keklik ve İ. Yıldırım). Ankara: Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği.

Glenn, N. D. (1991). The recent trend in marital success in the United States. *Journal of Marriage and the Family*, 261-270.

Günindi-Ersöz, A. (2010). Türk Atasözleri Ve Deyimlerinde Kadına Yönelik Toplumsal Cinsiyet Rolleri. *Gazi Türkiyat Türkoloji Araştırmaları Dergisi*, *1*(6), 167-182.

Güven, N. (2005). İlişkilerle İlgili Bilişsel Çarpıtmalar Ve Evlilikte Problem Çözme Becerilerinin Evlilik Doyumu İle İlişkisi. Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara

Güven N, Sevim S. (2007). İlişkilerle İlgili Bilişsel Çarpıtmalar ve Algılanan Problem Çözme Becerilerinin Evlilik Doyumunu Yordama Gücü. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 3(28), 49 - 61.

Halat, M. I., & Hovardaoğlu, S. (2010). The relations between the attachment styles, causality and responsibility attributions and loneliness of the married couples in the context of the investment model. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, *5*, 2332-2337.

Hamamcı, Z. (2005). Dysfunctional relationship beliefs in marital satisfaction and adjustment. Social Behavior and Personality, 33(4), 313-328.

Hatipoğlu, Z. (1993) The Role of Certain Demographic Variables and Marital Conflict in Marital Satisfaction of Husbands and Wives. Yayınlanmamış Yüksek 367 Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Bölümü, Ankara.

Hawkins, D. & Booth, A. (2005). Unhappily ever after: effects of longterm, low quality marriages on well-being. Social Forces, 84(1), 451-470.

Hoye, D. (1971). Mother-in-law adjustment of young marrieds. Unpublished doctorate dissertation, University of North Carolina, Greensboro, USA.

Hünler, O. S., & Gençöz, T. (2003). Boyun eğici davranışlar ve evlilik doyumu ilşkisi: algılanan evlilik problemleri çözümünün rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, *18*(51), 99-108.

İbrahimoğlu, D. (2015). Gelin mi Kaynana mı. İstanbul: Altın Bilek Yayınları.

İnce, Ş. (2015). İki kadın bir mutfak: kadınlararası iktidar ilişkileri. *Moment Dergi*, *2*(2), 135-156.

İpek, A. N. (2021). Gelin-Kayınvalide İlişkileri ile Evlilik Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Journal of Sustainable Education Studies*, *2*(1), 35-49.

İspirli, S. A. (2004). Atasözlerimiz, deyimlerimiz ve manilerimizde gelin kaynana ilişkisi. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi (ESOSDER,) 9(3), 19-33.

Jackson, J., & Berg-Cross, L. (1988). Extending the extended family: The mother-in-law and daughter-in-law relationship of black women. *Family Relations*, 293-297.

Kabasakal, Z., & Soylu, Y. (2016). Evli bireylerin evlilik doyumunun cinsiyet ve eş desteğine göre incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, *5*(4), 208-214.

Kadir, M. M., Fikree, F. F., Khan, A., Sajan, F. (2003). Do mothers-in-law matter? Family dynamics and fertility decision-making in urban squatter settlements of Karachi, Pakistan. Journal of Biosocial Science, 35(04), 545-558.

Kahraman, B. (2021). *Gelin-kayınvalide ilişkileri ve çift uyumu arasında benliğin ayrımlaşmasının düzenleyici rolü* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü).

Karakaş-Uslu, C. (2019). *Gelin-kayınvalide ilşkisinin anne-kız bağlanması ve demografik değişkenler bağlamında incelenmesi* (yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul).

Karaköse, S. (2022). Marital Satisfaction and Depression in Older Adults: A Literature Review. *Journal of Aging and Long-Term Care*, *5*(1), 7-16.

Karasar, N. (2016). Bilimsel araştırma yöntemi: kavramlar, ilkeler, teknikler. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Kaya, T. (2019). Gelin-kaynana iletişiminin niteliğini belirleyen kültürel etmenler. *Erciyes İletişim Dergisi*, *6*(1), 185-204.

Kaya, N., & Cin, F. M. (2019). Kırsal Ve Kentsel Alanda Yaşayan Evli Kadınların İlişkilerde Mutluluk, Evlilik Uyumu Ve Evlilik Doyumu Karşılaştırılması Ve İncelenmesi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *18*(35), 701-714.

Kırby, J.S. (2005) A Study of The Marital Satisfaction Levels of Participants in a Marriage Education Course. Unpublished Doctoral Dissertation, Department of Educational Leadership and Counseling Department, University of Louisiana, Monroe.

Koçak, H., & Evran, S. (2019). Geleneksel Akraba İlişkilerinin Yeni Evlilikler Üzerindeki Etkileri: Afyon İli Örneği. *Journal of Applied And Theoretical Social Sciences*, *1*(1), 48-73.

Kuru, A. G. (2016). Türk Ailesinde Karakter ve Otorite: Bir Toplumsal Tip Olarak Kaynana ve Kaynanalık Rolü Üzerine Bir Araştırma. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.

Küçükyıldız, D. (2017). Atma türkülerde gelin-kaynana çatışması. Anasay, 1, 57- 69.

Larsen, N. J. (1997). Support given by women to their mothers and mothers in law and relationship quality over time (Unpublished doctorate dissertation). Iowa State Univertsity, USA.

Meeks, B. S., Hendrick, S. S., & Hendrick, C. (1998). Communication, love and relationship satisfaction. *Journal of Social and Personal Relationships*, *15*(6), 755-773.

Mendes, E.P. & Srighanthan, S. (2009). *Confronting discrimination and inequality in China: Chinese and Canadian perspectives* (p. 438). University of Ottawa Press/Les Presses de l'Université d'Ottawa.

Miller, R. B., Mason, T. M., Canlas, J. M., Wang, D., Nelson, D. A., & Hart, C. H. (2013). Marital satisfaction and depressive symptoms in China. *Journal of Family Psychology, 27*(4), 677–682.

Nastasee, A. (1995). Analysis of the relationship mothers in law and daughters in law: a systems perspective. Unpublished doctorate dissertation, The Pennsylvania State Univertsity, USA.

Nazlı, S. (2018). Aile Danışmanlığı (*14. Baskı*). Ankara: Anı Yayıncılık.

Nıchols, W. (2005) "The First Years of Marital Commitment" Handbook of Couples Therapy. (Edt.: Michele Harway) John Wiley & Sons, Incorporated, Hoboken, NJ, USA, p 35-36.

Nosaka, A. (1997). Mother-in-law's influence on daughter-in-law's reproductive behaviour in rural Bangladesh. Unpublished doctoral dissertation, The Pennsylvania State University, Pennsylvania, USA.

Nuner, J. (2004). A qualitative study of mother in law / daughter in law relationships. Unpublished doctoral dissertation, Texas Woman"s University, Texas, USA.

Önal, E. G. (2019). Türk Toplumunda Toplumsal Cinsiyet Rolleri Bağlamında Gelin Olmak. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale.

Özer, E. (2016). Evlilik Doyumu ve Çift İlişkisi. Ankara: Akademisyen Kitapevi.

Özgüven, İ. E. (2001). *Ailede iletişim ve yaşam*. Ankara: PDREM Yayınları.

Özgüven, İ. E. (2020). *Evlilik ve Aile Terapisi*. Ankara: Nobel Yayıncılık, 5.baskı.

Pala-Çulha ve İnanç (2018). *Evli bireylerin romantik kıskançlık düzeylerinin evlilik doyumu ve bazı değişkenlere göre incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi).

Parlar, H., & Akgün, Ş. (2018). Evlilikte bilinçli farkındalık, evlilik doyumu ve problem çözme becerileri ilişkilerinin incelenmesi. *Akademik Platform Eğitim ve Değişim Dergisi*, *1*(1), 11-21.

Paş, B., & Kolluoğlu, M. P. (2020) Aile İçi Çatışmalarda Kayınvalide Faktörü. *Journal of Health and Sport Sciences*, *3*(2), 55-57.

Pekşen, S. (2020). Kültürlerarası Evliliklerde Evlilik Doyumu Ve Aile Yılmazlığının İncelenmesi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cerrahpaşa Lisansüstü Eğitim Enstitüsü,* İstanbul Üniversitesi.

Price, W. G. (1992). The relationship levels of differantation from the family of origin to the mother-in-law/daughter-in-law relationship. Unpublished master dissertation, Texas Woman‟s University, USA.

Rabuş, A. (2022). Kadınların Cinsel Yaşam Kalitesinin Evlilik Doyumu ile İlişkisi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Bahçeşehir Üniversitesi).

Rıza, S. Ö. (2016). *Evli bireylerin bilişsel duygu düzenleme stratejilerinin psikolojik iyi oluşları ve evlilik doyumları ile ilişkisinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Işık Üniversitesi).

Robbins, R., Stollenberg, C., Robbins, S. & Ross, M. J. (2002). Marital satisfaction and cherokee language fluence. Measurement and Evaluation in Counseling and Development, 35, 27-34.

Rosen- Grandon, J. R., Myers, J. E., & Hattie, J. A. (2004). The relationship between marital characteristics, marital interaction processes, and marital satisfaction. *Journal of counseling & Development*, *82*(1), 58-68.

Sabatelli, R. M., & Bartle, S. E. (1995). Survey approaches to the assessment of family functioning: Conceptual, operational, and analytical issues. *Journal of Marriage and the Family*, 1025-1039.

Satir, V. (2018). İnsan Yaratmak. İstanbul: Beyaz Yayınları.

Shih, K. Y., & Pyke, K. (2010). Power, resistance, and emotional economies in women's relationships with mothers-in-law in Chinese immigrant families. *Journal of Family Issues*, *31*(3), 333-357.

Shih, K. Y., & Pyke, K. (2016). Seeing mothers-in-law through the lens of the mothering ideology: An interview analysis of Taiwanese, Taiwanese American, and Mexican American daughters-in-law. *Journal of Family Issues*, *37*(14), 1968-1993.

Sokolski, D. M., & Hendrick, S. S. (1999). Fostering marital satisfaction. *Family Therapy, 26*(1), 39–49.

Song, Y. (2009). Perceptions of the adult son/husband's mediation styles in Chinese mother/daughter-in-law conflicts. Unpublished doctorate dissertation, University of Kansas, USA.

Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). Using Multivariate Statistics (6th ed.). Boston, MA: Pearson.

Taşköprü, M. (2013). *Evlilik doyumu ile problem çözme becerileri, stresle başa çıkma ve evlilik süresi arasındaki ilişkinin incelenmesi* (yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Bilim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.).

Tekin-Çatal, M., & Kalkan, M. (2019). Evli bireylerin evlilik değerleri evlilik doyumu ve evlilik tipleri. *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi*, *3*(6), 179-186.

Tezer, E. (1996). Evlilik ilişkisinden sağlanan doyum: Evlilik yaşam ölçeği. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, *2*(7), 1-7.

Tezer Yörük, N. (2016). Examining marital satisfaction in binational marriages, from an ecosystem perspective. Yayımlanmamış doktora tezi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Ankara.

Tufan-Çetin B. (2010). Evlilik Doyumunun Bazı Değişkenlere Göre Yordanması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.

Tunca, A., & Durmuş, E. (2022). Evli Kadınların Kayınvalideleri İle İlişkileri Ve Aile Uyumları. *İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, *11*(1), 37-52.

Türk Dil Kurumu Sözlükleri. (2022). TDK Sözlük: https://sozluk.gov.tr erişim adresinden alındı.

Türk Medeni Kanunu (2001). *EVLİLİĞİN GENEL HÜKÜMLERİ*, Madde 185. Erişim adresi: https://www.mevzuat.gov.tr /mevzuatmetin/1.5.4721.pdf

Türkiye İstatistik Kurumu (2022). Türkiye Aile Yapısı Araştırması 2021. Erişim adresi: https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Turkiye-Aile-Yapisi-Arastirmasi-2021-45813

Uçak, D. (2015). *Evli çiftlerin kişilik özelliklerinin evlilik doyumu ile ilişkisinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi).

Üncü, S. (2007). Duygusal zeka ve evlilik doyumu ilişkisi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara Üniversitesi, Ankara*.

Varghese, R. P. (2009). Welfare consequenses of coresiding with the mother-in-law in patriarchal joint families for women and children: evidence fro India and Bangladesh. Unpublished doctorate dissertation, The University of Chicago, Chicago, Illinois, USA.

Vural-Batık, M. & Kalkan, M. (2017). Evlilikte algılanan sorun çözme becerileri ve evlilik doyumu. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, *6*(5), 2630-2646.

Wu, T-F., Yeh, K-H., Cross, S., E., Larson, L., M., Wang, Y-C., Tsai, Y-L. (2010). Conflict with mothers-in-law and Thaiwanese women‟s marital satisfaction: the moderating role of husbans support. Counselling Psychologist, 38(4), 497-522.

Yakalı-Çamoğlu, D. (2007). Turkish family narratives: the relationships between mothers and daughters in-law. Journal of Family History, 32(2), 161-178

Yıldız, M. A., & Baytemir, K. (2016). Evli bireylerde evlilik doyumu ile yaşam doyumu arasındaki ilişkide benlik saygısının aracılığı. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 17(1), 67-80.

Yılmaz, H. K. (2020). *Eşle yaşanan sorunlar ile evlilik doyumu arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi).

Youn, G. (2009). Marital and sexual conflicts in elderly Korean people. Journal of Sex & Marital Therapy, 35(3), 220-238.

EKLER

EK 1. ÖĞRENCİNİN AKADEMİK ÖZGEÇMİŞİ

Kişisel Bilgiler			
Adı ve Soyadı	Merve GÖRGÜLÜ CİN		
E-postası/Web Sayfası			
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce		
Uzmanlık Alanı			
Öğrenim Bilgileri			
	Üniversite	Bölüm	Yıl
Lisans	Ege Üniversitesi	Psikoloji	2019
Tez Başlığı	Evlilik Doyumunun Gelin-Kayınvalide İlişkileri Açısından İncelenmesi		
Tez Danışmanı	Doç. Dr. Nalan KAHVECİ		
Akademik Eserler (Makale, kitap, kitap bölümü, bildiri, poster, sergi, konser vb. eserlerden kaynakça yazım kurallarına göre en fazla 10 eser yazılmalıdır.) Tezden üretilen yayınlar * ile işaretlenmelidir.			
Alanıyla İlgili Bilimsel Kuruluşlara Üyelikler			
Alanıyla İlgili Aldığı Ödüller			

EK 2. ETİK İZİN

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
HUKUK MÜŞAVİRLİĞİ

02 Mart 2021

Sayı : 87347630/42104268/ 1074
Konu : Etik Kurul İzni Hak.

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 14.12.2020 tarih ve 49926767-302.08.01-E.118750 sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazınıza istinaden Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etik Kurulunun 04.02.2021 tarihli toplantısında alınan 4 sayılı karar ile Enstitünüz Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Anabilim Dalı Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Merve GÖRGÜLÜ'nün "Evlilik Doyumunun Gelin-Kayınvalide İlişkileri Açısından İncelenmesi" adlı tez çalışmasında uygulayacağı anketin etik açıdan uygun olduğuna karar verilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Nükhet HOTAR
Rektör

1

Cumhuriyet Bulvarı No:144 Alsancak/İZMİR/TÜRKİYE
Telefon:+90(232) 464 80 26 Fax:+90(232) 464 81 35
e-posta:hukuk.müsavirliği@deu.edu.tr Elektronik ağ:www.deu.edu.tr

EK 3. ÖLÇME ARAÇLARININ UYGULANMA İZİNLERİ

Gmail **merve görgülü <[redacted]@gmail.com>**

Evlilik Doyum Ölçeği Kullanım İzni

3 ileti

merve görgülü <[redacted]@gmail.com> 31 Mayıs 2020 18:25
Alıcı: [redacted]hc@toros.edu.tr

Merhaba Banu Hocam,

Ben Dokuz Eylül Üniversitesi Aile Eğitimi ve Danışmanlığı yüksek lisans öğrencisi Merve Görgülü. Tezimde Gelin-Kayınvalide İlişkilerinin Evlilik Doyumunu Yordamadaki Rolünü araştırmayı planlıyorum. Bu nedenle de evlilik doyumunu ölçmek için Metehan Çelik'in doktora tezinde geliştirdiği Evlilik Doyum Ölçeği'ni kullanmayı planlıyorum. Yaklaşık bir aydır Metehan Hoca'dan ölçek izni için yanıt bekliyorum fakat bir türlü ulaşamadım kendisine, maillerime de yanıt alamadım. Sizden ölçeği kullanmam konusunda izin alma imkanım var mıdır? İzni illaki Metehan Hoca'dan almam gerekiyorsa da Metehan Hoca'ya ulaşmam konusunda yardımcı olabilir misiniz? Yardımcı olursanız çok sevinirim. Saygılarımla iyi günler hocam..

YAZGAN İNANÇ, Banu <[redacted]c@toros.edu.tr> 31 Mayıs 2020 19:43
Alıcı: merve görgülü <[redacted]gmail.com>

Sayın Görgülü ölçeği çalışmanızda kullanmanız beni memnun eder,Ölçek ilişiktedir;1/2/5/8/11/12/13 maddeler ters değerlendirilmektedir.Başarılar dilerim.
[Alıntılanan metin gizlendi]

EVLİLİK DOYUM ÖLÇEĞİ DOKTORA (13 maddelik kullanılmaya hazır hali).doc
37K

merve görgülü <[redacted]mail.com> 31 Mayıs 2020 20:41
Alıcı: "YAZGAN İNANÇ, Banu" <[redacted]c@toros.edu.tr>

Çok teşekkürler hocam.

YAZGAN İNANÇ, Banu <[redacted]c@toros.edu.tr>, 31 May 2020 Paz, 19:30 tarihinde şunu yazdı:
[Alıntılanan metin gizlendi]

Gmail **merve görgülü <[redacted]@gmail.com>**

Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği

1 mesaj

merve görgülü <[redacted]@gmail.com> 24 Nisan 2020 17:09
Alıcı: [redacted]@windowslive.com

Merhaba Esra Hanım,

Ben Dokuz Eylül Üniversitesi Aile Eğitimi ve Danışmanlığı yüksek lisans öğrencisi Merve Görgülü. Tezimde evlilik öncesi sürecin ve gelin-kayınvalide ilişkilerinin evlilik doyumunu yordamadaki rolünü araştırmayı planlıyorum. Bu nedenle de geliştirdiğiniz Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeğini araştırmamda kullanmak için izninizi, ölçeğin tamamını ve değerlendirme kriterlerini sizden rica ediyorum. Yardımcı olursanız çok sevinirim. İyi günler diliyorum..

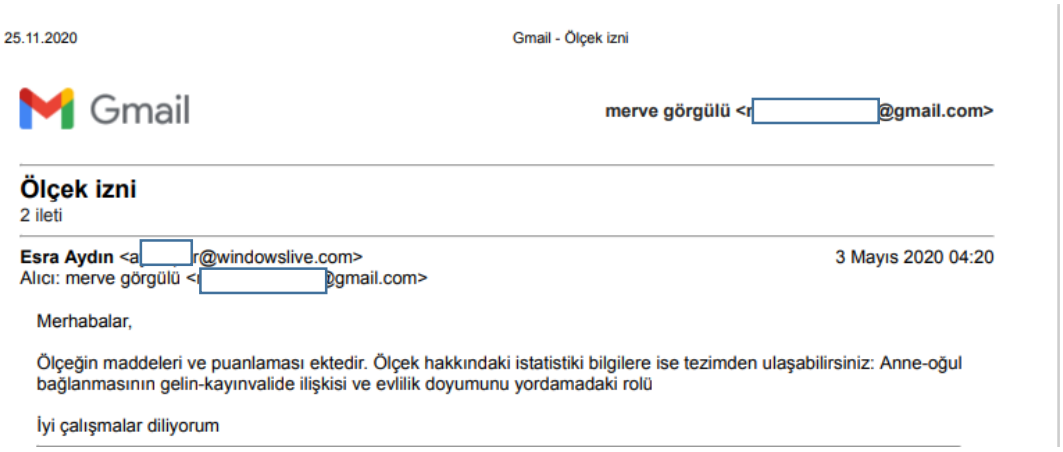

25.11.2020 Gmail - Ölçek izni

Gmail merve görgülü <r [redacted] @gmail.com>

Ölçek izni
2 ileti

Esra Aydın <a [redacted] r@windowslive.com> 3 Mayıs 2020 04:20
Alıcı: merve görgülü <r [redacted] @gmail.com>

Merhabalar,

Ölçeğin maddeleri ve puanlaması ektedir. Ölçek hakkındaki istatistiki bilgilere ise tezimden ulaşabilirsiniz: Anne-oğul bağlanmasının gelin-kayınvalide ilişkisi ve evlilik doyumunu yordamadaki rolü

İyi çalışmalar diliyorum

EK 4. KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1. **Yaşınız:**
2. **Eğitim durumunuz:**

☐ İlköğretim

☐ Ortaöğretim (lise)

☐ Ön lisans

☐ Lisans

☐ Lisansüstü

3. **Çalışıyor musunuz?**

☐ Evet (mesleğiniz: .....)

☐ Hayır

4. **Kaç yıldır evlisiniz? .....**
5. **Çocuğunuz var mı? Varsa kaç tane? .....**
6. **Çocuğunuza kim bakıyor?**

☐ **Ben**

☐ **Annem**

☐ **Kayınvalidem**

☐ **Diğer.....**

7. **Ailenizin aylık toplam geliri ne kadardır, işaretleyiniz.**

a)2500 TL ve altı b) 2500-5000 TL c)5000-10000 TL d)10000 TL ve üstü

8. **Kayınvalideniz ile yaşama durumunuzdan en uygun olanı işaretleyiniz.**

☐ Aynı şehirde farklı evlerde yaşıyoruz

☐ Aynı şehirde aynı evin içinde yaşıyoruz

☐ Aynı şehirde aynı apartmanda/binada yaşıyoruz

☐ Ayrı şehirlerde yaşıyoruz

9. **Kayınvalideniz ile yüz yüze görüşme sıklığınız nedir?**

☐ Haftada en az bir kez

☐ Ayda birkaç kez

☐ Yılda birkaç kez (bayramdan bayrama)

☐ Hiç görüşmüyoruz

10. **Kayınvalideniz ile telefonda görüşme sıklığınız nedir?**

☐ Haftada en az 3-4 kez

☐ Haftada bir kez

☐ Ayda birkaç kez

☐ Yılda birkaç kez (bayramdan bayrama)

☐ Hiç görüşmüyoruz

11. Eşiniz kayınvalidenize maddi destekte bulunur mu?

- ☐ Evet
- ☐ Hayır
- ☐ Kısmen

12. Kayınvalideniz sizin ailenize maddi destekte bulunur mu?

- ☐ Evet
- ☐ Hayır
- ☐ Kısmen

13. Bayramlarda çoğunlukla ilk kim ziyaret edilir?

- ☐ Kayınvalidem
- ☐ Annem
- ☐ Duruma göre karar verilir

14. Evlenmeden önce kayınvalidem ile ilişkime dair ön yargım vardı.

- ☐ Evet
- ☐ Hayır
- ☐ Kısmen

15. Kayınvalidemin evlendikten sonra davranışlarında değişiklik oldu.

- ☐ Evet
- ☐ Hayır
- ☐ Kısmen

16. (çocuğunuz varsa cevaplayınız) Kayınvalidem çocuğumla/çocuklarımla ilgilidir.

- ☐ Evet
- ☐ Hayır
- ☐ Kısmen

Ek 5. EVLİLİK DOYUM ÖLÇEĞİ (EDÖ)

Aşağıda evlilik ilişkiniz ile ilgili bir takım ifadeler bulunmaktadır. Her ifadeyi dikkatlice okuduktan sonra yanındaki kutularda bulunan seçeneklerden size uygun olan seçeneği (X) ile işaretleyiniz lütfen hiçbir ifadeyi boş bırakmayınız. İçten ve doğru verdiğiniz yanıtlar için teşekkür ederiz.	**Bana hiç uygun değil**	**Bana uygun değil**	**Bana biraz uygun**	**Bana uygun**	**Bana tamamen uygun**
1. Eşimin bana değer vermediğini hissediyorum.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
2. Ailelerimizin evliliğimize müdahale etmeleri ilişkimizi olumsuz etkiliyor.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
3. Eşimin bedenini iyi tanırım.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
4. Eşim cinsel açıdan yeterlidir.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
5. Eşimin anne ve babasına evliliğinden daha çok önem vermesi beni mutsuz ediyor.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
6. Eşimle olan cinsel yaşamımda ön sevişme önemli bir yer tutuyor.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
7. Cinsel yönden eşimle uyumluyum.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
8. Eşimin bana güven duymadığını düşünüyorum.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
9. Eşimle her ikimizde cinsel doyuma ulaşıyoruz.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
10. Bir topluluk içinde eşim beni komik duruma düşürür.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
11. Eşimin ailesi ile birlikte yaşamak benim için bir kabustur.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
12. Eşimin ailesinin etkisinde kalması evlilik ilişkimizi kötü etkiliyor.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
13. Eşimin ailesine hayır diyememesi beni mutsuz ediyor.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**

Ek 6. GELİN-KAYINVALİDE İLİŞKİLERİ ÖLÇEĞİ (GKİÖ)

Değerli Katılımcı,
Bu çalışma, gelin-kayınvalide ilişkileri ile evlilik doyumu hakkında bilgi edinmek amacıyla yürütülmektedir. Lütfen her bir maddeyi dikkatlice okuyunuz ve seçeneklerden kendi durumunuza en uygun olanı cevaplandırınız ve yanıtınız olan kutucuğun içine bir çarpı (X) işareti koyunuz. Araştırmadan elde edilen veriler, sadece bilimsel amaçla kullanılacak, şahsınızla (sizinle) ilgili hiçbir değerlendirme yapılmayacaktır. Bu nedenle her maddeyi dikkatlice okumanız, doğru ve içten cevap vermeniz araştırmaya önemli katkı sağlayacaktır. **Lütfen cevaplanmamış soru bırakmayın. Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.**

	Hiç doğru değil	Nadiren doğru	Bazen doğru	Çoğunlukla doğru	Her zaman doğru
1. Eşimle aramızda kayınvalidemden kaynaklanan küskünlük ve kırgınlıklar olur.	1	2	3	4	5
2. Bir gün kayınvalidem yüzünden boşanabileceğimizi düşünüyorum.	1	2	3	4	5
3. Kayınvalidemle olan ilişkimden memnunum.	1	2	3	4	5
4. Eğer kayınvalidem bize bu kadar karışmasaydı eşimle daha mutlu bir beraberliğimiz olabilirdi.	1	2	3	4	5
5. Eşimle olan ilişkimizde kayınvalidemden dolayı mutsuzluk yaşanmaz.	1	2	3	4	5
6. Kayınvalidemle sürekli beraber olmamız beni rahatsız ediyor.	1	2	3	4	5
7. Kayınvalidem özgürlüğümü kısıtlıyor.	1	2	3	4	5
8. Kayınvalidem ile arkadaş gibiyiz.	1	2	3	4	5
9. Kayınvalidemin yanında kendimi rahat ve huzurlu hissederim.	1	2	3	4	5
10. Kayınvalidemin işlerime müdahale etmesinden rahatsızım.	1	2	3	4	5
11. Kayınvalidemin ilgisizliğinden rahatsızım.	1	2	3	4	5
12. Kayınvalidem aramızdaki problemleri başkalarına anlatır.	1	2	3	4	5
13. Kayınvalidem ile sorunlarımızı konuşarak çözebiliriz.	1	2	3	4	5
14. Kayınvalidem ile rahatça dertleşebiliriz.	1	2	3	4	5
15. Kayınvalidem bana olan sevgisini belli eder.	1	2	3	4	5
16. Eğer kayınvalideme, onun herhangi bir davranışından rahatsız olduğumu söylersem bundan hoşlanmaz.	1	2	3	4	5
17. Kayınvalidem ile sorun yaşadığımızda benden uzaklaştığını hissederim.	1	2	3	4	5
18. Kayınvalidem beni iyi yönde eleştirir.	1	2	3	4	5
19. Yanlış anlaşılma korkusu yaşadığımdan dolayı kayınvalideme düşüncelerimi anlatmam.	1	2	3	4	5

	Hiç doğru değil	Nadiren doğru	Bazen doğru	Çoğunlukla doğru	Her zaman doğru
20. Kayınvalidem ile anne-kız gibiyiz.	1	2	3	4	5
21. Kayınvalidemin başkalarına benim hakkımda iyi şeyler söylediği olur.	1	2	3	4	5
22. Kayınvalidemin bazı zamanlarda bizimle kalması eşimle özel vakit geçirmemizi engeller.	1	2	3	4	5
23. Bir sıkıntım olduğunda kayınvalidem yardımıma koşar.	1	2	3	4	5
24. Kayınvalidem duygu ve düşüncelerimi anlar.	1	2	3	4	5
25. Kayınvalidemin sebepsiz yere benden uzaklaştığı olur.	1	2	3	4	5
26. Kayınvalidemin başkalarına benim hakkımda kötü şeyler söylediği olur.	1	2	3	4	5
27. Kayınvalidem benim duygu ve düşüncelerime saygı duyar.	1	2	3	4	5
28. Bana karşı ilgili olması için onun istediği gibi davranmam gerekir.	1	2	3	4	5
29. Bana iyi davranır ama arkamdan konuştuğunu duyarım.	1	2	3	4	5
30. Bana olan yardımlarından dolayı kayınvalideme minnet duyarım.	1	2	3	4	5
31. Kayınvalidem başkalarının yanında beni kötüler.	1	2	3	4	5
32. Kayınvalidem bana karşı olan duygu ve düşüncelerini açıkça ifade eder.	1	2	3	4	5
33. Kayınvalidem eşimin olumsuz davranışlarına karşı beni savunur.	1	2	3	4	5
34. Eşim çok fazla annesinin etkisi altında kalıyor.	1	2	3	4	5
35. Eşim, annesiyle ilgili eleştirileri duymaya dayanamaz.	1	2	3	4	5
36. Eşimin, annesiyle fazla bağlı olması eşimle olan ilişkimizi olumsuz yönde etkiliyor.	1	2	3	4	5
37. Kayınvalidemin eşime karşı fazla koruyucu davranması eşimle olan ilişkimi olumsuz yönde etkiliyor.	1	2	3	4	5
38. Eşim, kayınvalidemle olan tartışmalarımızda tarafsız bir şekilde davranır.	1	2	3	4	5
39. Eşim, kayınvalidemle olan tartışmalarımızda haklı kimse ondan yana davranır.	1	2	3	4	5
40. Eşim önemli konularda bana değil annesine danışır.	1	2	3	4	5

